

Σειρά Β΄
Συμβολή στην Ἀντι-οικουμενιστική Θεολογία

9

Ἡ Πατερικὴ Στάσις
ἔναντι τοῦ
Διαθρησκειακοῦ Συγκρητισμοῦ
Ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ Ἰουδαῖοι

† Μητροπολίτου
Ἰωρῶπου καὶ Φυλῆς Κυπριανοῦ
Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Ἐνισταμένων

**Ἡ Πατερικὴ Στάσις
ἔναντι τοῦ
Διαθρησκειακοῦ Συγκρητισμοῦ
*Ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ Ἰουδαῖοι***

Σειρά Β΄
Συμβολή στην Ἀντι-οικουμενιστικὴ Θεολογία

9

**Ἡ Πατερικὴ Στάσις
ἔναντι τοῦ
Διαθρησκειακοῦ Συγκρητισμοῦ
Ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ Ἰουδαῖοι**

† Μητροπολίτου
Ὠρωποῦ καὶ Φυλῆς Κυπριανοῦ
Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Ἐνισταμένων

Ἱερὰ Σύνοδος τῶν Ἐνισταμένων
Ἀθήνα 2004

Φωτογραφία έξωφύλλου:

**Διαθρησκειακή Συμπροσευχή
(Κωνσταντινούπολις, Σεπτ. 2001)**

Παπικός Ναός Ἁγίου Ἀντωνίου στήν Κωνσταντινούπολι. Χριστιανοί ὅλων τῶν Ὁμολογιῶν, Μουσουλμᾶνοι καί Ἰουδαῖοι «ἀνέπεμψαν ἀπό κοινοῦ δεήσεις ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν θυμάτων» τῆς 11ης Σεπτεμβρίου 2001 στίς Η.Π.Α.

Ὁ Διαθρησκειακός Συγκρητισμός, ἀπό τήν κοινήν δρᾶσι τῶν Θρησκειῶν σέ κοινωνικά θέματα, ὀδηγεῖ στήν κοινή προσευχή στὸν δῆθεν κοινὸ Θεὸ-Πατέρα.

**Ἱερὰ Σύνοδος τῶν Ἐνισταμένων
Σειρὰ Β΄**

Συμβολὴ στήν Ἀντι-οικουμενιστικὴ Θεολογία - Νο 9

© 2004 Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίου Κυπριανοῦ
Τ.Θ. 46006, 133 10 ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ, GREECE.
Τηλ.: 210 2411380 - Fax: 210 2411080
E-mail: Kyprianos@hol.gr

ISBN 960-8024-15-3

Τίτλοι «Σειράς»

Έχουν έκδοθῆ:

- Μητροπολίτου Ὁρωποῦ καὶ Φυλῆς Κυπριανοῦ:
«Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν»
καὶ Διαθρησκειακὴ Κίνησις
(σσ. 72) [καὶ ἀγγλιστί] **B1**
- Ἀρχιμανδρίτου Κυπριανοῦ Ἀγιοκυπριανίτου:
α. Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμενικὴ Κίνησις – Κριτικὴ ἀναφορὰ σὲ ἓνα φουνταμενταλιστικὸ κείμενο τῶν Οἰκουμενιστῶν τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στὴν Γενεύη.
β. Ὁρθοδοξία καὶ Φουνταμενταλισμὸς – Ὁ Φουνταμενταλισμὸς τῶν ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν ἢ περὶ φουνταμενταλιστικοῦ Οἰκουμενισμοῦ.
γ. Τὸ «Π.Σ.Ε.»: ἡ ὀρατὴ ἐκδήλωσις τῆς *Unae Sanctae*; - Ἡ πατερικὴ στάσις καὶ μαρτυρία τοῦ π. Ἰουστίνου Πόποβιτς.
(σσ. 112) [καὶ ἀγγλιστί] **B2**
- Ἐπισκόπου Αὐλῶνος Ἀγγέλου:
Οἰκουμενισμὸς: Κίνησις γιὰ τὴν ἔνωσι
ἢ συγκρητιστικὴ αἵρεσις;
(σσ. 80) [καὶ ἀγγλιστί] **B3**
- Μητροπολίτου Ὁρωποῦ καὶ Φυλῆς Κυπριανοῦ:
Ἡ αἵρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ
καὶ ἡ Πατερικὴ στάσις τῶν Ὁρθοδόξων
(σσ. 86) [καὶ ἀγγλιστί] **B4**
- Ἱερομονάχου Κλήμεντος Ἀγιοκυπριανίτου:
Ἡ συμβολὴ καὶ ἡ εὐθύνη τῶν ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν στὸ διαθρησκειακὸ ἄνοιγμα
(σσ. 104) [καὶ ἀγγλιστί] **B5**
- Ἀρχιμανδρίτου Κυπριανοῦ Ἀγιοκυπριανίτου:
Ἡ δραματικὴ κρίσις τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ ἡ ἀφύπνισις τοῦ Ὁρθοδόξου Ἀντι-οικουμενισμοῦ
(σσ. 160) [καὶ ἀγγλιστί] **B6**

- Ἀρχιμανδρίτου Κυπριανοῦ, Ἱερομονάχου Κλήμεντος Ἀγιοκυπριανιτῶν:
*Οἰκουμενικὴ Κίνησις καὶ Ὁρθόδοξος Ἀντι-οικου-
μενισμός: Ἡ κρίσιμος ἀντιπαράθεσις ἐνὸς αἰῶνος*
(σσ. 138) **B7**
- Ἀρχιμανδρίτου Κυπριανοῦ, Ἀρχιμανδρίτου Γλυκερίου Ἀγιοκυπριανιτῶν:
*Ὁ Παποκεντρικὸς Οἰκουμενισμός.
Ἀνησυχητικὲς Ἐξελίξεις*
(σσ. 136) **B8**
- Μητροπολίτου Ὠρωποῦ καὶ Φυλῆς Κυπριανοῦ:
*Ἡ Πατερικὴ Στάσις ἐναντι τοῦ Διαθρησκειακοῦ
Συγκρητισμοῦ – Ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ Ἰουδαῖοι*
(σσ. 152) **B9**

Σκοπὸς τῆς «Σειράς»

Ο Ἰ Οἰκουμενισταὶ διαπιστώνουν ἐσχάτως μὲ ἀνησυχία, ὅτι τὸ ἀντι-οικουμενιστικὸ ρεῦμα γίνεται συνεχῶς ἰσχυρότερο μέσα στοὺς κόλπους τῶν Ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, οἱ δὲ Κοινότητες τῶν Ἐνισταμένων κατὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ αὐξάνονται καὶ ἐνοποιοῦνται πανορθόδοξως.

Οἱ ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταί, στὴν προσπάθειά τους νὰ ἀναχαιτίσουν τὴν πανορθόδοξο αὐτὴ ἀντίδρασι, ἀποπειρῶνται - ἐκτὸς τῶν ἄλλων - νὰ περιγράψουν ὡς ἀκίνδυνη («οὐδέτερη») τὴν ἐκκλησιολογικὴ φύσι τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν» («Π.Σ.Ε.») καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως εὐρύτερα, ἐπικαλούμενοι τὸ Καταστατικὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ὁργανισμοῦ τῆς Γενεύης καὶ ἄλλα ἐπίσημα κείμενα.

Τοιοτοτρόπως ὁμως διαπράττουν τὸ λογικὸ σφάλμα τῆς «λήψεως τοῦ ζητουμένου» (*petitio principii*: τὸ ἀποδεικτέο προϋποτίθεται πρὶν αὐτὸ νὰ ἀποδειχθῆ): τὸ Σύνταγμα μιᾶς χώρας ἢ τὸ Καταστατικὸ ἐνὸς Σωματείου (τὸ «Π.Σ.Ε.» εἶναι ἓνα παν-ομολογιακὸ Σωματεῖο) δὲν ἐρμηνεύονται «ἀφαιρετικὰ» («ἰδεατά»), ἐφ' ὅσον δὲν ἔχουν αὐτοτελῆ ὑπόστασι, δηλαδὴ δὲν αὐτοερμηνεύονται πάντοτε οὔτε καὶ ἐκφράζουν πλήρως καὶ ἀληθῶς τὴν κατάστασι τῆς χώρας ἢ τοῦ Σωματείου, παρὰ μόνον ἂν τεθοῦν μέσα στὸ γενικώτερο κοινωνικὸ καὶ λειτουργικὸ τους πλαίσιο.

Τὸ Καταστατικὸ τοῦ «Π.Σ.Ε.» καὶ ἡ Πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1920 μαρτυροῦν μὲν πρωτογενῶς γιὰ τὴν ἐκκλησιολογικὴ ταυτότητα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ὁργανισμοῦ τῆς Γενεύης καὶ εὐρύτερα τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, ἀλλὰ ἐρμηνεύονται πλήρως καὶ σαφῶς μόνον μέσῳ τοῦ γενικωτέρου πλαισίου τῆς προϊστορίας, γενέσεως, ἀξήσεως καὶ ἐξελίξεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ.

Ἐκεῖ ἀκριβῶς ἀποβλέπει ἡ παροῦσα «Σειρά»: νὰ παρουσιάσῃ τὸ «ἄγνωστο» πλαίσιο τοῦ «Π.Σ.Ε.» καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ νὰ κατανοηθῆ ὁ Οἰκουμενισμὸς μέσῳ τοῦ «ζωτικοῦ χώρου» του, ἐντὸς τοῦ

ὁποίου καλλιεργεῖται σαφῶς ἓνας ἀντορθόδοξος δογματικός, κανονικός καὶ ἠθικός «μινιμαλισμός».

Ἡ «Σειρὰ» ἐπιδιώκει, Χάριτι Κυρίου, νὰ ἐπισημάνη μὲ τρόπο σοβαρὸ καὶ ὑπεύθυνο, ὅτι οἱ Ἑσυχαστικὲς καὶ Εὐχαριστιακὲς προϋποθέσεις τῆς ὀρθοδόξου κριτικῆς στάσεως ἔναντι τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ἀντιλαμβάνονται βαθύτατα, ὅτι ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀποτελεῖ μίαν ἀπολύτως νέα «ἐκκλησιολογικὴ στάσι» καὶ ἐντεῦθεν τοῦ 1920 ἔχομε κυριολεκτικῶς μίαν «Ἐκκλησιολογικὴ Νεωτερικότητα», ἡ ὁποία προεκάλεσε ριζικὴ ἀλλαγὴ στὴν θεολογικὴ σκέψι καὶ συνείδησι τῶν ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν κατὰ τὴν θεώρησι τῶν ἑτεροδόξων (ἀλλὰ καὶ ἑτεροθρήσκων) Κοινοτήτων.

Οἱ ὑπεύθυνοι τῆς «Σειρᾶς» εὐχονται νὰ εὔρουν ἀπήχησι τὰ κείμενά της καὶ οἱ μὲν ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταὶ νὰ προβληματισθοῦν καὶ ἀνακρούσουν πρὺμναν ὅσο εἶναι καιρὸς, οἱ δὲ ἀντι-οικουμενισταὶ νὰ ἐργασθοῦν στὸ ἐξῆς σοβαρώτερα, ἂν θέλουν βεβαίως ὁ λόγος τους νὰ εἶναι ἀξιόπιστος καὶ ἐπομένως οἰκοδομητικός, κατανοοῦντες βαθύτατα ὅτι ὁ ἀντι-οικουμενισμὸς δὲν εἶναι εὐκόλο ἐγχείρημα, ἀλλὰ πολυώδυνος ἄσκησις στὴν διάκρισι, τὴν ἀγάπη, τὴν ἐμβάθυνσι στὸν Πατερικὸ λόγον, καθὼς ἐπίσης καὶ γόνιμος προβληματισμὸς ἔναντι τῶν ζωηρῶν προκλήσεων ἀπὸ τὶς ραγδαῖες κοινωνικὲς ἐξελίξεις, ποὺ ἀπετέλεσαν κυρίως τὴν ἀφετηρία (καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι ὁ «πειρασμὸς») τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως.

«Συνάξεις Ὁρθοδόξου Ἐνημερώσεως»

ΟΙ «Συνάξεις Ὁρθοδόξου Ἐνημερώσεως», οἱ ὁποῖες διοργανώνονται ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μονὴ τῶν Ἀγίων Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης Φυλῆς Ἀττικῆς, τῇ ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Ἐνισταμένων, ἀποβλέπουν στὴν ἐνημέρωσι τῶν εὐσεβῶν μὲ τρόπο ὑπεύθυνο καὶ σοβαρό, γιὰ τὰ φλέγοντα θέματα τῆς Πίστεώς μας καὶ ἰδίως γιὰ τὸν θανάσιμο κίνδυνο τῆς αἰρέσεως τοῦ αἰῶνος μας, τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ.

Μέχρι τώρα ἔχουν πραγματοποιηθῆ δώδεκα «Συνάξεις», οἱ ἑξῆς:

- **«Α΄ Σύναξις»** (Κυριακὴ Ὁρθοδοξίας 1990), μὲ θέμα: *«Τὸ σύνδρομο τῆς “Νέας Ἐποχῆς” καὶ ἡ ἐλπίδα τῆς Ὁρθοδοξίας μας».*

- **«Β΄ Σύναξις»** (Κυριακὴ Ὁρθοδοξίας 1994), μὲ θέμα: *«Ἀπὸ τὸν Οἰκουμενισμό στὸ πανθηρησκειακὸ ὄραμα τῆς “Νέας Ἐποχῆς” καὶ ἡ εὐθύνη τῶν ὀρθοδόξων».*

- **«Γ΄ Σύναξις»** (Κυριακὴ Ὁρθοδοξίας 1995), μὲ θέμα: *«Ὁ ρόλος τοῦ Βατικανοῦ στὴν σύγχρονη Διαθηρησκειακὴ Κίνησι καὶ ἡ μεγάλη πτώσις τῶν ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν».*

- **«Δ΄ Σύναξις»** (Κυριακὴ Ὁρθοδοξίας 1996), μὲ θέμα: *«Ἡ αἵρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ τὰ “ὄρια” τῆς Ἐκκλησίας: Ἡ διάθρωσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιολογίας στὴν Οἰκουμενικὴ καὶ Διαθηρησκειακὴ Κίνησι».*

- **«Ε΄ Σύναξις»** (Κυριακὴ Ὁρθοδοξίας 1997), μὲ θέμα: *«Οἰκουμενισμός: Κίνησις γιὰ τὴν ἔνωσι ἢ συγκρητιστικὴ αἵρεσις;».*

- **«ΣΤ΄ Σύναξις»** (Κυριακὴ Ὁρθοδοξίας 1998), μὲ θέμα: *«Ἡ αἵρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ ἡ Πατερικὴ στάσις τῶν Ὁρθοδόξων».*

- **«Ζ΄ Σύναξις»** (Κυριακή Ὁρθοδοξίας 1999), με θέμα: *«Ἡ δραματική κρίσις τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ ἡ ἀφύπνισις τοῦ Ὁρθοδόξου Ἀντι-οικουμενισμοῦ»*.
- **«Η΄ Σύναξις»** (Κυριακή Ὁρθοδοξίας 2000), με θέμα: *«Οἰκουμενική Κίνησις καὶ Ὁρθόδοξος Ἀντι-οικουμενισμός: Ἡ κρίσιμος ἀντιπαράθεσις ἐνὸς αἰῶνος»*.
- **«Θ΄ Σύναξις»** (Κυριακή Ὁρθοδοξίας 2001), με θέμα: *«Ὁ Παποκεντρικὸς Οἰκουμενισμός. Ἀνησυχητικὲς Ἐξελίξεις»*.
- **«Ι΄ Σύναξις»** (Κυριακή Ὁρθοδοξίας 2002), με θέμα: *«Ἡ Πατερικὴ Στάσις ἐναντι τοῦ Διαθρησκειακοῦ Συγκρητισμοῦ. Ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ Ἰουδαῖοι»*.
- **«ΙΑ΄ Σύναξις»** (Κυριακή Ὁρθοδοξίας 2003), με θέμα: *«Ἡ Αἵρεσις τοῦ Παπισμοῦ καὶ ἡ Σύγχρονη Οἰκουμενιστικὴ Προσέγγισις Ὁρθοδόξων καὶ Παπικῶν»*.
- **«ΙΒ΄ Σύναξις»** (Κυριακή Ὁρθοδοξίας 2004), με θέμα: *«1924-2004: Ἀπὸ τὸ Ἡμερολογιακὸ Ζήτημα στὴν Αἵρεσι τοῦ Οἰκουμενισμοῦ»*.

Περιεχόμενα

- Α΄. Ἡ Πατερικὴ Στάσις**
ἐναντι τοῦ Διαθρησκειακοῦ Συγκρητισμοῦ
Ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ Ἰουδαῖοι
1. Διαθρησκειακὴ Συνεργασία καὶ Συγκρητισμὸς ... 17
 2. Τὰ δύο κύρια στοιχεῖα τοῦ Συγκρητισμοῦ 24
 3. Ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ Συγκρητισμὸς 35
 4. Φανατισμὸς καὶ Συγκρητισμὸς 49
- Β΄. Ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου**
Τὸ «ὄνομα τῆς θρησκείας» 59
- Γ΄. Ἀγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς, Ἐπισκόπου Ἀχρίδος**
Ἡ Χριστιανικὴ Πίστις δὲν εἶναι μία θρησκεία
μεταξὺ τῶν θρησκειῶν 63
1. Μία θρησκεία 63
 - 2α. «Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι Ἀποκάλυψις» 65
 - 2β. Ἡ γνώσις τοῦ Πατρὸς διὰ τοῦ Υἱοῦ 65
 3. Ὅχι θρησκεία, ἀλλὰ Ἀποκάλυψις 66
- Δ΄. Ἀρχιμανδρίτου Σπυρίδωνος Μπιλάη**
«Ἡ Β΄ Βατικανὴ Σύνοδος
περὶ τῶν ἐξωχριστιανικῶν Θρησκειῶν» 71
- Ε΄. π. Βασιλείου Σακκά**
«Οἱ "μονοθεϊστικὲς" θρησκείες:
Ἔχουμε τὸν ἴδιο Θεὸ μὲ τοὺς μὴ Χριστιανούς;» 83
- ΣΤ΄. Μητροπολίτου Νικοπόλεως Μελετίου**
Ὁ ἴδιος Θεὸς ἢ ἄρνησις τοῦ Βαπτίσματος; 93
- Ζ΄. «Υπόμνημα περὶ Οἰκουμενισμοῦ»**
«Ὁ διαθρησκειακὸς Οἰκουμενισμὸς καλπάζει» 97
- Η΄. Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου**
Διάλογοι, Συγκρητισμὸς
καὶ Ἀδιαφορία γιὰ τὴν Ἀλήθεια 103
- Θ΄. Μητροπολίτου Ναυπάκτου**
καὶ Ἀγ. Βλασίου Ἱεροθέου
«Διαχριστιανικὸς καὶ διαθρησκειακὸς
συγκρητισμὸς» 109

Ι΄. Μητροπολίτου Κυρηνείας Παύλου «Διαθρησκειακός Συγκρητισμός»	117
ΙΑ΄. Στεργίου Ν. Σάκκου «Ἡ "Συμπροσευχή" εἰς τὴν Ἀσσίζην καὶ τὸ Πρωτεῖον»	123
ΙΒ΄. Χρήστου Γιανναρά «Ἡ βεβήλωση τοῦ διαλόγου»	129
ΙΓ΄. Πρωτοπρεσβυτέρου π. Γεωργίου Χρ. Εὐθυμίου «Ὁ Ἅγιος Πολύκαρπος Σμύρνης καὶ Διαθρησκειακός Συγκρητισμός»	135
ΙΔ΄. Διακήρυξις Κληρικῶν κατὰ τῆς Πανθρησκείας «Ὄριακός Σταθμός» στὴν πορεία πρὸς τὴν Πανθρησκεία	139
ΙΕ΄. Ἱερομονάχου Κλήμεντος Ἀγιοκουπριανίτου «Τὸ "Πνεῦμα τῆς Ἀσσίζης" Ἡ Αἵρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ ὁ Παποκεντρικὸς Συγκρητισμός»	145

Α΄.
Ἡ Πατερικὴ Στάσις
ἔναντι τοῦ
Διαθρησκειακοῦ Συγκρητισμοῦ
Ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ Ἰουδαῖοι

α) Ἡ ἐργασία αὐτή, ἡ πρώτη τοῦ παρόντος βιβλίου, τοῦ Μητροπολίτου Ὁρωποῦ καὶ Φυλῆς κ. Κυπριανοῦ, μὲ τίτλο: «**Ἡ Πατερικὴ Στάσις ἔναντι τοῦ Διαθρησκειακοῦ Συγκρητισμοῦ. Ἰερὸς Χρυσόστομος καὶ Ἰουδαῖοι**», ἐξεφωνήθη ὡς Εἰσήγησις (53') στὴν «**Γ' Σύναξι Ὁρθοδόξου Ἐνημερώσεως**», τὴν 11/24.3.2002, Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, στὴν Ἀθήνα.

Τὸ κείμενο τῆς Εἰσηγήσεως δημοσιεύεται γὰρ πρώτη φορά, δελτιωμένο καὶ πλήρως ὑπομνηματισμένο.

β) Οἱ ὑπόλοιπες δεκατέσσερις ἐργασίες (Β'- ΙΕ'), κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν, ἐκρίθη σκόπιμο νὰ συμπεριληθοῦν στὸ παρὸν βιβλίον ὑπ' ἀριθ. 9 τῆς «**Σειρᾶς Β'**», ἐπειδὴ ἔχουν ἀμεση σχέση μὲ τὶς προοπτικὲς τῆς «**Γ' Συνάξεως**» καὶ συμβάλλουν στὴν περαιτέρω τεκμηρίωσι τῶν ἐκφραζομένων θέσεων τῆς.

γ) Στὴν «**Γ' Σύναξι**» προεβλήθη καὶ μία **διντεοταινία (54')** μὲ γενικὸ τίτλο: «**Τὸ "Πνεῦμα τῆς Ἀσσίξης"**» – **Ἡ Αἴρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ ὁ Παποκεντρικὸς Συγκρητισμὸς**», ἡ ὁποία περιελάμβανε τὶς ἐξῆς ὀκτὼ θεματικὲς ἐνότητες:

Μέρος Α': Ἀσσίξη 2002.

Μέρος Β': Ἀσσίξη 1986.

Μέρος Γ': Παποκεντρικὸς Οἰκουμενισμὸς.

Μέρος Δ': Παποκεντρικὸς Συγκρητισμὸς.

Μέρος Ε': Βρυξέλλες 2001.

Μέρος ΣΤ': Διαχριστιανικὸς Συγκρητισμὸς.

Μέρος Ζ': Διαθρησκειακὸς Συγκρητισμὸς.

Μέρος Η': Τὸ «Πνεῦμα τῆς Ἀσσίξης».

Ἡ Πατερικὴ Στάσις ἔναντι τοῦ Διαθρησκειακοῦ Συγκρητισμοῦ Ἰερὸς Χρυσόστομος καὶ Ἰουδαῖοι

1. Διαθρησκειακὴ Συνεργασία καὶ Συγκρητισμὸς

ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΑΙ τὶς προσευχὲς σας, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν προσοχὴ σας, ὥστε νὰ προσεγγίσουμε μαζὶ ἓνα σύγχρονο ἀνησυχητικὸ φαινόμενο, νὰ ἀναλύσουμε αὐτὸ καὶ νὰ ἐμβαθύνουμε στὶς ἄμεσες καὶ ἔμμεσες ἀπόρροιές του.

Πρόκειται γιὰ τὸ φαινόμενο τῆς *Διαθρησκειακῆς Συνεργασίας*, ἢ ὁποία στὶς ἡμέρες μας παρουσιάζει μίαν συνεχῶς αὐξοῦσα τάσι¹, ἰδιαίτερα μετὰ τὴν γνω-

1. Ἐκτὸς τῶν μεμονωμένων *Διαθρησκειακῶν Συναντήσεων Συμπροσευχῆς*, ἐντεῦθεν τῆς **11.9.2001**, ἐπραγματοποιήθησαν οἱ ἐξῆς τρεῖς μείζονες *Διαθρησκειακὲς Συναντήσεις*:

α. στὶς **Βρυξέλλες (19-20.12.2001)**, ὁργανωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, στὴν ὁποία ἔλαβαν μέρος ἐκπρόσωποι τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ Μουσουλμανισμοῦ, μὲ θέμα: «*Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ*» καὶ ἡ ὁποία ἐξέδωσε τὴν «*Διακήρυξη τῶν Βρυξελλῶν*» (βλ. περιοδ. «*Επίσκεψις*», ἀριθ. 603/31.12.2001, σελ. 6-21 καὶ 23-25).

β. στὴν **Ἀσσίζη (24.1.2002)**, ὁργανωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Βατικανοῦ, στὴν ὁποία ἔλαβαν μέρος ἄνω τῶν 200 ἐκπρόσωποι 12 Θρησκείων, ἡ ὁποία παρήγαγε τὸν «*Δεκάλογο ὑπὲρ τῆς Εἰρήνης*» (βλ. περιοδ. «*Επίσκεψις*», ἀριθ. 606/28.2.2002, σελ. 6-7· ἐφημερ. «*Τύπος τῆς Κυριακῆς*», 3.2.2002, σελ. 2-3· ἐφημερ. «*Καθολικὴ*», ἀριθ. 2948/12.2.2002, σελ. 1 καὶ 4-5, ἀριθ. 2955/14.5.2002, σελ. 4).

στη τραγωδία της 11ης Σεπτεμβρίου του παρελθόντος έτος στις Ήνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Το αίτημα της ειρηνικής συνυπάρξεως των ανθρώπων, παρά τις έθνικές, πολιτιστικές και θρησκευτικές διαφορές τους, έδωσε μία νέα ώθηση στην προσπάθεια για συνεργασία των Θρησκειών προς υπέρβαση της κρίσεως.

Ταυτόχρονα όμως, έθεσε επί τάπητος έκ νέου τον ζωηρό προβληματισμό κατά πόσον είναι έπιτρεπτή ή Διαθρησκειακή Συνεργασία, έστω και σε επίπεδο έγκοσμίων δραστηριοτήτων, ποιούς κινδύνους έμπερικλείει αυτή, τελικά δέ αν όντως είναι αναγκαία και άποτελεσματική για την ειρήνη του κόσμου.

Η κριτική θεώρησης του σοβαρωτάτου και έπικαίρου αυτού ζητήματος μάς άφορα ώς Όρθοδόξους Χριστιανούς άμεσα, έφ' όσον η έπιδιωκομένη συνεργασία των Θρησκειών ένεφανίσθη κατά τον προηγούμενο αιώνα κυρίως μέσα στα όρια της *Οίκουμηνικής Κίνησης*, προς την όποία βεβαίως είμεθα άκρως αντίθετοι.

Όπως είχα διεξοδικά αναπτύξει και πάλι από του βήματος αυτού κατά το έτος 1994², το άρχικό όραμα

² γ. στην **Κύπρο (8-11.3.2002)**, οργανωθείσα υπό της Ήερās Μονής Κύκκου, στην όποία έλαβαν μέρος Χριστιανοί, Μουσουλμάνοι, Ίνδουίσταί, Βουδισταί κ.ά., έχαρκτηρίσθη ώς «*Σύναξη Θρησκειών και Πολιτισμών*» και άπεφάσισε την ίδρυση «*Διεθνούς Κέντρου Θρησκειών*» με έδρα την Κύπρο (βλ. περιοδ. «*Απόστολος Βαρνάβας*» Κύπρου, Μάρτιος 2002, σελ. 151-153, Στήλη «*Χρονικά*»· περιοδ. «*Επίσκεψις*», άριθ. 609/31.5.2002, σελ. 9-10· **Χρήστου Κ. Οικονόμου**, «*Συνάντησις Θρησκειών και Πολιτισμών*» στην *Κύπρο*», περιοδ. «*Εκκλησία*», Ίούλιος 2002, σελ. 508-511· περιοδ. «*Εκκλησία*», Μάρτιος 2002, σελ. 169).

• Μία πρώτη έγκυρη κριτική των *Διαθρησκειακών Διαλόγων*, βλ. **Χρήστου Γιανναρά**, «*Η Βεβήλωση του Διαλόγου*» (έφημερ. «*Η Καθημερινή*», 17.3.2002, σελ. 10).

2. Βλ. **Μητροπολίτου Όρωπού και Φυλής Κυπριανού**, «*Παγκόσμιο Συμβούλιο Έκκλησιών*» και *Διαθρησκειακή Κίνησης*, **Σειρά Β' - 1**, Άθήνα 1997.

τῆς ὠργανομένης *Οἰκουμενικῆς Κινήσεως* ἦταν παγχριστιανικό, δηλαδή ἡ συνεργασία τῶν Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν καὶ Κοινοτήτων τῆς Οἰκουμένης, μὲ ἀπώτερο σκοπὸ τὴν ἔνωση ὄλων στὴν Μία, Ἀγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία.

Κατὰ τὴν πορεία ὁμως τῆς *Διαχριστιανικῆς Συνεργασίας*, παρατηρεῖται μία σταδιακὴ διεύρυνσις τοῦ οράματος αὐτοῦ.

Ἡ *Οἰκουμενικὴ Κίνησις* σὺν τῷ χρόνῳ περιέλαβε στοὺς κόλπους της καὶ τὶς ἄλλες Θρησκείες τοῦ κόσμου οὕτως, ὥστε νὰ εὐρισκώμεθα πλέον ἐνώπιον ἐνὸς νέου καὶ πρωτοφανοῦς ἱστορικοῦ φαινομένου, δηλαδή τοῦ *Διαθρησκειακοῦ Οἰκουμενισμοῦ*.

Ἡ διάβασις ὁμως αὐτῆ ἀπὸ τῆς *Διαχριστιανικῆς* στὴν *Διαθρησκειακὴ Συνεργασία*, κατὰ τὸ διάστημα τῶν τελευταίων ἰδίως τριάντα ἐτῶν, δὲν ἦταν δυστυχῶς οὔτε ἀκίνδυνος οὔτε ἀδάπανος.

Στὶς συνειδήσεις δηλαδή τῶν *Οἰκουμενιστῶν* προεκλήθη ἕνας βαθὺς χριστιανικὸς *ἐκφυλισμὸς*, παρὰ τὸ ὅτι οἱ συζητήσεις καὶ οἱ συνεργασίες μεταξὺ τῶν Θρησκειῶν ἀφοροῦσαν ἐκ πρώτης ὄψεως ἐμπειρίες καὶ προβληματισμοὺς σχετικὰ μὲ κρίσιμα κοινὰ ἀνθρώπινα προβλήματα.

Ἄρά γε, ποῦ ὀφείλεται αὐτὸς ὁ *ἐκφυλισμὸς*; Γιατί ἐγκυμονεῖ κινδύνους ἡ *Διαθρησκειακὴ Συνεργασία*;

Ἐπειδὴ τὸ θέμα μας εἶναι δύσκολο, ἔχουμε θέσει ὅπως πάντοτε τὴν προσπάθειά μας ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέρη προστασία τῆς Παναγίας Μητέρας μας, καθὼς ἐπίσης καὶ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου, τῶν ὁποίων τὴν βοήθεια ἐπικαλοῦμαι, ὥστε καὶ μὲ τὴν χάρι τοῦ Ἀγίου Σωφρονίου Ἱεροσολύμων, τοῦ ὁποίου τὴν μνήμη ἐπιτελοῦμε σήμερα, νὰ ἐκφράσω τὸ εὐσεβὲς τῆς Ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας φρόνημα.

* * *

ΕΝΑ ΠΡΩΤΟ θέμα, τὸ ὁποῖο θὰ ἤθελα νὰ διευκρινίσω εἰσαγωγικά, εἶναι ἡ ὀρολογία.

Σε όλες τις ετήσιες «Συνάξεις» μας γίνεται πάντοτε αναφορά στον Συγκρητισμό, τον Διαχριστιανικό Συγκρητισμό, τον Δογματικό Συγκρητισμό, τον Πανθρησκειακό Συγκρητισμό ή τον Διαθρησκειακό Συγκρητισμό.

Ἄν και ἔχη ἀποσαφηνισθῆ κατ' ἐπανάληψιν ἡ ἔννοια τοῦ Συγκρητισμοῦ, θεωρῶ σκόπιμο νὰ ἐπανέλθω στὴν ἐξήγησί της, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἀπόψε ἀπαιτεῖ τοῦτο καὶ τὸ θέμα τῆς «Συνάξεώς» μας.

Ἐν πρώτοις, ὁ ὅρος Συγκρητισμός δὲν ἔχει σχέση μὲ τὴν λέξι σύγκρισις καὶ τὸ ρῆμα συγκρίνω, ἀλλὰ προήλθε ἀπὸ τοὺς Κρήτας, δηλαδὴ τοὺς Κρητικούς.

Οἱ Κρήτες, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ Πλούταρχος³, ἐν καιρῷ ἐξωτερικοῦ κινδύνου, λησμονοῦσαν τὶς μεταξὺ τους ἐσωτερικὲς διαίρέσεις καὶ ἔριδες, καὶ συνησπίζοντο οὕτως, ὥστε ἐνωμένοι νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν κοινὸ ἐχθρὸ ποὺ τοὺς ἀπειλοῦσε⁴.

Συγκρητισμός ἐπομένως σημαίνει πρωτογενῶς ἔννοιαι καὶ συνάφεια παρὰ τὶς διαφορὲς, πρὸς ἀντιμετώπισιν μιᾶς ἀπειλῆς.

Περαιτέρω, μὲ τὸν ἴδιο ὄρο χαρακτηρίζεται σὲ γενικὲς γραμμὲς τὸ φαινόμενο καὶ οἱ τάσεις συμφιλίωσης, ἀναμειξεως, ἐνοποιήσεως καὶ συγχωνεύσεως γλωσσῶν, φιλοσοφικῶν ἰδεῶν, πολιτισμῶν καὶ θρησκειῶν⁵.

3. Πλούταρχου, Ἡθικά, 490ΑΒ:

«Ἔτι τοίνυν ἐκεῖνο δὴ μνημονεύειν ἐν ταῖς πρὸς τοὺς τοῦτο τὸ Κρητῶν, οἱ πολλάκις στασιάζοντες ἀλλήλοις καὶ πολεμοῦντες, ἔξωθεν ἐπιόντων πολεμίων, διελύοντο καὶ συνίσταντο· καὶ τοῦτ' ἦν ὁ καλούμενος ὑπ' αὐτῶν "συγκρητισμός"».

4. «Συγκρητίσαι λέγουσιν οἱ Κρήτες, ὅταν ἐνωθεῖσιν αὐτοῖς γένοιτο πόλεμος· ἐστασίαζον γὰρ αἰεὶ» (Ἐτυμολογικὸν Μέγα, 732, 54, ἐκδ. Τ. Gaisford, Oxford 1848). Ἐξ οὗ καὶ τὸ ρῆμα: **συν-κρητίζω – συγκρητίζω.**

5. **Ν.Ι.Λουθάρεως**, «Συγκρητισμός», στὴν «Μ.Ε.Ε. – Πυρσός», τ. 22, σελ. 487βγ, Ἀθήναι 1933· **Π.Κ.Πάλλη**, «Συγκρητισμός», στὴν «Θ.Η.Ε.», τ. 11, σελ. 512-513, Ἀθήναι 1967· **Ἰ.Σ. Ἀλεξάκη**, «Συγκρητισμός», στὸ «Ν.Ε.Λ. ΗΛΙΟΣ», τ. 17, σελ. 348θ· **Ν. Μακρῆ**, «Συγκρητισμός», στὸ Εἰσαγωγικὸ Λεξικὸ Πολιτικῶν Ὁρων καὶ

Τò ιδιαίτερα άξιοπρόσεκτο κατά την διαδικασία του δευτερογενούς αυτού Συγκρητισμού είναι, ότι «*παραθεωρούνται τυχόν διαφορές και τονίζονται σημαντικές ομοιότητες ή και συμπτώσεις*»⁶ μεταξύ των μερών που εύρισκονται σε συνάφεια και αλληλεπίδραση.

Θά πρέπει επίσης να σημειωθή, ότι τò φαινόμενο του Συγκρητισμού είναι πανάρχαιο και παγκόσμιο, άκόμενη δέ και στις ήμέρες μας «*υπάρχουν τάσεις θρησκευτικού συγκρητισμού, οι οποίες αναζητούν πανθρησκειακή ένότητα*»⁶, όπως για παράδειγμα αυτές που εκφράζονται μέσω του πολυμόρφου κινήματος της «*Νέας Έποχής*».

Η Ήρα Σύνοδος των Ένισταμένων δέν έπαυσε ποτέ να έπισημαίνη τεκμηριωμένα τόν συγκρητιστικό χαρακτήρα της *Οίκουμενικής Κινήσεως*, τόσο της *Διαχριστιανικής*, όσο και της *Διαθρησκειακής*.

Και ως φαίνεται, με την χάρι του Κυρίου μας, ό «σπόρος» τών δέκα μέχρι τώρα «*Συνάξεών*» μας άρχισε να δίδη καρπούς, να εύρισκη άπήχησι.

Είναι ιδιαίτερα ένθαρρυντικό τò γεγονός, ότι έσχάτως γίνεται από έγκριτα πρόσωπα της Έκκλησίας του Νέου Ημερολογίου όλο και περισσότερο λόγος για τόν Συγκρητισμό και τὰ άρνητικά του άποτελέσματα.

«*Η πρόσφατη έλευση του Πάπα στην Έλλάδα*», έγραψε τόν περασμένο Δεκέμβριο διακεκριμένος Ήεράρχης, «*συνέτελεσε στην άνάδειξη μιās τραγικής πραγματικότητας. Στο ότι, δηλαδή, μερικοί έκκλησιαστικοί άρχοντες διακρίνονται από τόν τραγικό αυτό διαχριστιανικό και διαθρησκειακό συγκρητισμό. Αύτη είναι ή μεγαλύτερη*

⁶ Φιλοσοφίας, σελ. 372-373, Άθήνα 1990· Ε.Ν. Ρούσσου, «*Συγκρητισμός*», στην «*Ε.Ε.Ε.*», τ. 21, Οί Θρησκείες, σελ. 376γδ, «*Έκδοτική Άθηνών*», Άθήνα 1992· Στρατή Ψάλτου, «*Συγκρητισμός*», στο Θρησκευολογικό Λεξικό, σελ. 508-509, εκδόσεις «*Έλληνικά Γράμματα*», Άθήνα 2000.

6. Νίκου Μακρή, ένθ' άνωτ., σελ. 373.

πλάνη τῆς ἐποχῆς μας, ὁ μεγαλύτερος καὶ ἰσχυρότερος πειρασμός»⁷.

Γιατί ὁμως ὁ Συγκρητισμὸς χαρακτηρίζεται ὡς «**ἡ μεγαλύτερη πλάνη τῆς ἐποχῆς μας, ὁ μεγαλύτερος καὶ ἰσχυρότερος πειρασμός**»;

Τὴν ἀπάντησι στὸ ἐρώτημα αὐτὸ θὰ ἐπιχειρήσῃ ἡ ἀποφινὴ μας «**Σύναξις**».

Πάντως, εἶναι δυνατόν νὰ λεχθῇ εἰσαγωγικὰ καὶ περιληπτικὰ, ὅτι ἡ «πλάνη» καὶ ὁ «πειρασμός» ἐντοπίζονται στὴν ἐξῆς τραγικὴ πραγματικότητα:

μέσω τῆς συνεργασίας σὲ θεολογικὸ καὶ πρακτικὸ ἐπίπεδο Ὁρθοδόξων, Ἐτεροδόξων καὶ Ἀλλοθρήσκων, πρωτίστως μὲν καθιερώνεται καὶ ἐπίσημα πλέον ἡ ἀρμονικὴ καὶ ἀδιατάρακτος συνύπαρξις καὶ συνάφεια Ἐληθείας καὶ πλάνης, Φωτὸς καὶ σκότους· περαιτέρω δέ, ἐπέρχεται μία σταδιακὴ σχετικοποίησις τῆς Ἐληθείας τοῦ Εὐαγγελίου· ἡ Ἐκκλησία «**συσηματίζεται**»⁸ πρὸς τὸν κόσμον καὶ τελικὰ μεταβάλλεται σὲ «**κόσμον**»⁹, δηλαδὴ σὲ ἓναν ἀνθρωποκεντρικὸ ὄργανισμό, σὲ ἓνα ἐγκοσμιοκρατικὸ σύστημα, σὲ μία ἰδεολογία.

7. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου, «Διαχριστιανικὸς καὶ διαθρησκειακὸς συγκρητισμὸς», περιοδ. «**Ἐκκλησιαστικὴ Παρέμβασις**», ἀριθ. 71/Δεκέμβριος 2001, σελ. 11.

8. Πρβλ. Ρωμ. ιβ´ 2: «**Μὴ συσηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ὑμῶν**».

• «**Μὴ τοίνυν τὴν οἰκειάν ζωὴν πρὸς τὸ τούτου [τοῦ αἰῶνος] μεταφέρετε σχῆμα, καθάπερ ἡ ὑγρῶν φύσις εἰς ἅπερ ἐνίεται σκεύεισι συναποτυπούται**».

(Ἁγίου Γενναδίου Κωνσταντινουπόλεως).

9. «Κόσμος»: οἱ ἄνθρωποι καὶ ὁ τρόπος ζωῆς των, ὅταν δὲν ἔχουν ἀναγεννηθῆ ἐν Χριστῷ καὶ ἐπικρατῇ τὸ σαρκικὸ φρόνημα. Βλ. Α´ Ἰωάν. ε´ 19· θ´ 16· Ἰωάν. ιδ´ 17· Α´ Κορινθ. θ´ 12 κ. ἄ.

• «**Κόσμος ἐστὶν ὄνομα περιεκτικὸν ἐπιπίπτον ἐπὶ τὰ εἰρημένα πάθη**», «**καὶ ὅτε θέλομεν ὀνομάσαι ὀλικῶς τὰ πάθη, ὀνομάζομεν αὐτὰ κόσμον**»· «**ὁ κόσμος πόρνη ἐστίν, ἣτις τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ κάλλους αὐτῆς ἔλκει τοὺς ὀρώντας εἰς τὸν πόθον αὐτῆς**».

(Ἀββᾶ Ἰσαὰκ Σύρου, Ἄπαντα..., σελ. 131 καὶ 329).

**Διαθρησκειακή Συνάντησις Βρυξελλῶν
(19-20.2001)**

Ἡ Συνάντησις αὐτὴ ὀργανώθηκε ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως. Ἔλαβαν μέρος ἐκπρόσωποι τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ Μουσουλμανισμοῦ. Ἡ «**Διακήρυξις τῶν Βρυξελλῶν**», ἡ ὁποία ἔγινε ὁμόφωνα ἀποδεκτὴ, ἄνοιξε μίαν νέα ἐποχὴ στοὺς **Διαθρησκειακοὺς Διαλόγους**, ἐφ' ὅσον «**ὅλες οἱ θρησκείες ὀφείλουσι νὰ ὑποστηρίξουσι τὰς ἀρχὰς**» «**τῆς πολυθρησκευτικῆς συνεργασίας**» καὶ ἀναγνωρίζεται ὁ ἐξέχων ρόλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖο «**προτρέπεται νὰ δημιουργήσῃ τὰς ἀναγκαῖας θεσμικὰς ἐκφράσεις γιὰ τὸν συντονισμὸ τῆς προετοιμασίας καὶ τῆς συνεχείας τοῦ διαθρησκειακοῦ διαλόγου**».

2. Τὰ δύο κύρια στοιχεῖα τοῦ Συγκρητισμοῦ

ΕΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ, θὰ ἤθελα νὰ ἐπιμείνω περισσότερο στὰ δύο κύρια στοιχεῖα τῆς συγκρητιστικῆς διεργασίας, ὥστε νὰ συνειδητοποιηθῆ βαθύτερα ἢ «πλάνη» καὶ ὁ «πειρασμός».

Τὰ στοιχεῖα λοιπὸν αὐτὰ εἶναι τὰ ἐξῆς:

Πρῶτον, ἡ ἐπιδίωξις τῆς συνεργασίας, μὲ κύριο σκοπὸ τὴν ἀντιμετώπισι ἐνὸς *κοινοῦ ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ*· καὶ

δεύτερον, ἡ μείωσις τῆς σημασίας τῶν διαφορῶν καὶ ἡ προβολὴ τῶν *συγγενῶν σημείων*.

Ἄκριβῶς τὰ δύο αὐτὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα ἦσαν ἀνέκαθεν ἔντονα στὰ ὅρια τῆς *Οἰκουμενικῆς Κινήσεως*, τόσο τῆς *Διαχριστιανικῆς* ὅσο καὶ τῆς *Διαθρησκειακῆς*.

Ἄν καὶ στὶς «*Συνάξεις*» μας ἔχουμε ἀναφερθῆ πολλάκις στὰ θεμελιώδη αὐτὰ γνωρίσματα τοῦ *Οἰκουμενισμοῦ*, θεωρεῖται σκόπιμη μία ἐνδεικτικὴ ἀναδρομὴ, προκειμένου τὰ συμπεράσματά μας νὰ εἶναι τεκμηριωμένα.

* * *

ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ τὸ πρῶτο στοιχεῖο, δηλαδὴ τοῦ συνασπισμοῦ πρὸ τοῦ *κοινοῦ κινδύνου*, οἱ πηγές εἶναι πολλές καὶ σαφεῖς.

α. Γιὰ τὸν *Διαχριστιανικὸ Συγκρητισμό*, ὑπενθυμίζω ἓνα ἀντιπροσωπευτικὸ κείμενο, τὴν *Ἐγκύκλιο τοῦ 1920*, τὸν ἀκρογωνιαῖο αὐτὸν λίθο τῆς Χριστιανικῆς *Οἰκουμενικῆς Κινήσεως*.

Μὲ τὴν *Ἐγκύκλιο* αὐτῇ, τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἀπευθύνεται στὶς αἰρετικὲς Κοινότητες τῆς Δύσεως καὶ προτείνει τὴν προσέγγισι, τὴν συνεργασία καὶ τελικὰ τὴν σύμπηξι μιᾶς «*συναφείας καὶ κοινωνίας μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν*»¹.

Ἄρά γε, πῶς δικαιολογοῦσε τὸ Πατριαρχεῖο τὴν πρωτοφανῆ αὐτὴ πρότασί του:

Ἡ «*συνάφεια*»¹ αὐτή, διευκρινίζεται στὴν *Ἐγκύκλιο*, θὰ εἶναι δῆθεν «*χρήσιμος καὶ ὠφέλιμος*»¹, διότι «*παντοῖοι κίνδυνοι*»¹ ἀπειλοῦν τὶς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίες, ὅπως εἶναι ὁ ἀλκοολισμὸς, ἡ πολυτέλεια, ἡ φιληδονία, ἡ ἀκολασταίνουσα ἀσχημοσύνη, ἡ θεοποίησης τοῦ πλοῦτου κ.ἄ.

Οἱ *Οἰκουμενισταὶ* λοιπὸν τοῦ Φαναρίου θεωροῦν τὴν προσέγγισι καὶ τὸν συνασπισμὸ Ὁρθοδόξων καὶ Ἐτεροδόξων ὡς δῆθεν «*εὐκταίαν καὶ ἀναγκαίαν*» καὶ «*πολλαχῶς χρήσιμον*», ἡ ὁποία μάλιστα δῆθεν «*οὐκ ἀποκλείεται ὑπὸ τῶν ὑφισταμένων μεταξὺ αὐτῶν δογματικῶν διαφορῶν*»².

Ἐν τούτοις, εἶναι προφανέστατον, ὅτι ἤδη ἡ *Ἐγκύκλιος* θέτει τὰ θεμέλια τῆς διαδικασίας τοῦ *Συγκρητισμοῦ*, ἐφ' ὅσον τοποθετεῖ Ὁρθοδόξους καὶ Αἰρετικούς ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἐνδιαφέρεται «*ὑπὲρ τοῦ ὄλου τῆς Ἐκκλησίας σώματος*»¹, καὶ χαρακτηρίζει τὶς αἰρετικές Κοινότητες τῆς Δύσεως ὡς «*σεβασμίας Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας*»²!

6. Γιὰ τὸν *Διαθρησκειακὸ Συγκρητισμὸ*, ἐπιστρατεύονται τὰ ἴδια ἀκριβῶς ἐπιχειρήματα ἀπὸ τοὺς *Οἰκουμενιστὰς* τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ 1961³, τόσο σὲ συλλογικὸ ἐπίπεδο

1. Βασιλείου Θ. Σταυρίδου – Εὐαγγελίας Α. Βαρέλλα, Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, σελ. 335, *Παράρτημα: Ἐγκύκλιος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Ἐγκύκλιος τοῦ 1920*, ἐκδόσεις «Π.Ι.Π.Μ.», Θεσσαλονίκη 1996.

2. Βασιλείου Θ. Σταυρίδου – Εὐαγγελίας Α. Βαρέλλα, αὐτόθι, σελ. 333.

3. Τὸ 1961, ἡ «*Α' Πανορθόδοξος Διάσκεψις*» τῆς Ρόδου, στὸν ἐκτενέστατο κατάλογο θεμάτων γιὰ τὴν λεγομένη Μεγάλῃ Σύνοδο, θέτει δύο σχετικὰ θέματα, (VII, § Γ καὶ VI, § Γ), δηλαδὴ τῆς σχέσεως καὶ συνεργασίας «*Ὁρθοδοξίας καὶ ἄλλων θρησκειῶν*».

• Βλ. Ἰωάννου Καρμίρη, *Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, τόμος II, ἐκδοσις δευτέρα

ὄλες οἱ Τοπικὲς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίαι, ὅσο καὶ μεμονωμένα ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, διακηρύσσουν συνεχῶς ὅτι εἶναι ἀναγκαία ἡ *Διαθρησκειακὴ Συνεργασία*.

Καὶ πῶς δικαιολογοῦν τὸ **πανθρησκειακὸ μέτωπο**, τὸ ὁποῖο προτείνουν⁴;

Ἐπιβάλλεται ἡ *Συνεργασία*, λέγουν οἱ Οἰκουμενισταί, προκειμένου νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ἀπὸ κοινοῦ

«τὰ μεγάλα καὶ σοβαρὰ προβλήματα τῆς καταπτώσεως τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀξιῶν ἐν γένει καὶ εἰδικώτερον τῆς καταπατήσεως τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου»⁵.

Ἀπαιτεῖται, ὑποστηρίζουν οἱ Οἰκουμενισταί, ἡ *Συνεργασία* Ὁρθοδόξων καὶ Ἀλλοθρήσκων

«γιά τὴν ἀποτελεσματικώτερη ἀντιμετώπιση τῶν πιεστικῶν κοινῶν προβλημάτων τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς μας»⁶, «πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ

ἐπισημασμένη, σελ. 986 καὶ 985 Graz - Austria 1968· **Μητροπολίτου Ἑλβετίας Δαμασκηνοῦ**, Ὁρθοδοξία καὶ Κόσμος, σελ. 247 καὶ 246, ἐκδόσεις «**Τέρτιος**», Κατερίνη 1993.

• Βλ. γιὰ τὴν περαιτέρω ἐξέλιξι τοῦ ζητήματος τῆς «*Πανθρησκειακῆς Ἐνότητος*» ἐν σχέσει μὲ τοὺς ὀρθοδόξους Οἰκουμενιστάς, στὸ εἰδικὸ βιβλίον: **Ἱερομονάχου Κλήμεντος Ἀγιοκυπριανίτου**, Ἡ συμβολὴ καὶ εὐθύνη τῶν ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν στὸ διαθρησκειακὸ ἄνοιγμα, σελ. 30-43, **Σειρὰ – Β5**, Ἀθήνα 1999.

4. Βλ. τὴν σχετικὴ διακήρυξι «**γιά μιὰ συμμαχία καὶ συλλογικὴ προσπάθεια**», τοῦ πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1994, στὴν «*Παγκόσμια Διάσκεψι Θησκείας καὶ Εἰρήνης*» (Riva del Garda Ἰταλίας, 4.11.1994): περιοδ. «**Ἐπίσκεψις**», ἀριθ. 511/30.11.1994, σελ. 28· περιοδ. «**Ὁρθοδοξία**», Ὀκτώβριος–Δεκέμβριος 1994, σελ. 745-754 (ὅλη ἡ Ὀμιλία ἀγγλιστί).

5. «*Μήνυμα*» τοῦ πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου στὴν «*Γ' Ἀκαδημαϊκὴν Συνάντησιν*» Ὁρθοδοξίας καὶ Ἰουδαϊσμοῦ (Ἀθήνα, 21-24.3.1993), περιοδ. «**Ἐπίσκεψις**», ἀριθ. 490/31.3.1993, σελ. 6.

6. Ἐναρκτήρια Ὀμιλία τοῦ μητροπολίτου Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνοῦ στὴν «*Γ' Ἀκαδημαϊκὴν Συνάντησιν*» Ὁρθοδοξίας καὶ Ἰουδαϊσμοῦ (Ἀθήνα, 21-24.3.1993), περιοδ. «**Ἐπίσκεψις**», ἀριθ. 490/31.3.1993, σελ. 11.

συγχρόνου ἀνθρώπου, ἀνεξαρτήτως φυλῆς καὶ θρησκείματος»⁷.

* * *

ΘΑ ΗΘΕΛΑ ὅμως, προτοῦ νὰ προχωρήσω στὸ δεύτερο στοιχείο τῆς διαδικασίας τοῦ Συγκρητισμοῦ, δηλαδή στὴν ὑποτίμησι τῶν διαφορῶν καὶ τὴν ὑπογράμμισι τῶν κοινῶν σημείων, νὰ ἀναφερθῶ σὲ μία σοβαρὰ παράμετρο τοῦ θέματος ποῦ ἀναλύουμε.

Εἶναι ἀξιοσημείωτο, ὅτι οἱ *Οἰκουμενισταὶ* γνωρίζουν τὴν κατηγορία ποῦ διατυπώνεται ἐναντίον τους γιὰ Συγκρητισμὸ καὶ προσπαθοῦν νὰ τὴν ἀποσεισούν.

Ἄλλοτε λοιπὸν δηλώνουν, ὅτι ἡ *Διαθρησκειακὴ Συνεργασία* δῆθεν «ἀποκλείει τὸν συγκρητισμὸν»⁸, καὶ ἄλλοτε προεξαγγέλουν τὴν λήψι δῆθεν τῶν ἀναγκαίων μέτρων «πρὸς ἀποφυγὴν ἐμφιλοχωρήσεως συγκρητιστικῶν τάσεων εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν»⁹.

Οἱ ἐξαγγελίες ὅμως αὐτὲς στεροῦνται οὐσιαστικοῦ περιεχομένου, ἀλλὰ καὶ εἰλικρινείας. Πρὸς κατανόησιν τῆς θέσεώς μας αὐτῆς, ἀρκεῖ νὰ σκεφθῆ κανεὶς τὰ ἐξῆς.

Ἡ *Οἰκουμενικὴ Κίνησις*, τόσο ἡ *Διαχριστιανικὴ* ὅσο καὶ ἡ *Διαθρησκειακὴ*, πρὸ τῶν μεγάλων ἀδιεξόδων, στὰ ὁποῖα ὠδηγήθησαν οἱ ποικίλοι *Διάλογοι*, ἔχει προβῆ σὲ

7. Περιοδ. «**Ἐπίσκεψις**», ἀριθ. 369/15.12.1986, σελ. 19: «*Τελικὰ κείμενα – ἀποφάσεις τῆς Γ' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως (28.10-6.11.1986)*» περιοδ. «**Ἐπίσκεψις**», ἀριθ. 158/1.12.1976, σελ. 4: «*Ἡ Α' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις συνήλθεν ἀπὸ 21-28 Νοεμβρίου εἰς Σαμπεζύ*» («*Ἀνακοινωθέν*»).

8. Περιοδ. «**Ἐπίσκεψις**», ἀριθ. 369/15.12.1986, σελ. 19, *Ε' Κείμενον (§ Α5)* τῆς «*Γ' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως*» (Σαμπεζύ, 28.10-6.11.1986).

9. Περιοδ. «**Ἐπίσκεψις**», ἀριθ. 366/6.11.1986, σελ. 15, *Εἰσήγησις* ἐπὶ τοῦ θέματος «*Ὀρθοδοξία καὶ Οἰκουμενικὴ Κίνησις*» στὴν «*Γ' Προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν*» (Σαμπεζύ, 28.10-6.11.1986).

έναν ιστορικό *συμβιβασμό*, δηλαδή ἔχει ἀποδεχθῆ στήν πρᾶξι τὸ *ἦθος τῆς ἀνοχῆς*, τῆς *ἀνεκτικότητος*.

Βεβαίως, ἡ *ἀνοχή* ἐναντι τοῦ *Ἀλλοδόξου* καὶ τοῦ *Ἀλλοθρήσκου* εἶναι ὅπωςδήποτε ἀναγκαία, προκειμένου νὰ μὴν κακοποιῶμε, νὰ μὴν διώκουμε, νὰ μὴν ἐξουθενῶνουμε αὐτοὺς ποὺ τυχὸν ἔχουν διαφορετικὴ πίστι ἀπὸ τὴν ἰδική μας.

Ἐν τούτοις, τὸ *ἦθος τῆς ἀνοχῆς* εἶναι «μόνο ἀνθρώπινο μέτρο»¹⁰, τὸ ὁποῖο προβάλλεται καὶ καλλιεργεῖται συνήθως καὶ ὀρθῶς ἀπὸ Κυβερνήσεις καὶ Κινήματα μέσα στὰ πλαίσια τοῦ *οὐμανιστικοῦ ἰδεώδους*.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὁμως, ὡς Θεῖος Ὁργανισμός, βιώνει καὶ ἔχει ὡς ὁδηγὸ Τῆς πάντοτε τὸ ἀπόλυτο *θεανθρώπινο μέτρο*, δηλαδή τὴν ἐν Χριστῷ Ἀγάπη, ἡ ὁποία ὄχι ἀπλῶς ἀνέχεται τὸν Ἄλλον, ἀλλὰ θυσιάζεται χάριν Αὐτοῦ, ἐπιδιώκει τὴν σωτηρία του καὶ τοῦ ἀποκαλύπτει μὲ εἰλικρίνεια καὶ αἴσθημα εὐθύνης τὴν Ἀλήθεια.

Ἡ Παράδοσίς μας θεωροῦσε ἀνέκαθεν τὴν Ἀγάπη ὡς θεολογικὴ ἀρετὴ, ἐφ' ὅσον αὐτὴ ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὴν Ἀλήθεια, ἡ ὁποία εἶναι μία, μᾶς ἀποκαλύπτεται ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ μετέχουμε εἰς Αὐτὴν διὰ τῶν Μυστηρίων.

Πολὺ ὀρθὰ λοιπὸν ἔχει γραφῆ, ὅτι

«Ὁ γνήσιος ὀρθόδοξος ὀφείλει ὄχι ἀπλῶς ν' ἀνέχεται, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀγαπάει τὰ μέλη ὁποιασδήποτε Ὁμολογίας ἢ θρησκείας, ἐνῶ δὲν παραλείπει νὰ ἐξηγῆ τὴν πίστη του, δείχνοντας τὸ ποῦ σφάλλουν οἱ ἄλλοι»¹⁰.

Τὸ ζητούμενον ἐπομένως στοὺς *Οἰκουμενικοὺς Διαλόγους* δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἓνα *ἐλάχιστο μέτρο*

10. Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου, Ὁρθοδόξων Πορεία – Ἐκκλησία καὶ θεολογία στήν τρίτη χιλιετία, σελ. 118, § *Οἱ Διάλογοι: αὐτονόητοι, ἀναποτελεσματικοὶ καὶ προβληματικοί*, ἐκδόσεις «News Books and Magazines Ltd», [Ἀθήνα], Ἰούλιος 2000.

ἐνότητος, ἕνας δογματικὸς-ἠθικὸς μινιμαλισμὸς, ὥστε ἀπλῶς νὰ συμβιώνουμε καὶ νὰ συνυπάρχουμε μὲ τὸν διαφορετικὸ πλησίον μας, ἀλλὰ ἡ ἐνότης ἐν τῇ Ἐλευθερίᾳ, ἡ «ἐνότης τῆς Πίστεως»¹¹, ἡ «κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος»¹².

Ἐν κατακλειδί, ἡ τυχὸν υἱοθέτησις ἐκ μέρους τῶν Ὁρθοδόξων μόνον τοῦ ἀνθρωποκεντρικοῦ ἤθους τῆς ἀνοχῆς θὰ ἀποτελοῦσε νοθεΐα τοῦ ἐνωτικοῦ ὁράματος, ἄρνησις τῆς Ἀγάπης, καὶ καλλιέργεια ἐνὸς κλίματος, τὸ ὁποῖο «παράγει μὲ ἀκρίβεια μαθηματικὴ διάθεσι συγκρητισμοῦ»¹³.

* * *

ἈΛΛΑ, ἂς ἐπιστρέψουμε στὸ δεῦτερο θεμελιώδες στοιχεῖο τοῦ Συγκρητισμοῦ, δηλαδὴ τὴν παραθεώρησι τῶν διαφορῶν καὶ τὴν ἀνάδειξι τῶν κοινῶν σημείων, ἐκ τοῦ ὁποῖου ὁ κίνδυνος εἶναι σοβαρώτερος, ὅπως μαρτυροῦν οἱ πηγές.

α. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν Διαχριστιανικὸ Οἰκουμενισμό, γιὰ νὰ μὴν χρονοτριβήσω μὲ τὴν ἀναδρομὴ σὲ μαρτυρίες, θὰ ἀναφέρω μόνον τὰ ἔγκυρα συμπεράσματα ἐνὸς Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, ὁ ὁποῖος ἔχει λάβει μέρος σὲ Διαλόγους.

Στὴν Οἰκουμενικὴ Κίνησι, ἀκριβῶς μετὰ ἀπὸ ἕναν αἰῶνα ἐνωτικῶν διαδικασιῶν, διαπιστώνεται μία θεσμοθετημένη πλέον

«ἀδιαφορία γιὰ τὴν ἀλήθεια»¹⁴, μία «θλιβερὴ καὶ ἐφάμαρτη ἀδιαφορία γιὰ τὴν ἀλήθεια»¹⁴ καὶ τὴν «ἐνότητα στὴν ἀλήθεια»¹⁴.

Πῶς ἄρα γε δικαιολογεῖται αὐτὴ ἡ «ἀδιαφορία»;

11. Ἐφεσ. δ´ 13.

12. Β´ Κορινθ. ιγ´ 13.

13. Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 114, § *Inculturation, συγκρητισμὸς καὶ φονταμενταλισμὸς (θεμελιοκρατία)*.

14. Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 120, § *Ἐνότητα, θεολογία καὶ ἀλήθεια*.

Ἐκτός ἀπὸ τῶν ἀναρίθμητες Προτεσταντικῆς Ὁμολογίες θεωρεῖται πλέον, ὅτι δῆθεν

«μποροῦμε νὰ ἔχουμε ἐνότητα μὲ διαφορετικὴ πίστη, μὲ διαφορετικὲς “ἀλήθειες”»¹⁴.

Ἡ τραγικότης αὐτῆς τῆς νοοτροπίας ἐφάνη ἰδίως τὸ 1983, κατὰ τὴν ΣΤ΄ Γενικὴ Συνέλευσι τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν» στὸ Βανκούβερ τοῦ Καναδά.

Τότε,

«οἱ δογματικοθεολογικὲς διαφορὲς ἀναγνωρίσθηκαν καὶ κατακυρώθηκαν ὡς νόμιμες, σχεδὸν θεσμοθετήθηκαν, δὲν θεωρήθηκαν ἐμπόδιο γιὰ τὴν ἐνότητα»¹⁵.

Τεράστια εὐθύνη ὅμως ἐπιρρίπτεται καὶ στοὺς ὀρθοδόξους Οἰκουμενιστὰς, τῶν ὁποίων ἄλλωστε ὁμολογεῖται ἡ «ἀνετοιμότητα» καὶ ἡ «ἐνδοτικότητα» κατὰ τοὺς Διαλόγους, ἐφ' ὅσον ἀποφεύγουν συστηματικὰ τὴν ἀναφορὰ στὶς διαφορὲς καὶ στὰ διαιροῦντα.

Ἐνδεικτικὸ παράδειγμα. Ἐνα κοινὸ Ἀνακοινωθὲν – Δήλωσις (*statement*), τὸ ὁποῖο συντάχθηκε τὸ 1998 ἀπὸ ὀρθοδόξους Οἰκουμενιστὰς καὶ Προτεστάντας στὴν Ζάκυνθο, εἶχε θέμα: «Ἡ Ἐκκλησία ὡς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ»¹⁶.

Στὸ κείμενο αὐτό, ἐνῶ «λέγονται πολλὰ ὀρθὰ καὶ ὠραῖα»¹⁷, τονίζονται δηλαδὴ τὰ κοινὰ σημεῖα, ὅμως δὲν ἐπισημαίνονται θέσεις πρωταρχικῆς καὶ σωτηριώδους σημασίας γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία, οἱ ὁποῖες μᾶς διαφοροποιοῦν πλήρως ἀπὸ τὸν Προτεσταντισμό.

15. Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 119.

16. Περιοδ. «Ἐπίσκεψις», ἀριθ. 559/31.7.1998, σελ. 10-13: «Ἐκτὴ συνάντησι τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συνδέσμου Μετερρυθμισμένων Ἐκκλησιῶν» (Ζάκυνθος, 16-21.6.1998, κύριον θέμα: «Τὸ ἀποτελεῖν μέλος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ»/Membership of the Body of Christ).

17. Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 130, § Ἐμεῖς διαλεγόμενοι: ἐτοιμότητα καὶ ἀνετοιμότητα.

**ΣΤ΄ Γενική Συνέλευσις τοῦ «Π.Σ.Ε.»
(Βανκούβερ Καναδά, 24.7.-10.8.1983)**

Τὰ μέλη τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στήν ἐναρκτήρια Ἀκολουθία τῆς Συνελεύσεως.

Στήν ΣΤ΄ Γενική Συνέλευσι τοῦ «Π.Σ.Ε.» στό Βανκούβερ, «οἱ δογματικοθεολογικές διαφορές κατακυρώθηκαν ὡς νόμιμες, θεσμοθετήθηκαν σχεδόν, δέν θεωρήθηκαν ἐμπόδιο γιά τὴν ἐνότητα».

Συγκεκριμένα, ἀπουσιάζει ἡ ρητὴ δήλωσις τῶν ὀρθοδόξων, ὅτι στό Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας «ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος γίνονται ρεαλιστικά – πραγματικά σῶμα καὶ αἷμα Κυρίου» καὶ ὅτι ὁ πιστὸς «δέν πιστεύει ἀπλῶς στὸν Χριστό», ἀλλὰ «μετέχει στὸ θεωμένο σῶμα τοῦ Χριστοῦ»¹⁸, ὅταν μεταλαμβάνῃ.

Κάτι ἀνάλογο παρατηρεῖται καὶ στὸν Διάλογο μὲ τοὺς Παπικούς.

18. Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 130-131.

Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ Διαλόγου (1980) ἔχει συνταχθῆ μία σειρά κοινῶν κειμένων¹⁹.

«Στὰ κείμενα αὐτὰ πουθενὰ δὲν ἀναφέρεται ὅτι οἱ δύο Ἐκκλησίες ἔχουνε δογματικές διαφορές. Οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ ἀρνήθηκαν ἐπίμονα νὰ γραφεῖ κάτι τέτοιο καὶ οἱ ὀρθόδοξοι ἄνετα τὸ δέχθηκαν»· «ἡ ἔνταση αἰῶνων μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὁ παρῶν Διάλογος θέλουνε νὰ ἐμφανισθεῖ ὡς μὴ ὀφειλόμενος σὲ δογματικές διαφορές, ἀλλὰ σὲ ψυχολογικές καὶ πολιτικές ἢ – τὸ πολὺ – σὲ διαφορές θεολογικῶν "σχολῶν"»²⁰.

19. Μέχρι σήμερα ἔχουν πραγματοποιηθῆ ὀκτῶ *Συνελεύσεις* τῆς Ὀλομελείας τῆς Διεθνούς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Ὀρθόδοξο-Παπικοῦ Διαλόγου: **Α'** (Πάτμος-Ρόδος, 1980), **Β'** (Μόναχο, 1982), **Γ'** (Κρήτη, 1984), **Δ'** (Μπάρνι, 1986), **Ε'** (Φιλλανδία – Μονὴ Βάλαμο, 1988), **ΣΤ'** (Φρεϊζινγκ Μονάχου, 1990), **Ζ'** (Βελεμενδίο Λιθάνου, 1993), **Η'** (Βαλτιμώρη Η.Π.Α., 2000). Κοινὰ Κείμενα παρήγαγον μόνον οἱ *Συνελεύσεις* **Β'**, **Δ'**, **Ε'**, **ΣΤ'** καὶ **Ζ'**.

• Βλ. Μητροπολίτου Ἐλβετίας Δαμασκηνοῦ, Θεολογικοὶ Διάλογοι: Μία Ὀρθόδοξος Προοπτική, σελ. 36-39/Κείμενα: σελ. 313-328, ἐκδόσεις «Κυριακίδη», Θεσσαλονίκη 1986· **Τοῦ Αὐτοῦ**, «Σχέσεις τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν Χριστιανικὸν Κόσμον», «**Ε.Π.Ε.Θ.Χ.**», τόμος Α', σελ. 259-261, ἐν Ἀθήναις 1987 (**Α'-Δ' Συνελεύσεις**): περιοδ. «**Ἐπίσκεψις**», ἀριθ. 403/15.7.1988, σελ. 7-9 καὶ ἀριθ. 404/1.9.1988, σελ. 9-18 (**Ε' Συνέλευσις**): περιοδ. «**Ἐπίσκεψις**», ἀριθ. 443/15.7.1990, σελ. 12-15 (**ΣΤ' Συνέλευσις**): περιοδ. «**Ἐπίσκεψις**», ἀριθ. 496/30.9.1993, σελ. 26-32 (**Ζ' Συνέλευσις**): περιοδ. «**Ἐκκλησία**», Νοέμβριος 2000, σελ. 934-935 καὶ 951-952· ἔφημερ. «**Καθολική**», ἀριθ. 2914/12.9.2000, σελ. 1 καὶ 2 (**Η' Συνέλευσις**): περιοδ. «**Οἰκουμένη – Διάλογος καὶ προβληματισμοί**», ἀριθ. 3, Θεσσαλονίκη 1998: «Ὁ ἐπίσημος θεολογικὸς διάλογος Ὀρθόδοξης καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας» (σελίδες 102)· Ἀντωνίου Παπαδοπούλου, Θεολογικὸς Διάλογος Ὀρθόδοξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν (Ἱστορία – Κείμενα – Προβλήματα), ἐκδόσεις «Κυριακίδη», Θεσσαλονίκη - Ἀθήνα 1996 (σελίδες 250).

20. Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 130.

• Σημειωτέον, ὅτι ὁ κ. **Στ. Γ. Παπαδόπουλος** ἔλαβε μέρος στὸν Διάλογο αὐτὸν γιὰ δέκα σχεδὸν ἔτη καὶ ἐξέφρασε «τὴν ἔντονη καὶ ἐπανειλημμένη ἐπίμονή» του «νὰ σημειωθεῖ τὸ γεγονός τῶν δογματικῶν διαφορῶν» (αὐτόθι).

6. Ἐξέλθουμε τώρα στοῦ πεδίου τοῦ Διαθρησκειακοῦ Διαλόγου.

Καί ἐδῶ παρατηρεῖται τὸ ἴδιο φαινόμενο: ἐπαναλαμβάνεται συνεχῶς, ὅτι δῆθεν «*ὑπάρχουν συγκλίσεις μεταξύ ὄλων τῶν θρησκειῶν*»²¹, οἱ δὲ «*συγκρητιστὲς βλέπουν τὰ κοινὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν οὕτως ἢ ἄλλως σὲ ὅλες τὶς θρησκείες*»²¹, ἐνῶ ταυτόχρονα ὑποβαθμίζουν τὶς ἀβυσσαλέες θεολογικὲς διαφορὲς ποῦ ὑφίστανται μεταξύ Χριστιανισμοῦ, Ἰουδαϊσμοῦ, Μουσουλμανισμοῦ, Ἰνδουϊσμοῦ καὶ Βουδδισμοῦ.

Μάλιστα, οἱ ὀρθόδοξοι *Συγκρητισταὶ* θεωροῦν, ὅτι ὁ «*πλανητικὸς πολιτισμὸς*»²², ποῦ κυφορεῖται στὶς ἡμέρες μας, ἐπιβάλλει δῆθεν σὲ Χριστιανούς καὶ Μουσουλμάνους

«τὴν στράτευση τῶν κοινῶν σὲ τελευταία ἀνάλυση ἀνθρωπιστικῶν ἰδεωδῶν μας»²².

* * *

ΘΑ ΚΛΕΙΣΩ στοῦ σημείου αὐτὸ τὴν σύντομη ἀναφορά μου στοὺν *Συγκρητισμὸ* μὲ ἓνα πρακτικὸ παράδειγμα, ὥστε νὰ διαπιστώσουμε μὲ ἀπλὸ τρόπο ποῦ ὀδηγοῦμεθα, ὅταν προβάλλουμε μονομερῶς τὰ *κοινὰ σημεῖα* κατὰ τὴν σύγκρισιν μεταξύ Ὁρθοδόξων, Ἀλλοδόξων καὶ Ἀλλοθρήσκων.

«Μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων ὑπάρχουν πολλὰ κοινὰ σημεῖα. Ἔχουν τὸ ἴδιο πεπτικὸ σύστημα, τὶς ἴδιες ἀντιδράσεις τοῦ ὀργανισμοῦ,... τὸν ἴδιο τρόπο ἀναπαραγωγῆς.

21. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου, «*Διαχριστιανικὸς καὶ διαθρησκειακὸς συγκρητισμὸς*», περιοδ. «*Ἐκκλησιαστικὴ Παρέμβαση*», ἀριθ. 71/Δεκέμβριος 2001, σελ. 9.

22. Ἐναρκτήρια Ὁμιλία τοῦ μητροπολίτου Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνοῦ στὴν «*Δ' Ἀκαδημαϊκὴν Συνάντησιν Χριστιανῶν – Μουσουλμάνων*» (Κωνσταντινούπολις, 10-14.9.1989), περιοδ. «*Ἐπίσκεψις*», ἀριθ. 426/1.10.1989, σελ. 8.

Μάλιστα, ὅπως ἀπεκάλυψε ἡ σύγχρονη γενετική, τὰ ποντίκια ἔχουν [μόνο] 300 γονίδια λιγότερα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο.

Ὅμως, παρὰ τὰ κοινὰ σημεῖα, ὑπάρχουν χιλιάδες καὶ τεράστιες διαφορές, ποὺ φαίνονται στὸ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωση...

Ἄν, λοιπόν, βλέπουμε μόνον τὰ κοινὰ σημεῖα μεταξὺ ζώων καὶ ἀνθρώπων καὶ παραγνωρίζουμε τὶς διαφορές, τότε μπορούμε νὰ καταλήξουμε στὸ ἐσφαλμένο συμπέρασμα ὅτι οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα εἶναι τὸ ἴδιο.

Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγάλο σφάλμα.

Εἶναι τὸ ἴδιο σφάλμα ποὺ δημιουργεῖ ὁ διαχριστιανικὸς καὶ διαθρησκευτικὸς συγκρητισμός»²³.

23. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 11.

3. Ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ Συγκρητισμὸς

ΕΧΩ ἤδη ἀναφερθῆ στοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ἐμπερικλείει ἡ συνεργασία μας μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ κόσμου, ἐφ' ὅσον καλλιιεργεῖ τόσο τὴν πρωτογενῆ, ὅσο καὶ τὴν δευτερογενῆ μορφή τοῦ Συγκρητισμοῦ.

Ἐπίσης, ἀνέλυσα τὰ δύο κύρια στοιχεῖα τοῦ Συγκρητισμοῦ, ὅπως αὐτὰ ἀναδεικνύονται σταθερὰ στὸν Διαχριστιανικὸ καὶ τὸν Διαθρησκειακὸ Οἰκουμενισμό.

Εἶναι πλέον καιρὸς νὰ ἐξετάσουμε τὴν στάσι τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τοῦ Συγκρητισμοῦ, μέσω τῆς ποιμαντικῆς ἐμπειρίας ἐνὸς μεγάλου Πατρὸς καὶ Οἰκουμενικοῦ Διδασκάλου, τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου.

* * *

Ο ΙΕΡΟΣ Χρυσόστομος, ὡς Πρεσβύτερος ἀκόμη, ἐξεφώνησε ὀκτὼ εἰδικές Ὀμιλίες¹ πρὸς τὸ ποίμνιο τῆς Ἀντιοχείας, με ἀποκλειστικὸ σκοπὸ νὰ τὸ προστατεύσῃ ἀπὸ τὸν Ἰουδαϊσμό.

Ἡ Ἀντιόχεια, κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ἦταν μία κοσμοπολίτικη μεγαλούπολις, ἡ ὁποία περιελάμβανε ἕνα πολυσύνθετο καὶ πολυθρησκευτικὸ κρᾶμα 500.000 περίπου κατοίκων².

Οἱ Ἐθνικοί, δηλαδὴ οἱ εἰδωλολάτρεις, ἦσαν ἀκόμη πολυάριθμοι· οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν πολὺ ἔντονη παρουσία³

1. Οἱ Ὀμιλίες αὐτὲς ἐξεφωνήθησαν περὶ τὸ 386-387. Βλ. τὴν Ὀμιλίαν: PG τ. 48, σελ. 843-942, *Λόγοι κατὰ Ἰουδαίων/Adversus Judaeos Orationes*.

2. Βλ. Παναγιώτου Χ. Χρήστου, Ἑλληνικὴ Πατρολογία, τόμος Δ', σελ. 236, ἐκδόσεις «Κυρομάνος», Θεσσαλονίκη 1989.

οἱ αἰρετικοὶ Ἀρειανοί, Εὐνομιανοί³ καὶ Ἀπολλιναρισταὶ⁴ ἦσαν δραστήριοι· καὶ ἓνα ἐσωτερικὸ Σχίσμα τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶχε ἀκόμη θεραπευθῆ⁵.

3. «Ὁ Ἀρειανισμός, ἀπὸ τὸ 320 περίπου, καὶ ὁ Νεοαρειανισμός ἀπὸ τὸ 360 τουλάχιστον μὲ τὸν Εὐνόμο [† 392], οἱ ὁπαδοὶ τοῦ ὁποῦ ὀνομάσθησαν Ἀνόμοιοι, ἀμβλυναν ἐξαιρετικὰ τὸ αἰσθητήριο τῶν Χριστιανῶν, ὥστε νὰ μὴν διακρίνουν τὴν ριζικὴ διαφορὰ μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Ἰουδαϊσμοῦ.

Ὁ Χρυσόστομος δὲν ἦταν δύσκολο νὰ ἐπισημάνει, κάτι ποῦ καὶ ὁ Μ. Ἀθανάσιος μὲ τοὺς Καππαδόκες εἶχαν δεῖξει: ὅτι ἐφόσον οἱ Ἀρειανοὶ τῶν ποικίλων ἀποχρώσεων καὶ μάλιστα οἱ Ἀνόμοιοι ἀρνοῦνται τὴν ὁμοουσιότητα τοῦ Υἱοῦ, θεωρώντας Αὐτὸν κτίσμα, βρίσκονται πολὺ κοντὰ στοὺς Ἰουδαίους ποῦ ἀρνοῦνται ὅτι ὁ Κύριος ἦταν ἀληθινὸς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Πατέρα.

Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ἀντιοχείας, δέκτες τῆς ἀπλουστευτικῆς καὶ λαϊκιστικῆς διδασκαλίας τῶν Ἀρειανῶν καὶ Ἀνομοίων, ἐνοιωθὰν ἄνετα μὲ τὸν μονοθεϊσμὸ τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ὁ Χρυσόστομος φοβόταν ὅτι ἂν αὐτὸ συνεχιστεῖ, οἱ Χριστιανοὶ θ' ἀπωλέσουν κάθε δυνατότητα διακρίσεως μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Ἰουδαϊσμοῦ».

(**Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου**, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, τόμος Β΄, σελ. 257, ἐκδόσεις «Ἀποστολικὴ Διακονία», Ἀθήνα 1999).

4. Ἀπολλινάριος († περ. 390), Ἐπίσκοπος Λαοδικείας τῆς Συρίας. Στὴν προσπάθειά του νὰ ἀνασκευάσῃ τὸν Ἀρειανισμό, ἀνέπτυξε τὴν αἰρετικὴ διδασκαλία, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔχει μόνον «μῖαν φύσιν (=τὴν θεϊαν) σεσαρκωμένην»: ὁ Λόγος ἐγίνε «σάρκα» χωρὶς νὰ προσλάβῃ πλήρη ἀνθρώπινη φύσι, χωρὶς νὰ ἀναλάβῃ «νοῦν ἀνθρώπινον», δηλαδὴ δὲν προσέλαβε τὴν σάρκα καὶ τὸ πνεῦμα (νοῦ-ψυχῆ) τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μόνον τὴν ἀνυπόστατη «σάρκα» («ἄψυχον σῶμα»), ἢ ὅποια ἀπέκτησε τὴν ὑπόστασι καὶ τὸ θέλημα τοῦ Λόγου: «σύνθεσις Θεοῦ πρὸς σῶμα ἀνθρώπινον».

(**Βλ. Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου**, Πατρολογία, τόμος Β΄, σελ. 530-547, Ἀθήνα 1990).

5. Ἀντιοχειανὸ Σχίσμα (330-485). Κατὰ τὴν κυρία φάσι τοῦ Σχίσματος (361-381), οἱ ἀντι-αρειανοὶ Ὀρθόδοξοι εἶχαν χωρισθῆ σὲ δύο πλήρως ἀκοινωνήτες ομάδες: τῶν ὑπερ-αυστηρῶν **Εὐσταθιανῶν**, ὑπὸ τὸν Ἐπίσκοπο Παυλίνο (χειροτονηθέντα ἀντικανονικῶς ὑπὸ τοῦ Λουκίφερου Ἐπισκόπου Καλάρεως τῆς Σαρδινίας), καὶ τῶν **Μελετιανῶν** ὑπὸ τὸν Ἅγιο Μελέτιο τὸν Ὁμολογητῆ. ☩

Οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν ἐγκατασταθῆ στὴν Ἀντιόχεια ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της⁶ καὶ εἶχαν ὀργανωθῆ κοινωνικο-θρησκευτικὰ μὲ ἀπόλυτη ἐλευθερία.

Μὲ κέντρο δύο ἐντυπωσιακῆς Συναγωγῆς, μία σὲ κεντρικὸ σημεῖο τῆς πόλεως καὶ μία στὸ περίφημο προάστειο τῆς Δάφνης⁷, «*ἀσκοῦσαν στὴν κοινωνία ποικίλη καὶ μεγάλη ἐπιρροή, ποὺ ἔφτανε στὸν προσηλυτισμό*»⁸.

* * *

ΠΟΙΟ ἦταν λοιπὸν τὸ ποιμαντικὸ πρόβλημα ποὺ ἀντιμετώπιζε ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος;

Μία μερίδα πολλῶν Χριστιανῶν, ἀπὸ κακὴ συνήθεια ἐλάμβανε μέρος στὶς ἐκδηλώσεις μερικῶν ἀπὸ τὶς μεγάλες θρησκευτικὲς ἐορτὲς τῶν Ἰουδαίων: στὴν ἐορτὴ τῶν *Σαλπίγγων* (ἢ τοῦ *Νέου Ἔτους*), τὴν ἐορτὴ τῶν *Νηστειῶν* καὶ τῆς *Σκηνοπηγίας*⁹.

Οἱ αὐστηροὶ ὀπαδοὶ τοῦ Ἁγίου Εὐσταθίου Ἀντιοχείας, οἱ Εὐσταθιανοί, μετὰ τὴν ἐξορία τοῦ Ἁγίου (περ. 328/9), «*ἀρνήθησαν νὰ δεχτοῦν ὄχι μόνο τοὺς Ἀρειανοὺς διαδόχους τοῦ Εὐσταθίου, ἀλλὰ καὶ τὸν [Ἁγιο] Μελέτιο*», ὡς καὶ τὸν διάδοχό του Ἁγιο Φλαβιανό.

(Βλ. **Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου**, αὐτόθι, σελ. 112· **Ἀρχιμανδρίτου Κυπριανοῦ Ἀγιοκυπριανίτου**, Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμενικὴ Κίνησις, σελ. 64-65, **Σειρὰ – Β2**, Ἀθήνα 1997).

6. Τὴν Ἀντιόχεια εἶχε ἰδρύσει στὶς ἐκβολὲς τοῦ ποταμοῦ Ὀρόντη τῆς Συρίας τὸ 300 π.Χ. ὁ **Σέλευκος Α΄ ὁ Νικάτωρ** (περ. **355-280 π.Χ.**), ἰδρυτὴς τοῦ Βασιλείου τῶν Σελευκιδῶν (305 π.Χ.), τὴν ὁποία κατέστησε πρωτεύουσά του.

7. Ἡ **Δάφνη**, ἡ ὁποία ἐκτίσθη συγχρόνως με τὴν πόλι τῆς Ἀντιοχείας τὸ 300 π.Χ., ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ πολλὰ, ἀλλὰ καὶ ὠραιότερα προάστεια τῆς πόλεως, λόγῳ δὲ τῆς ὠραιότητός του, ἡ Ἀντιόχεια ἀπεκλήθη «Ἀντιόχεια ἐπὶ Δάφνη» (λατ. *Epidarhne*).

8. **Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου**, Ἁγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 256.

9. Οἱ τρεῖς αὐτὲς ἐορτὲς τοῦ Ἰουδαϊκοῦ *Ἐορτολογίου* ἐτελοῦντο κατὰ τὸν μῆνα *Τισρεῖ/Tishri*, ὁ ὁποῖος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ τέλος Σεπτεμβρίου/ἀρχὲς Ὀκτωβρίου καὶ εἶναι ὁ ἑβδομος *Θρησκευτικὸς Μῆνας* καὶ ὁ πρῶτος *Πολιτικὸς Μῆνας*.

Μία ἄλλη μερίδα, ὄχι μόνο παρακολουθοῦσε ἀπὸ ἐπιπολαιότητα τὰ θεάματα κατὰ τὶς ἑορτὲς αὐτές, ἀλλὰ προχωροῦσε περισσότερο: δὲν ἐώρταζε τὸ Ἅγιο Πάσχα ὅπως εἶχε καθορισθῆ ἀπὸ τὴν Ἁγία Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο¹⁰, ἀλλὰ ἐώρταζε καὶ νήστευε κατὰ παλαιὰν συνήθειαν μαζί με τοὺς Ἰουδαίους σταθερὰ τὴν 14ῃ τοῦ μηνὸς Νισάν, δηλαδὴ τὴν ἡμέρα τῆς ἑαρινῆς Πανσελήνου¹¹.

α. Ἡ ἑορτὴ τῶν **Σαλπύγγων**, εἶναι ἡ ἑορτὴ τοῦ *Νέου Ἑτους* (*Rosh Ha-Shanah*), ἐτελεῖτο τὶς δύο πρῶτες ἡμέρες τοῦ μηνός, ἀφιερωμένες στὴν μετάνοια καὶ τὴν περισυλλογή, οἱ δὲ πιστοὶ καλοῦνται σὺν συναγωγῆς μετὸν ἤχο τοῦ *Shofar* (*Κέρας τοῦ κριαριοῦ*).

β. Τὴν δεκάτη ἡμέρα τοῦ ἰδίου μηνός, ἐορτάζεται ἡ ἡμέρα τοῦ **Ἐξιλασμοῦ** (*Yom Kippur*), ἑορτὴ αὐστηρᾶς νηστείας, μετάνοιας καὶ προσευχῆς, εἶναι ἡ σημαντικώτερη τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Ἑτους.

γ. Τὴν δεκάτη πέμπτη ἡμέρα τοῦ μηνός αὐτοῦ εἶναι ἡ ἑορτὴ τῆς **Σκηνοπηγίας** (*Sukkot*), ἡ ὁποία διαρκεῖ ἐπτά ἡμέρες, εἶναι ἀφιερωμένη στὴν ἀγροτικὴ ζωὴ καὶ κάθε οἰκογένεια διαμένει σὲ καλύβες στὴν ὑπαιθρο, ὅπου καὶ ἐγίνοντο οἱ ἐστιάσεις.

(Βλ. καὶ Ἄποστόλου Μιχαηλίδη, «Ἰουδαϊσμός», στὸ Ὁρθόδοξο Θεολογικὸ Λεξικόν, σελ. 287, ἐκδόσεις «Ἑλληνικὰ Γράμματα», Ἀθήνα 2000).

10. Βάσει τῶν ἀποφασισθέντων κατὰ τὴν Α΄ Ἁγίαν Οἰκουμενικὴ Σύνοδο (Νίκαια Βιθυνίας, 325) καὶ τῆς εὐσεβοῦς Ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεως, τέσσερις εἶναι οἱ **Διορισμοὶ** τῆς Ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Πάσχα:

α. «πρέπει νὰ γίνεται πάντοτε ὕστερα ἀπὸ τὴν Ἰσημερίαν τῆς Ἀνοιξεως» (ποτὲ πρὸ τῆς ἑαρινῆς Ἰσημερίας)

β. «δὲν πρέπει νὰ γίνεται εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν μετὰ τὸ Νομικὸν Φάσκα τῶν Ἰουδαίων» (ποτὲ μετὰ τῶν Ἰουδαίων)

γ. νὰ γίνεται «ὕστερα ἀπὸ τὴν πρῶτην Πανσέληνον τοῦ Μαρτίου, ὅπου τύχη μετὰ τὴν Ἰσημερίαν» τῆς Ἀνοιξεως (τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων συνέπιπτε μετὰ τὴν πρῶτην Πανσέληνον μετὰ τὴν ἑαρινὴν Ἰσημερίαν, 14ῃ Νισάν)

δ. «νὰ γίνεται τὴν πρῶτην Κυριακὴν ὅπου τύχη ἀπὸ τὴν Πανσέληνον» τῆς Ἀνοιξεως.

• **Σύνοψις:** ποτὲ πρὸ τῆς ἑαρινῆς Πανσελήνου – ποτὲ κατὰ τὴν ἑαρινὴν Πανσέληνον – πάντοτε τὴν πρῶτην Κυριακὴν μετὰ τὴν ἑαρινὴν Πανσέληνον.

(Βλ. Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἱερὸν Πηδάλιον..., σελ. 8, ὑποσημ.).

Ἐπίσης, αὐτοὶ οἱ Χριστιανοὶ «ζητοῦσαν [ἱαματικὰς] θαυματουργίας ἀπὸ τοὺς ραββίνους μὲ τὰ φυλακτὰ καὶ τὶς τελετὰς ποὺ αὐτοὶ ἐνεργοῦσαν»¹², τιμοῦσαν τὴν Συναγωγὴ καὶ προσέφευγαν εἰς αὐτὴν, ἄλλοτε γιὰ νὰ δώσουν ὄρκους¹³ καὶ ἄλλοτε γιὰ δικαστικὰς ὑποθέσεις, προτιμῶντες τοὺς Ἰουδαίους δικαστὰς, παρὰ τοὺς ἐθνικοὺς¹⁴.

11. Ἐπρόκειτο γιὰ τοὺς Πρωτοπασχίτας («τοὺς τὰ πρῶτα Πάσχα νηστεύοντας», βλ. Λόγος Γ΄ Κατὰ Ἰουδαίων). Οἱ Πρωτοπασχίται ἢ «**Τεσσαρεσκαίδεκατίται**, ἤτοι **Τετραδίται** ὀνομάζονται, διὰ τὶ ἐώρταζον τὸ Πάσχα ὄχι ἐν Κυριακῇ, ἀλλ' ὅποια ἂν ἡμέρα τύχη ἡ σελήνη δεκατεσσαρῶν ἡμερῶν [Ἰουδαϊκὸν Πάσχα], νηστεύοντας, καὶ ἀγρουνοῦντες».

(Ὅσιου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, αὐτόθι, σελ. 163, ὑποσημ. 4).

• **Σημειωτέον**, ὅτι οἱ Ἰουδαῖζοντες αὐτοὶ Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι «παρέλυον» «τὸν Ὅρον τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, τῆς ἐν Νικαίᾳ συγκροτηθείσης», «περὶ τῆς Ἁγίας Ἐορτῆς τοῦ σωτηριώδους Πάσχα», εἶχαν κηρυχθῆ οἱ μὲν λαϊκοὶ «ἀκοινώνητοι» καὶ «ἀπόβλητοι τῆς Ἐκκλησίας», οἱ δὲ κληρικοὶ «ἀλλότριοι τῆς Ἐκκλησίας» καὶ ὑπὸ καθαιρέσειν, «ἀλλὰ καὶ οἱ τολμῶντες τούτοις κοινωνεῖν μετὰ τὴν καθαιρέσειν» (Ἰ. Κανὼν Α΄ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου).

Ὅταν οἱ **Τεσσαρεσκαίδεκατίται** ἐπέστρεφαν στὴν Ἐκκλησίᾳ, ἐθεωροῦντο ὡς «ἀπὸ αἰρετικῶν» ἐπιστρέφοντες καὶ ἔπρεπε νὰ δώσουν **Λιβέλλους**, νὰ ἀναθεματίσουν «πᾶσαν αἵρεσιν» καὶ νὰ σφραγισθοῦν «πρῶτον τῷ Ἁγίῳ Μύρῳ» καὶ «οὕτω κοινωνεῖν τῶν Ἁγίων Μυστηρίων».

(Βλ. Ἱεροῦς Κανόνας: Ζ΄ τῆς Β΄ Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, 95 τῆς Πενθέκτης Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ Ζ΄ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Ἁγίας Τοπικῆς Συνόδου).

12. **Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου**, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 253.

13. Βλ. **Ἰ. Χρυσοστόμου**, PG τ. 48, στλ. 847-848/Λόγος Πρῶτος Κατὰ Ἰουδαίων, § γ΄.

14. **Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου**, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 256.

• Οἱ Ἰουδαῖοι δικαστὰς «διατηροῦσαν τὸ προνόμιο τῆς ἀποδόσεως δικαιοσύνης στὸν χῶρο τῆς Συναγωγῆς» καὶ «οἱ Χριστιανοὶ βρίσκονταν – ὅσο στὰ Δικαστήρια ἐπικρατοῦσαν οἱ ἐθνικοὶ – στὸ δίλημμα νὰ ἐπιλέξουν μετὰξὺ ἐθνικῶν Δικαστῶν ἢ

Εἶχε λοιπὸν δημιουργηθῆ στὴν Ἀντιόχεια ἓνα τέτοιο *συγκρητιστικὸ κλίμα*, ὥστε πολλοὶ Χριστιανοί, κατὰ τὸν ἓνα ἢ ἄλλο τρόπο, ἔρρεπαν πρὸς τὸν Ἰουδαϊσμό, ἐφ' ὅσον ἀδυνατοῦσαν νὰ διακρίνουν τὴν **ριζικὴ διαφορά** μεταξὺ Χριστιανισμοῦ καὶ Ἰουδαϊσμοῦ, Ἐκκλησίας καὶ Συναγωγῆς.

* * *

ΓΙΑ ΤΟΝ Ἱερὸ Χρυσόστομο, «τὸ γεγονός αὐτὸ εἶχε τεράστια σωτηριολογικὴ καὶ θεολογικὴ σημασία»¹⁵ καὶ γι' αὐτὸ ἀπεδύθη σὲ μεγάλο ἀγῶνα γιὰ νὰ θεραπεύσῃ, ὅπως ἔλεγε, τὸ «χαλεπώτατον νόσημα»¹⁶ καὶ νὰ καταργήσῃ τὸ «πονηρὸν ἔθος»¹⁶.

«Ἔτερον νόσημα χαλεπώτατον τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν πρὸς ἰατρείαν καλεῖ, νόσημα ἐν τῷ σώματι τῆς Ἐκκλησίας πεφυτευμένον»· «τί δέ ἐστὶ τὸ νόσημα;»· «πολλοὶ τῶν μεθ' ἡμῶν τεταγμένων, καὶ τὰ ἡμέτερα λεγόντων φρονεῖν, οἱ μὲν ἐπὶ τὴν θεὰν ἀπαντῶσι τῶν ἰουδαϊκῶν ἐορτῶν, οἱ δὲ καὶ συνεορτάζουσι καὶ τῶν νηστειῶν κοινωνοῦσι· καὶ τοῦτο τὸ πονηρὸν ἔθος βούλομαι τῆς Ἐκκλησίας ἀπελάσαι νῦν»¹⁶.

* * *

ΕΙΝΑΙ ἀναγκαῖο ἐδῶ νὰ διευκρινισθῆ, ὅτι οἱ Ὁμιλίαις αὐτῆς τοῦ Ἱεροῦ Πατρὸς δὲν ἔχουν βεβαίως χα-

Ἰουδαίων. Καὶ εἶναι ἀπὸ τὴν κοινωνιολογία κανόνας, ὅτι ὁ φορέας πού ρυθμίζει τίς κοινωνικὲς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων μπορεῖ νὰ τοὺς ἐπηρεάζει σὲ ὅλες τίς ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς τους, ἄρα καὶ στὴν θρησκευτικὴ, κάτι πού γνώριζε καὶ φοβόταν ὁ Χρυσόστομος.

(Αὐτόθι).

15. Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 253.

16. Βλ. Ἱ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 844/Λόγος Πρῶτος Κατὰ Ἰουδαίων, § α'.

ρακτῆρα ἀντισημιτικὸ-φυλετικὸ¹⁷, ἀλλὰ καθαρὰ ποιμαντικὸ-θεολογικὸ, ἐφ' ὅσον ἀπέβλεπαν ἀποκλειστικά καὶ μόνο στὴν προστασία τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τὶς ἰουδαϊκὲς ἑτερο-διδασκαλίαι¹⁸. Καὶ περαιτέρω, ἐπεδίωκαν τὴν θεραπεία ἐκείνων τῶν πιστῶν, τοὺς ὁποίους ὁ Ἅγιος ἐχαρακτήριζε ὡς

«οἰκεῖα μέλη νενοσηκότα», ὡς «ἀρρωστοῦντας τῶν ἀδελφῶν τῶν ἡμετέρων καὶ τὰ ἰουδαϊκὰ νοσοῦντας»¹⁹.

Ἡ ἰσχυρὰ καὶ ἐπίμονος κριτικὴ ποῦ ἀσκεῖ ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος στοὺς Ἰουδαίους δὲν συνιστᾷ ἰδεολογικὴ ἀντιπαράθεσι καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελεῖ ἀντισημιτισμὸν, διότι

«δὲν κρίνει τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ τους εὐμάρεια ἢ τὴν προσήλωσή τους στὰ ἔθιμα τῆς φυλῆς²⁰, οὔτε ἀπὸ τὴν νομιμότητα ἢ τὴν παιδεία καὶ τὴν κοινωνικότητά τους, ὅπως π.χ. ἔκανε ὁ διάσημος τῆς ἐποχῆς ρήτορας καὶ σοφιστῆς Λιβάνιος»²¹.

17. α. Ἀντισημιτισμὸς: Ἰδεολογία καὶ στάσις ὑποτιμήσεως καὶ συστηματικῆς ἐχθρότητος κατὰ τῶν Ἑβραίων/Ἰουδαίων, βασισμένη σὲ ἱστορικὰ παγιωμένες θρησκευτικὲς, οἰκονομικὲς, κοινωνικὲς καὶ φυλετικὲς/ρατσιστικὲς προκαταλήψεις.

6. Φυλετισμὸς/Ρατσισμὸς: Ἰδεολογία καὶ ἀνάλογη συμπεριφορὰ διακρίσεων, ἢ ὁποία στηρίζεται στὴν πεποίθησι, ὅτι οἱ διάφορες ἀνθρώπινες ὁμάδες (φυλές/ράτσες) διακρίνονται ἱεραρχικὰ σὲ ἀνώτερες καὶ κατώτερες.

18. Πρβλ. Α΄ Τιμοθ. α΄ 3 κ. ἐξ., στ΄ 3.

19. Πρβλ. Ἱ. Χρυσόστομος, PG τ. 48, στλ. 709/Λόγος Β΄ Πρὸς Ἀνομοίους περὶ Ἀκαταλήπτου, § α΄.

20. Εἶναι ἐνδεικτικόν, ὅτι καὶ ἀποφεύγει τοῦτο ὁ Ἱερὸς Πατὴρ: «Τί βούλεσθε ἕτερον εἶπω; τὰς ἀρπαγὰς, τὰς πλεονεξίας, τὰς τῶν πενήτων προδοσίας, τὰς κλοπὰς, τὰς καπηλείας; Ἄλλ' οὐδὲ πᾶσα ἡμῖν πρὸς ταύτην ἀρκέσει διήγησιν ἡ ἡμέρα».

(PG τ. 48, στλ. 853/Λόγος Πρῶτος Κατὰ Ἰουδαίων, § ζ΄).

21. Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 259.

Οὔτε ποτὲ

«συνέστησε στοὺς χριστιανοὺς νὰ μὴ συναλλάσσονται ἢ νὰ μὴ χαιρετοῦν τοὺς Ἰουδαίους», «πολὺ δὲ περισσότερο δὲν συνέστησε νὰ τοὺς μισοῦν ἢ νὰ τοὺς καταδιώκουν», «δὲν συνιστοῦσε τὸ μίσος καὶ τὴν προσωπικὴ ἀποστροφή»²².

Ἐναντιθέτως μάλιστα:

«δὲν εἶναι λίγες οἱ φορὲς ποὺ ἐκφράζει γιὰ τοὺς Ἰουδαίους καὶ συμπόνοια καὶ θετικὸ ἔνδιαφέρον»²³.

* * *

ΑΣ ΕΠΑΝΕΛΘΟΥΜΕ ὁμως στὴν θεραπευτικὴ προσπάθεια τοῦ Ἁγίου.

Ἄρα γε, μὲ ποιὸν τρόπο ἐπίστευε ὁ Ἱερὸς Πατὴρ, ὅτι θὰ ἐθεράπευε τὸ «χαλεπώτατον νόσημα»¹⁶ τῶν Ἰουδαϊζόντων Χριστιανῶν;

Ἐν πρώτοις, προσπαθεῖ νὰ πείσῃ τοὺς νοσοῦντας, βάσει καθαρῶς θεολογικῶν κριτηρίων, ὅτι οἱ μὲν Ἰουδαῖοι δὲν ἀπεδέχθησαν τὴν Θεία Οἰκονομία, δηλαδὴ τὸ Σχέδιο τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν σωτηρία τους, καὶ ἐξέπεσαν τῆς Χάριτος, «ἐξέκλάσθησαν»²⁴, οἱ δὲ Χριστιανοὶ ἀποτελοῦν τὴν μοναδικὴ συνέχεια «τῆς ρίζης τῆς ἀγίας»²⁵, τοῦ εὐλογημένου καὶ ἐκλεκτοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Τρία εἶναι τὰ κεφαλαιώδη σφάλματα-ἀμαρτήματα τῶν Ἰουδαίων, λέγει ὁ Ἅγιος²⁶:

α. ἀγνοοῦν τὸν Πατέρα, δηλαδὴ δὲν γνωρίζουν τὸν Θεό, ἐφ' ὅσον ἀρνοῦνται τὸν Υἱό²⁷.

22. Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 255.

23. Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 258.

24. Ρωμ. ια' 16-24.

25. Ἰ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 845/Λόγος Πρῶτος Κατὰ Ἰουδαίων, § β'.

26. Ἰ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 847/αὐτόθι, § γ'.

27. Ἰωάν. η' 19.

β. ἐσταύρωσαν τὸν Υἱό, γενόμενοι Χριστοκτόνοι καὶ Θεοκτόνοι ²⁸.

γ. ἀποκρούουν τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ συνεχῶς ἀντιστρατεύονται εἰς Αὐτό ²⁹.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ὅλα αὐτὰ τὰ τραγικά γιὰ τοὺς Ἰουδαίους εἶναι ἀναντιρρήτως ὀρθὰ καὶ ἀληθῆ, τότε δὲν ἔχουν τίποτε τὸ θεάρεστο καὶ ἀξιοσέβαστο καὶ σεμνόν.

Κατόπιν, καὶ ὡς ἄμεσο ἐπακόλουθο τῆς θέσεως αὐτῆς, ὁ Ἰερὸς Χρυσόστομος εἶναι ἀπόλυτος στὴν ἀπαίτησί του νὰ μὴν συμμερίζονται οἱ πιστοὶ τὴν θρησκευτικὴ ζωὴ τῶν Ἰουδαίων, νὰ μὴ συμμετέχουν στὶς ἐορτὲς καὶ τὶς νηστεῖες τους, δηλαδὴ νὰ μὴν ἔχουν καμμία «κοινωνία» μαζί τους.

Πρὸς τοὺς Χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι ὑπεστήριζαν, ὅτι δῆθεν οἱ Ἰουδαῖοι «καὶ αὐτοὶ τὸν Θεὸν προσκυνοῦσιν», ὁ Ἅγιος ἀπαντοῦσε ὡς ἐξῆς:

«Ἄλλὰ μὴ γένοιτο τοῦτο εἰπεῖν! Οὐδεὶς Ἰουδαῖος προσκυνεῖ τὸν Θεόν. Τίς ταυτὰ φησιν; Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ: "Εἰ τὸν Πατέρα γάρ μου ἤδειτε, φησί, κάμὲ ἤδειτε ἄν' οὔτε δὲ ἐμὲ οἶδατε, οὔτε τὸν Πατέρα μου οἶδατε". Ποίαν ταύτης ἀξιοπιστοτέραν μαρτυρίαν παραγάγω;»³⁰.

Γιὰ ἐκείνους πάλι, οἱ ὁποῖοι ἐνήστευαν μαζί μὲ τοὺς Ἰουδαίους, ἔλεγε ὁ Ἅγιος:

«Ἐννοήσατε τοίνυν τίσι κοινωνοῦσιν οἱ νηστεύοντες νῦν [οἱ νοσοῦντες]: τοῖς βοῶσι: "Σταύρωσον, σταύρωσον"· τοῖς λέγουσι: "Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν"»³¹.

Εἶναι «ἄτοπον», συνεχίζει ὁ Ἅγιος,

28. Πράξ. β' 23, γ' 15, ιγ' 26-29· Α' Κορινθ. β' 8.

29. Πράξ. ζ' 51.

30. Ἰ. Χρυσόστομος, PG τ. 48, στλ. 847/ἐνθ' ἄνωτ., § γ'. Ἰωάν. η' 19.

31. Ἰ. Χρυσόστομος, PG τ. 48, στλ. 850/ἐνθ' ἄνωτ., § ε'. Ματθ. κζ' 25· Μάρκ. ιε' 13-14· Λουκ. κγ' 21 καὶ 23· Ἰωάν. ιθ' 6 καὶ 15.

«τοὺς εἰς Αὐτὸν ὑβρίσαντας τὸν Θεὸν ποιῆσθαι κοινωνοὺς, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τὸν Ἐσταυρωμένον τοῖς ἐσταυρωκόσι συνεορτάζειν· τοῦτο γὰρ οὐ μόνον ἀνοίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐσχάτης μανίας ἐστίν»³².

Σὲ ἄλλη περίπτωσι δικαιολογεῖ πολὺ εὐστοχα τὸν χαρακτηρισμὸ τῆς νηστείας τῶν Ἰουδαίων ὡς «*παρανόμου καὶ ἀκαθάρτου*»:

«Μὴ θαυμάσητε δὲ εἰ ἀκάθαρτον αὐτὴν ἐκάλεσα νηστείαν οὐσαν· τὸ γὰρ παρὰ γνώμην Θεοῦ γινόμενον, κἂν θυσία, κἂν νηστεία ᾗ, πάντων ἐστὶν ἐναγέστερον»³³.

* * *

ΘΑ ΚΛΕΙΣΩ τὴν σύντομη ἀναφορά μου στὴν στάσι τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἔναντι τῶν Ἰουδαίων μὲ ἓνα σπάνιο παράδειγμα ποιμαντικῆς εὐαισθησίας, ἐφ' ὅσον ὁ Ἅγιος δὲν ἐθεράπευε τοὺς «*νοσοῦντας*» μόνο μὲ τὸν λόγο, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν πράξι.

Ὁ Ἱερὸς Πατὴρ διεκήρυττε, ὅτι ἡ ἐβραϊκὴ Συναγωγὴ δὲν εἶναι τόπος ἱερὸς καὶ ἀξιοσέβαστος, ἔστω καὶ ἂν ἐκεῖ εὐρίσκωνται τὰ ἱερὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης:

«Μηδεὶς αἰδεῖσθω τὴν Συναγωγὴν διὰ τὰ Βιβλία»³⁴, ἔλεγε· «κανεὶς ἂς μὴ σέβεται τὴν Συναγωγὴν ἐξ αἰτίας τῶν Βιβλίων».

Κάποτε συνέβη τὸ ἐξῆς συγκλονιστικὸ στὴν Ἀντιόχεια.

Μία γυναίκα Χριστιανή, ἡ ὁποία ἦταν σεμνοπρεπῆς, ἄμεμπτος στὰ ἥθη καὶ προσηλωμένη στὴν πίστι, ἀναγκαζόταν ἀπὸ κάποιον πλανεμένο Χριστιανὸ νὰ

³². Ἱ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 850/αὐτόθι.

³³. Ἱ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 857/Λόγος Δεύτερος Κατὰ Ἰουδαίων, § α'.

³⁴. Ἱ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 851/Λόγος Πρῶτος Κατὰ Ἰουδαίων, § ε'.

εἰσέλθη στὴν Συναγωγὴ καὶ νὰ δώσῃ ἐκεῖ ὄρκον γιὰ τὴν ἀλήθεια τῶν πραγμάτων ποὺ αὐτὸς ἀμφισβητοῦσε.

Εἶχε ἀκούσει ὁ δυστυχὴς, ὅτι οἱ ὄρκοι ποὺ δίδονται στὴν Συναγωγὴ ἦσαν περισσότερο φοβεροί!...

Μόλις ὁμῶς ἔφθασε ἐκεῖ ἡ ἐνάρετη γυναίκα, ἄρχισε νὰ καλῆ εἰς βοήθειαν καὶ ἀπαιτοῦσε νὰ τὴν προστατεύσουν ἀπὸ τὴν παράνομη βία, διότι δὲν τῆς ἦταν βεβαίως ἐπιτρεπτό νὰ πλησιάσῃ τὸν χῶρο ἐκεῖνο.

Τότε λοιπόν, λέγει ὁ Ἅγιος,

«ἐμπρησθεὶς ὑπὸ ζήλου καὶ πυρωθεὶς, καὶ διαναστάς, ταύτην μὲν οὐκ εἶσαα λοιπὸν ἐπὶ τὴν παρανομίαν ἐλकुσθῆναι ἐκείνην, ἐξήρπασα δὲ τῆς ἀδίκου ταύτης ἀπαγωγῆς».

Κατόπιν, ὁ Ἱερὸς Πατὴρ ἐστράφη πρὸς τὸν Χριστιανὸ καὶ τὸν ἠλεγξε δριμύτατα γιὰ τὴν ἀτοπή συμπεριφορά του, τὸν ἐνουθέτησε ἐπὶ μακρὸν καὶ τὸν ἔπεισε νὰ ἀποβάλλῃ τὴν πλάνη ἀπὸ τὴν ψυχὴ του³⁵.

* * *

META τὴν σύντομη αὐτὴ ἀναφορά μας στοὺς Ἰουδαϊζόντες Χριστιανοὺς τῆς Ἀντιοχείας κατὰ τὸν Δ΄ αἰῶνα, ἀπομένει ἓνα τελικὸ ἐρώτημα: τί ἄρα γε μᾶς διδάσκει ἡ στάσις τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἔναντι τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ;

α. Ἐν πρώτοις, ἡ στάσις τοῦ Ἱεροῦ Πατρὸς εἶναι *ὀδηγητικὴ* γιὰ τὴν κριτικὴ τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι πάσης ἄλλης Θρησκείας.

Τὰ *κριτήρια*, τὰ ὁποῖα μᾶς παρέχει ὁ Ἅγιος εἶναι ἀποκλειστικὰ καὶ μόνον θεολογικὰ καὶ πνευματικὰ.

Μία Θρησκεία τοῦ κόσμου, ἔστω καὶ ἂν ἔχῃ στοιχεῖα ἀληθείας, δὲν καταξιώνεται, δὲν καθίσταται ἀξιόσεβαστη.

Εἶναι ἐνδεικτικόν, ὅτι ὁ Ἱερὸς Πατὴρ, πρὸς ἐκεῖ-

35. Ἱ. Χρυσόστομος, PG τ. 48, στλ. 847-848/αὐτόθι, § γ'.

νους οἱ ὅποιοι θεωροῦσαν τὴν Συναγωγὴ ὡς τόπον ἱερόν, ἐπειδὴ δῆθεν ἐκεῖ ἦσαν ὁ Νόμος καὶ τὰ βιβλία τῶν Προφητῶν, ἀπαντοῦσε ὡς ἐξῆς:

«Μὴ γάρ, ἔνθα ἂν ἡ Βιβλία τοιαῦτα, καὶ ὁ τόπος ἅγιος ἔσται; Οὐ πάντως! Ἐγὼ δὲ διὰ τοῦτο μάλιστα μισῶ τὴν Συναγωγὴν καὶ ἀποστρέφομαι, ὅτι τοὺς Προφήτας ἔχοντες ἀπιστοῦσι τοῖς Προφήταις, ὅτι ἀναγινώσκοντες τὰ γράμματα οὐ δέχονται τὰς μαρτυρίας, ὅπερ ὑβριζόντων ἐστὶ μειζόνως»· «μηδεὶς αἰδέισθω τὴν Συναγωγὴν διὰ τὰ Βιβλία, ἀλλὰ διὰ ταῦτα αὐτὴν μισεῖω καὶ ἀποστρέψω, ὅτι ἐφ' ὑβρεὶ κατέχουσι τοὺς Ἁγίους, ὅτι ἀπιστοῦσι τοῖς ἐκείνων ῥήμασιν, ὅτι τὴν ἐσχάτην αὐτῶν κατηγοροῦσιν ἀσέβειαν»³⁶.

Θὰ πρέπει ἐδῶ νὰ ἀντιπαραβάλουμε τὴν στάσι τῶν ὀρθοδόξων *Οἰκουμενιστῶν*, οἱ ὅποιοι ἐπειδὴ προφανῶς ὑποτιμοῦν ἢ παραθεωροῦν τὰ γνήσια αὐτὰ *Πατερικὰ Κριτήρια*, ἔχουν προσβληθῆ τόσο πολὺ ἀπὸ τὴν σύγχρονη νόσο τοῦ *Συγκρητισμοῦ*, ὥστε νὰ ἐκφράζουν πλήρως ἀντίθετες ἀπόψεις.

Λόγου χάριν, οἰκουμενιστῆς ἱεράρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν ἐδίστασε νὰ δηλώσῃ, ὅτι

«κατὰ βάθος, μία ἐκκλησία ἢ ἓνα τέμενος ἀποβλέπουν στὴν ἴδια πνευματικὴ καταξίωση τοῦ ἀνθρώπου»³⁷!...

36. Ἱ. Χρυσόστομος, PG τ. 48, στλ. 850 καὶ 851/αὐτόθι, § ε'.

• Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικό, ὅτι ὁ Ἱερός Πατὴρ ὑποστηρίζει, ὅτι καὶ ἡ «ἄκαιρος» τῶρα «τῆρησις» τοῦ Νόμου ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων «παροξύνει» τὸν Θεό:

«Καὶ γὰρ ὅτε ἔδει τὸν Νόμον τηρεῖν, κατεπάτησαν: καὶ νῦν ὅτε ἀναπέπαιται ὁ Νόμος, φιλονεικοῦσιν Αὐτὸν τηρεῖν. Τί γένοιτ' ἂν αὐτῶν ἐλεεινότερον, οἷ μὴ τῇ παραβάσει τοῦ Νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ φυλακῇ τοῦ Νόμου τὸν Θεὸν παροξύνουσι; Διὰ τοῦτό φησι: " Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ, ὑμεῖς αἰεὶ τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἀντιπίπτετε"· οὐ τῷ παραβαίνειν τὰ νόμιμα μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ φυλάττειν ἐθέλειν ἀκαιίρως».

(Αὐτόθι, § β').

37. Μητροπολίτου Ἑλβετίας Δαμασκηνοῦ, «Ὁ ἀκαδημαϊκός

6. Κατόπιν, ἡ στάσις τοῦ Ἁγίου Πατρὸς ἔναντι τῶν Ἰουδαίων εἶναι ἐπίσης *ὀδηγητικὴ* γιὰ τὴν Ἐκκλησία στὸ ζήτημα τῶν σχέσεων καὶ τῆς συνεργασίας Της μὲ τὶς Ὀρθοσκείες τοῦ κόσμου.

Θὰ ἤθελα νὰ ὑπενθυμίσω, ὅτι ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος κατ' ἀρχὴν ἀπαγορεύει αὐστηρότατα, μάλιστα στοὺς ἀδυνάτους Χριστιανούς, τὴν ἐπικοινωνία, τὴν συνύπαρξι καὶ πολὺ περισσότερο τὴν συνεργασία μὲ αἰρετικούς «*συλλόγους*».

«Φευγέτω τούτων (τῶν αἰρετικῶν) τὰς συνουσίας (συναναστροφάς), ἀποπηδάτω τοὺς συλλόγους [αὐτῶν]»³⁸. «[ἄς] ἀποστρεφώμεθα τῶν αἰρετικῶν τοὺς συλλόγους»³⁹.

Καὶ πῶς ἄρά γε δικαιολογεῖ τὴν προτροπὴ αὐτή;

«Ὡστε μὴ τὴν τῆς φιλίας ὑπόθεσιν ἀφορμὴν ἀσεβείας γενέσθαι»³⁸.

Τὰ ἴδια ἀκριβῶς συμβουλεύει καὶ γιὰ τοὺς «*συλλόγους*» τῶν Ἰουδαίων:

«Διὸ παρακαλῶ φεύγειν καὶ ἀποπηδᾶν αὐτῶν τοὺς συλλόγους»⁴⁰. «φεύγετε τοίνυν καὶ τοὺς συλλόγους, καὶ τοὺς τόπους αὐτῶν»⁴⁰.

Ἡ καταστρατήγησις καὶ αὐτῆς τῆς Πατερικῆς Ἀρχῆς ἐκ μέρους τῶν ὀρθοδόξων Συγκρητιστῶν, ὠδήγησε αὐτοὺς νὰ ὑποστηρίξουν τὰ ἐξῆς ἀπίστευτα:

«Ἡ οὐσιαστικὴ ἀνεξιθρησκεία δὲν περιορίζεται σὲ ἀπλὴ ἀνοχή, ἀλλὰ συνίσταται, πέραν αὐτῆς, καὶ σὲ μία θετικὴ ἀναγνώριση μιᾶς ξένης

διάλογος χριστιανῶν καὶ μουσουλμάνων», περιοδ. «Καθ' ὁδόν», ἀριθ. 3/Σεπτέμβριος-Δεκέμβριος 1992, σελ. 13· καὶ περιοδ. «Ἐπίσκεψις», ἀριθ. 494/31.7.1993, σελ. 23.

38. Ἱ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 718/Λόγος Β' Πρὸς Ἀνομοίους περὶ Ἀκαταλήπτου, § ζ'.

• «**Σύλλογοι**»· συναθροίσεις, ομάδες.

39. Ἱ. Χρυσοστόμου, PG τ. 56, στλ. 256/Ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ..., § ζ'.

40. Ἱ. Χρυσοστόμου, PG τ. 48, στλ. 851/Λόγος Πρῶτος Κατὰ Ἰουδαίων, § ε'.

θρησκείας ὡς γνησίας δυνατότητος συναντήσεων μετὸ Ἱερό»⁴¹!...

Καὶ σπεύδω νὰ θέσω τὸ ἀγωνιώδες ἐρώτημα:

Ἐὰν ἡ «ἀπλή ἀνοχή» ὀδηγεῖ στὴν «θετικὴ ἀναγνώριση» μιᾶς Θρησκείας, τί ἄρα γε πρόκειται νὰ συμβῆ, ὅταν ἡ συνεργασία μας μετὰ τὴς Θρησκείας τοῦ κόσμου παγιωθῆ καὶ λάβῃ θεσμικὸν χαρακτήρα;

41. Μητροπολίτου Ἑλβετίας Δαμασκηνοῦ, ἐναρκτήρια Ὁμιλία στὴν «Δ' Ἀκαδημαϊκὴν Συνάντησιν Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων» (Κωνσταντινούπολις, 10-14.9.1989), μετὰ θέμα: «Ὁ θρησκευτικὸς πλουραλισμός» (περιοδ. «Ἐπίσκεψις», ἀριθ. 426/1.10.1989, σελ. 6.)

**«10ῆ Συνάντησις Θρησκειῶν γιὰ τὴν Εἰρήνην τοῦ Κόσμου»
(Ἀσσίη Ἰταλίας, Ὀκτώβριος 1996).**

Ἐωρτάσθηκε ἡ δεκάτη ἐπέτειος τῆς πρώτης σχετικῆς συναντήσεως στὴν ἴδια πόλιν (Ὀκτώβριος 1986). Συμμετείχαν «διακόσιοι διακεκριμένοι ἐκπρόσωποι μιᾶς δωδεκάδος θρησκειῶν» καὶ διεκήρυξαν στὴν «κοινὴ ἐκκλησίᾳ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης», ὅτι «**Δοξάζομε τὸν Θεὸ γιὰ τὸν Δρόμον τὸν ὁποῖο διανύσαμε ὁ ἕνας δίπλα στὸν ἄλλο καὶ ὄχι ὁ ἕνας ἐναντίον τοῦ ἄλλου.**

Διακρίνεται ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως μητροπολίτης Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνός, ἐν μέσῳ ἐτεροδόξων καὶ ἀλλοθρήσκων.

4. Φανατισμός και Συγκρητισμός

Η ΔΗ, με την χάρι του Κυρίου μας και διὰ πρεσβειῶν τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου, φθάνω στο τέλος τοῦ ἀποψινοῦ μας θέματος καὶ ἀπευθύνω μία τελευταία ἐκκλησιεὶ στὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν προσοχὴ σας.

Στὴν σύγχρονη κοινωνία μας, καὶ μάλιστα ἀκριβῶς στὴν ἀνατολὴ τοῦ νέου αἰῶνος καὶ τῆς τρίτης χιλιετίας, δύο κίνδυνοι παραμένουν πολὺ ἀπειλητικοὶ στο προσκήνιο: ὁ πολὺμορφος *Φανατισμός* καὶ ὁ πολὺμορφος *Συγκρητισμός*.

Δεξιὰ εὐρίσκεται ὁ *Φανατισμός*¹, ὁ ὁποῖος συνήθως πολιτικοποιημένος, ἐξτρεμιστικὸς καὶ ξενόφοβος, μετὴν προσφυγῆ στὴν βία, τὴν ἐπιθετικότητα καὶ τὴν μισαλλοδοξία, ἀναιρεῖ πλήρως τὸ *Ὁρθόδοξο ἦθος*, τὸ ὁποῖο εἶναι ἦθος ἀγάπης, εὐσπλαγχνίας, ἀποδοχῆς, καταλλαγῆς, φιλοξενίας, ἐλευθερίας καὶ μετριοπαθείας.

1. Ὁ *Φανατισμός* ἐδῶ νοεῖται κυρίως στὴν σύγχρονη μορφὴ του, δηλαδὴ τὸν *Φονταμενταλισμὸ* (*Fundamentalism*), γιὰ τὸν ὁποῖο ἔχουν γραφῆ πολλὲς ἀναλύσεις. Μίαν πρόσφατη ἐργασία, ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὴ, ὄχι ὅμως ἐξαντλητικὴ, βλ. στὴν Μεγάλῃ Ἱστορίᾳ τοῦ 20οῦ Αἰῶνα, τ. 9, σελ. 143-148: «*Ἡ πρόκληση τοῦ φονταμενταλισμοῦ*», ἔκδοσις ἔφημερ. «*Τὰ Νέα*».

• Πρὸς τὸ παρόν, ἀρκούμεθα στὴν ἐξῆς διευκρίνισι:

«*Μὲ τὸν ὄρο "φονταμενταλισμός" ὑποδηλώνουμε ἕναν τύπο θρησκευτικότητος ποὺ εἶναι σὲ ὑψηλὸ βαθμὸ πολιτικοποιημένος, χαρακτηρίζεται ἀπὸ μισαλλοδοξία καὶ ἐπιθετικότητα ἀπέναντι σὲ ὅσους δὲν συμμερίζονται τὸ δικό του ὄραμα γιὰ τὸν κόσμον καὶ τὴν ἱστορία καὶ εἶναι ἔτοιμος ἀνὰ πᾶσα στιγμή νὰ ἐπιβάλῃ στο ὄνομα τοῦ Θεοῦ τὴ θέλησή του διὰ τῆς ἰσχύος, ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά εἶναι στραμμένος πρὸς τὸ παρελθὸν καὶ ἀντιμετωπίζει με καχυποψία κάθε νεωτερισμὸ, προπαντὸς τὸ εἶδος τῆς πλουραλιστικῆς νεοτερικότητος ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ τὸ Διαφωτισμὸ καὶ τὶς ἐκκοσμικευμένες ἀξίες του*».

(Φώτῃ Τερζάκη, «*Φονταμενταλισμός*», στὸ Ὁρθόδοξολογικὸ Λεξικό, σελ. 551-553, ἐκδόσεις «*Ἑλληνικὰ Γράμματα*», Ἀθήνα 2000).

Ἄριστερά εὐρίσκεται ὁ Συγκρητισμός, ὁ ὁποῖος ὑπεράγαν ἀνεκτικός, συμβιβαστικός, διαλεκτικός, συνθετικός καὶ ἐγκοσμοκρατικός, ἐλαχιστοποιεῖ τὴν σημασία τοῦ Ὁρθοδόξου Δόγματος, τὸ ὁποῖο ὀριοθετεῖ σαφῶς τὴν περιοχὴ τῆς Ἀληθείας καὶ τὴν περιοχὴ τῆς πλάνης· τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου· τοῦ Φωτὸς καὶ τοῦ σκότους· τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ σατανᾶ.

Ἡ Ἁγιωτάτη Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας, εὐρισκομένη ὡς «Βασιλικὴ Ὁδὸς»² ἀκριβῶς στὸ μέσον, ἀποφεύγει σταθερὰ τοὺς ἐκ δεξιῶν καὶ τοὺς ἐξ ἀριστερῶν πειρασμοὺς καὶ κινδύνους, οἱ ὁποῖοι ἀπειλοῦν νὰ νοθεύσουν τὴν χαρισματικὴ Μαρτυρία Τῆς, τὴν ὄντως «Ἀλήθεια καὶ Ζωή»³, πού ἐπαγγέλεται ὁ Θεάνθρωπος.

* * *

Ο ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΣ, ἐπιθετικός καὶ μισαλλόδοξος, δὲν ὀφείλεται στὴν ἔλλειψη συνεργασίας μεταξύ Ὁρησκείων, οὔτε ἡ Διαθρησκειακὴ Συνεργασία θὰ κατορθώσῃ δῆθεν νὰ τὸν ἀντιμετωπίσῃ ἀποτελεσματικὰ καὶ ριζικὰ.

Τὸ ἦθος τῆς ἀνοχῆς, τὸ ὁποῖο βεβαίως πρέπει νὰ ἐνθαρρύνεται σὲ ἐπίπεδο Κυβερνήσεων καὶ ἀνθρωπιστικῶν Κινημάτων, δὲν εἶναι τὸ ζητούμενον ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, ἡ Ὁποία ὀφείλει νὰ διατηρήσῃ τὴν ἱεραποστολικὴ Τῆς προοπτικὴ ἔναντι τῶν Ὁρησκειῶν τοῦ κόσμου.

Ἄλλὰ καὶ ἐδῶ δὲν θὰ πρέπει νὰ καλλιεργοῦνται ψευδαισθήσεις: ἀκόμη καὶ ἡ ἀνοχὴ δὲν εἶναι εὐκόλο οὔτε νὰ ἐπιτευχθῇ οὔτε καὶ νὰ διατηρηθῇ, ἐφ' ὅσον θὰ ὑφίστανται πάντοτε οἱ δύο ἀστάθμητοι παράγοντες, δηλαδὴ τὰ ἀνθρώπινα πάθη καὶ ὁ διάβολος.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας μία μόνο Εἰρήνη γνωρίζει: ἐκείνην πού προέρχεται ἀπὸ τὴν καθαρτικὴ,

2. Πρβλ. Ἰωάν. ιδ' 6.

3. Πρβλ. Ἀριθμ. κ' 17 καὶ κα' 22.

φωτιστική και άγιαστική χάρι του Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία θεραπεύει τὰ πάθη καὶ φυγαδεύει τὸν διάβολο.

Οἱ Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, ἀντὶ νὰ ἐπιδιώκουν μέσῳ τῆς *Διαθρησκειακῆς Συνεργασίας* μίαν χίμαιρα, ὀφείλουν νὰ ἐργάζωνται νυχθημερὸν γιὰ νὰ καταστήσουν τὸ Ποίμνιό τους *πραγματικὰ Χριστιανικό*.

Εἶναι κοινὴ ἡ Πατερικὴ Διδασκαλία στὸ θέμα αὐτό: ὅταν ὁ Χριστιανὸς ἔχη στὴν καρδιά του τὴν Εἰρήνην τοῦ Θεοῦ, τότε εἰρηνεύει γύρω του ὁλος ὁ κόσμος.

Σήμερα, εἶναι ὅσο ποτὲ ἄλλοτε ἐπίκαιρη ἡ ἐμπειρική διδασκαλία τοῦ Ὁσίου Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ:

«Σὲ ἰκετεύω, χαρά μου», ἔλεγε ὁ εἰρηνοφόρος Στάρετς, **«σὲ ἰκετεύω, ἀπόκτησε τὸ πνεῦμα τῆς εἰρήνης... Εἰρηνεύει τὴν ψυχή. Καὶ συγχρόνως εἰρηνεύει ὁλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα καὶ μαζί καὶ τὴν φύση... Ἀπόκτησε τὴν ἐσωτερικὴ εἰρήνη καὶ χιλιάδες ψυχὲς θὰ βροῦν κοντά σου τὴν εἰρήνη...»⁴.**

Ἄλλὰ, καὶ ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος μᾶς ἀφυπνίζει βιαίως ἀπὸ τὸν λήθαργο τῆς ἀμελείας μὲ τὸ κατ' ἐξοχὴν κοινωνικὸ καὶ ἱεραποστολικὸ μῆνυμά του:

«Οὐδεὶς ἂν ἦν Ἕλλην, εἰ ἡμεῖς ἦμεν Χριστιανοί, ὡς δεῖ· εἰ τὰ τοῦ Χριστοῦ ἐφυλάττομεν, εἰ ἠδικούμεθα, εἰ ἐπλεονεκτούμεθα, εἰ λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, εἰ κακῶς πάσχοντες εὐηγετοῦμεν, οὐδεὶς οὕτω θηρίον ἦν, ὡς μὴ ἐπίδραμεῖν τῇ εὐσεβείᾳ, εἰ παρὰ πάντων ταῦτα ἐγένετο»⁵.

«Κανεὶς δὲν θὰ ἦταν εἰδωλολάτρης, ἂν ἦμεθα πραγματικοὶ Χριστιανοί· ἂν ἐφυλάγαμε τὶς ἐντολὲς τοῦ Χριστοῦ ὅταν μᾶς ἀδικοῦσαν καὶ ὅταν μᾶς ἄρπαζαν τὰ ἰδικά μας· ἂν εὐλογοῦσαμε ὅταν μᾶς ὕβριζαν· ἂν εὐεργετούσαμε ὅταν

4. Εἰρήνης Γκοραῖνωφ, Ὁ Ἅγιος Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ, σελ. 255, ἐκδόσεις «Τήνος», Ἀθήναι, ἄ.χ.

5. Ἱ. Χρυσοστόμου, PG τ. 62, στλ. 551/Εἰς τὴν Α' Τιμοθ. Ὁμιλία Γ', § γ'.

**έδεινοπαθούσαμε. Κανείς δὲν θὰ ἦταν τόσο θη-
ρίο, ὥστε νὰ μὴν τρέξη πρὸς τὴν εὐσέβεια, ἀν-
ἀπὸ ὅλους μας ἐτηρείτο αὐτὴ ἡ τακτικὴ».**

Ἐπίσης, οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ ὀφείλουν νὰ ἔ-
χουν αὐξημένο αἶσθημα εὐθύνης καὶ σεβασμοῦ πρὸς
τὴν Ἀλήθεια τῆς Πίστεως, ἀλλὰ καὶ

**«συνείδηση ἀποκλειστικότητος τῆς ἀλη-
θείας: πιστεύουμε στὴ μόνη ἀλήθεια καὶ μετέ-
χουμε βιωματικὰ στὴ μόνη σώζουσα ἀλήθεια»⁶.**

Αὐτὴ ἡ Συνείδησις Ἀποκλειστικότητος δὲν γεννᾷ
ποτὲ Φανατισμό, διότι ἡ γνήσια μυστηριακὴ ἔνωσις μὲ
τὸν Θεάνθρωπο μᾶς καθιστᾷ πραγματικοὺς Χριστια-
νοὺς, ἐφ' ὅσον γεννᾷ αὐθεντικὰ αἰσθήματα Ἀγάπης,
Ταπεινώσεως καὶ Ἀγνότητος γιὰ τὸν συνάνθρωπό μας.

* * *

Η ΣΤΑΣΙΣ αὐτὴ ἔναντι τῆς Ἀληθείας ἰκάνωσε τοὺς
Ὀρθοδόξους Ἀντι-οικουμενιστὰς νὰ διαπιστώσουν ἐξ
ἀρχῆς τὸν συγκρητιστικὸ χαρακτῆρα τῆς *Οἰκουμενι-
κῆς Κινήσεως* καὶ τῆς *Ἡμερολογιακῆς Καινοτομίας* τοῦ
1924.

Δὲν θὰ πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγη, ὅτι ὁ ἐπίσημος
ἐγκαινισμὸς τοῦ *Οἰκουμενισμοῦ* στὴν καθ' ἡμᾶς Ἀ-
νατολὴ περιελάμβανε καὶ τὸν *Ἡμερολογιακὸ - Ἐορτο-
λογικὸ Συγκρητισμό*, ἐφ' ὅσον προέβλεπε τὴν παρα-
δοχὴ ἀπὸ Ὀρθοδόξους καὶ Ἐτεροδόξους

**«ἐνιαίου ἡμερολογίου πρὸς ταυτόχρονον
ἐορτασμὸν τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἐορτῶν
ὑπὸ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν»⁷.**

6. Στυλιανῶ Γ. Παπαδοπούλου, Ὀρθοδόξων Πορεία – Ἐκκλη-
σία καὶ θεολογία στὴν τρίτη χιλιετία, σελ. 134, § *Οἱ Διάλογοι: αὐτο-
νόητοι, ἀναποτελεσματικοὶ καὶ προβληματικοί*, ἐκδόσεις «News
Books and Magazines Ltd», [Ἀθήνα], Ἰούλιος 2000.

7. Βασιλείου Θ. Σταυρίδου – Εὐαγγελίας Α. Βαρέλλα, Ἱστορία
τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, σελ. 334, *Παράρτημα: Ἐγκύκλιος τοῦ
Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Ἐγκύκλιος τοῦ 1920*, ἐκδόσεις
«Π.Ι.Π.Μ.», Θεσσαλονίκη 1996.

Στην προοπτική άλλωστε αυτήν του Έορτολογικού Συγκρητισμού ἐργάσθηκε για τὸ τελικὸ βῆμα πρὸς τὴν Ἡμερολογιακὴ Καινοτομία καὶ τὸ λεγόμενον Πανορθόδοξο Συνέδριο τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1923, οἱ σύνοδοι τοῦ ὁποῖου ἐτόνισαν ἰδιαίτερως τὴν ἀνάγκη

«τοῦ ταυτοχρόνου ἐορτασμοῦ τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἐορτῶν, τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα, ὑπὸ πάντων τῶν χριστιανῶν», ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ «προσέγγισις τῶν δύο χριστιανικῶν κόσμων τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἐν τῷ ἐορτασμῷ τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἐορτῶν»⁸.

Εἶναι προφανέστατο λοιπόν, ὅτι ἡ υἱοθέτησις τῆς Ἡμερολογιακῆς Καινοτομίας τοῦ 1924, ὡς πρώτου πρακτικοῦ βήματος τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἐξέφραζε μειωμένο αἶσθημα εὐθύνης πρὸς τὴν Ἀλήθεια καὶ ὀποσδήποτε συγκρητιστικὴ νοοτροπία⁹.

Τὰ ἐπόμενα βήματα ἐπιβεβαίωσαν τοῦτο.

Ἄλλὰ καὶ τὸ ἐντελῶς πρόσφατο ἀνοιγμα τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Καινοτομίας κ. Χριστοδούλου πρὸς τὸ Βατικανὸ κινεῖται ἀκριβῶς στὴν ἴδια γραμμὴ τοῦ Διαχριστιανικοῦ Συγκρητισμοῦ.

Εἶναι ἄκρως ἐνδεικτικόν, ὅτι τὸ πρωτοφανὲς διὰ βῆμα τῆς μεταβάσεως πολυμελοῦς καὶ ὑψηλοῦ ἐπιπέ-

8. Διονυσίου Μ. Μπατιστάτου (ἐπιμ.), Πρακτικά καὶ Ἀποφάσεις τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πανορθόδοξου Συνεδρίου, 8 Μαΐου – 8 Ἰουνίου 1923, σελ. 56 καὶ 57, Ἀθῆναι 1982.

9. Πρβλ. Ἀρχιμανδρίτου Ἐπιφανίου Ἱ. Θεοδωροπούλου, Ἔρθερα – Μελέται – Ἐπιστολαί, τ. Α΄, σελ. 43, ἐν Ἀθῆναις 1981:

«Ἡ Ἐκκλησία δὲν συσκέπτεται ἐπὶ ἴσοις ὅροις μετὰ τῶν αἰρετικῶν. Διαλέγεται θεαίως μετ' αὐτῶν, ἀλλ' ἵνα δείξῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιστροφῆς. Τὸ νὰ συγκροτῶνται Ὀικουμενικὰ Συμπόσια ἢ ἄλλου τύπου Συνέδρια μετὰ τῶν Ὀρθόδοξων καὶ τῆς πανσπερμίας τῶν αἰρετικῶν καὶ ἐν αὐτοῖς νὰ συσκεπτῶμεθα περὶ καθορισμοῦ κοινῶν ἐορτασμῶν, ἐμμενόντων ὅμως καὶ τῶν μὲν καὶ τῶν δε (Ὀρθόδοξων καὶ αἰρετικῶν) ἐν ταῖς οἰκείοις Δογματικοῖς χώροις, τοῦτο, ἄγνωστον καὶ ἀδιανόητον ὄν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας, ὄζον δὲ

δου Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Νέου Ἡμερολογίου στο Βατικανό, κατὰ τὰ μέσα τοῦ τρέχοντος μηνός¹⁰ ἐγκαινίασε μίαν συγκρητιστικὴ συνεργασία, ὅπως ἀνεκοινώθη,

«ἐπάνω σὲ θέματα ποιμαντικῆς μέριμνας καὶ προβληματισμοῦ γιὰ τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο»¹¹!...

Ἄρά γε, εἶναι ποτὲ δυνατόν ἢ Ἀλήθεια τῆς Ὀρθοδοξίας νὰ συνεργασθῆ μὲ τὸ ψεῦδος τῆς αἰρέσεως, προκειμένου νὰ διακονηθῆ δῆθεν ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος;

Ἴδού λοιπὸν μὲ ποιὸν τρόπο ἐπαληθεύεται στο ἀκέραιο ἢ ἀποψις τοῦ διακεκριμένου Ἱεράρχου, τὴν ὁποία εἶχα ἀναφέρει στὴν ἀρχὴ τῆς Ὀμιλίας μου καὶ ἡ ὁποία ὑπεστήριζε, ὅτι ὁ Διαχριστιανικὸς καὶ Διαθρησκευτικὸς Συγκρητισμὸς

«εἶναι ἡ μεγαλύτερη πλάνη τῆς ἐποχῆς μας, ὁ μεγαλύτερος καὶ ἰσχυρότερος πειρασμὸς»¹².

* * *

ΠΡΕΠΕΙ ὁμως νὰ κλείσω. Καὶ θὰ ἤθελα νὰ ὀλοκληρώσω μὲ ἓνα Μήνυμα Ἀγάπης καὶ Ἐλπίδος.

ἀπαισίου θρησκευτικοῦ συγκρητισμοῦ καὶ τείνον εἰς τὴν καθιέρωσιν τῆς ἀρμονικῆς καὶ ἀδιαταράκτου συνυπάρξεως ἀληθείας καὶ πλάνης, φωτὸς καὶ σκότους, μόνον ὡς ἴσημιον τῶν καιρῶν ἔδυναται νὰ ἐρμηνευθῆ.

10. 8-13.3.2002.

11. «Δελτίον Τύπου» τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 5.3.2002, Διαδίκτυον.

• Βλ. ἐκτενῶς γιὰ τὸ διάθεμα αὐτὸ βλ. Ἀρχιμανδρίτου Κυπριανοῦ, «Διευρύνεται τὸ ἄνοιγμα» πρὸς τὸ Βατικανό», περιοδ. «Ὀρθόδοξος Ἐνημέρωσις», ἀριθ. 38/Σεπτέμβριος 2002, σελ. 164-166.

12. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου, «Διαχριστιανικὸς καὶ διαθρησκευτικὸς συγκρητισμὸς», περιοδ. «Ἐκκλησιαστικὴ Παρέμβασις», ἀριθ. 71/Δεκέμβριος 2001, σελ. 11.

Ἐκ τῶν ὅσων ἐλέχθησαν προκύπτει, ὅτι ἡ ἀπορριπτικὴ στάσις τῶν Ὁρθοδόξων Ἀντι-οικουμενιστῶν τοῦ Πατρῖου Ἡμερολογίου ἐναντι τῆς Διαχριστιανικῆς καὶ Διαθρησκειακῆς Συνεργασίας δὲν ἀποτελεῖ Φανατισμόν, ἀλλὰ ἄρνησιν τοῦ Συγκρητισμοῦ καὶ θεάρεστη ἐμμονὴ στὴν *Συνείδησι Ἀποκλειστικότητος τῆς Ἀληθείας*.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῶν Ἐνισταμένων δὲν ἀδιαφορεῖ πρὸ τοῦ ὄντως ἱεροῦ αἰτήματος τῆς ἐνώσεως τῶν διηρημένων Χριστιανῶν, οὔτε ἀντιτίθεται στίς προσπάθειες συμφιλιώσεως τοῦ πολυ-διασπασμένου κόσμου.

Ἐκεῖνο ποῦ ἀπορρίπτουμε ριζικὰ εἶναι τὸ ἦθος τῆς συγκρητιστικῆς *Οἰκουμενικῆς Κινήσεως*, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ κυριολεκτικὰ «**Βεθήλωση τοῦ Διαλόγου**»¹³, ὅπως ἐδήλωσε προσφάτως γνωστὸς Καθηγητὴς Πανεπιστημίου.

Ἡ εὐθύνη μας γιὰ τὴν Ἀλήθεια· ἡ ἐνωσίς μας μὲ τὴν Ἀλήθεια· ἡ μαρτυρία μας γιὰ τὴν Ἀλήθεια ἀποτελοῦν τὴν οὐσιαστικώτερη ἔκφρασι Ἀγάπης πρὸς τὸν κόσμον καὶ διασώζουσι τὴν Ἐλπίδα τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως.

Γι' αὐτὸ ἀγωνιζόμεθα. Καὶ γι' αὐτὸ θὰ συνεχίσουμε νὰ ἀγωνιζώμεθα, χάριτι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν!

13. Χρήστου Γιανναρά, «Ἡ Βεθήλωση τοῦ Διαλόγου», ἔφημερ. «Ἡ Καθημερινή», 17.3.2002, σελ. 10.

**«Για πρώτη φορά στην ιστορία»
(Βατικανό, 8-13.3.2002)**

Τὸ πρωτοφανές διάδημα τῆς μεταβάσεως πολυμελοῦς καὶ ὑψηλοῦ ἐπιπέδου Ἐπιτροπῆς τῆς οἰκουμενιστικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Νέου Ἡμερολογίου τῆς Ἑλλάδος στὸ Βατικανό (8-13.3.2002) ἐγκαινίασε μίαν **συγκρητιστικὴ συνεργασία** «ἐπάνω στὰ θέματα ποιμαντικῆς μέριμνας καὶ προβληματισμοῦ γιὰ τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο». «Τὸ ἐγκαθιδρυθὲν κλίμα εἶναι "ὀριστικό", στὰ πλαίσια τοῦ διαλόγου μεταξὺ Ρώμης καὶ Ἀθηνῶν», ἡ δὲ «Ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξέφρασε τὴν εὐχή νὰ παραμείνῃ ἐν ἐπικοινωνίᾳ μὲ τὸ Βατικανό καὶ νὰ προδῇ μελλοντικῶς σὲ ἀνταλλαγὲς ἐμπειριῶν σὲ τομεῖς τῆς ποιμαντικῆς».

- Ἐπακολούθησε ἡ ἐπίσκεψις στὴν Ἀθήνα (11.2.2003) μιᾶς **Παπικῆς Ἀντιπροσωπίας**, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Καρδινάλιο Βάλτερ Κάσπερ, ὡς προσκεκλημένη τοῦ ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδοῦλου.

- Μετὰ ἀπὸ ἐπτὰ μῆνες, Ἄντιπροσωπία 30 ἱερέων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Πρωτοσύγκελλο αὐτῆς, τὸν πρωτοπρεσβύτερο π. Θωμᾶ Συνοδινό, ἐπισκέφθηκε τὸ Βατικανό καὶ τὸν Πάπα Ἰωάννη Παῦλο Β' (15-20.9.2003).

- Ἐδηλώθη ἐκ μέρους τῶν Ἀθηνῶν, ὅτι «ὀφείλομεν νὰ ἐνδυναμώσομεν καὶ νὰ ἐνισχύσομεν τὴν ἀνταλλαγὴν ἐπισκέψεων, τὰς συσκέψεως καὶ διασκέψεως» «καὶ τοὺς διαύλους ἐπικοινωνίας».

Β΄.
Ὁ Ὅσιος
Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης
καὶ «τὸ ὄνομα τῆς θρησκείας»

*Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἑρμηνεῖα εἰς τὴν τοῦ
Ἰακώβου Καθολικῆν Ἐπιστολήν, α΄ 27.*

Ὁ Ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης καὶ τὸ «ὄνομα τῆς θρησκείας»

*«Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος
παρὰ τῷ Θεῷ αὕτη ἐστίν».*

ΣΗΜΕΙΟΥΜΕΝ ἐδῶ, ὅτι τὸ ὄνομα τῆς «θρησκείας» ἔλαβε τὴν ἀρχὴν του ἀπὸ τοὺς Θραῦκας, οἵτινες ἐπειδὴ εἶχον σέβας βαθύτερον, καὶ δεισιδαιμονίαν περισσοτέραν εἰς τοὺς δαίμονες, καὶ τὰ εἰδῶλα αὐτῶν, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας νὰ ὀνομάζουσαν «θρησκείαν» τὸ πρὸς τὰ εἰδῶλα σέβας, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, ὅστις ἐν μὲν τῷ *Εἰς τὰ Φῶτα* Λόγῳ αὐτοῦ λέγει:

«Οὐδὲ Θρακῶν ὄργια ταῦτα, παρ' ὧν καὶ τὸ θρησκεύειν, ὡς λόγος»¹.

Ἐν δὲ τοῖς *Παχυμερέσιν* Ὅροις αὐτοῦ, οὕτως ὀρίζει τὴν «θρησκείαν»:

«Θρησκείαν οἶδα καὶ τὸ δαιμόνων σέβας, ἢ δ' εὐσέβεια, προσκύνησις τῆς Τριάδος»².

Καὶ ὁ Βαρῖνος ὀρίζει τὴν θρησκείαν καὶ τὴν εὐσέβειαν παρὰ τοῦ Θεολόγου ἐρανισθεῖς.

Ἐκ τῶν λόγων δὲ τούτων συμπεραίνομεν, ὅτι οὐ κυριολεκτοῦσι μερικοὶ διδάσκαλοι ὁποῦ μεταχειρίζονται τὸ ὄνομα τῆς «θρησκείας» ἐπὶ τῆς ἀγιωτάτης ἡμῶν εὐσεβείας καὶ πίστεως· ἐπειδὴ αὐτὸ ἐδόθη ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας κατὰ τινα κυριώτερον τρόπον εἰς τοὺς μιαινοὺς δαίμονας, καὶ **δὲν πρέπει νὰ εἰσάγεται εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν.**

Ἀντὶ δὲ τοῦ ὀνόματος τῆς «θρησκείας», ἃς εἶναι εἰς χρῆσιν τὸ ὄνομα τῆς **Πίστεως**, ἢ τῆς **Εὐσεβείας**, ἢ τῆς **Ὁρθοδοξίας**, ἢ τῆς **Θεοσεβείας**.

1. PG τ. 36, σελ. 340B. 2. PG τ. 37, σελ. 956A.

Γ΄.

*Ἡ Χριστιανικὴ Πίστις
δὲν εἶναι μία θρησκεία
μεταξὺ τῶν θρησκειῶν*

+

Ἅγιος Νικόλαος Βελμίροβιτς
Ἐπίσκοπος Ἀχρίδος καὶ Ζίτσης Σερβίας
(1880 – † 5.3.1956)

Α΄. *Νικολάου Βελμίροβιτς, Ἐπισκόπου Ἀχρίδος, Ἐπιστολές, Μετάφραση: Ἀρχιμ. Ἄβελ Κωνσταντινίδη, Ἔκδοση Ἱερῶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Πρέβεζα 1992, «2. Μία θρησκεία», σελ. 12-14.*

Β΄. *Bishop Nikolai Velimirovic, The Prologue from Ochrid, Lazarica Press, Birmingham, 1985, Part One, March 2nd, pp. 238-239, 240.*

Γ΄. *Episkop Nikolaj, «The Faith of the Saints, A Catechism of the Eastern Orthodox Church», Sabrana dela, kniga XII, σελ. 250-251, Himmelstür 1984.*

Ἡ Χριστιανικὴ Πίστις δὲν εἶναι μία θρησκεία μεταξὺ τῶν θρησκειῶν

Α΄.

Μία θρησκεία

ΜΟΥ ΓΡΑΦΕΤΕ, ὅτι εἶδατε ἓνα ἀσυνήθιστο ὄραμα μέσα στὴν Ἐκκλησία σὲ ὦρα προσευχῆς. Εἶδατε τὸν Χριστὸ νὰ βγαίνει ἀπὸ τὸ Ἱερό. Καὶ νὰ στέκεται στὴν Ὁραία Πύλη. Μετὰ νὰ βγαίνει κάποιος ραββῖνος καὶ νὰ στέκεται στὰ ἀριστερά Του. Καὶ μετὰ νὰ βγαίνει κάποιος χότζας μὲ σαρίκι καὶ νὰ στέκεται στὰ δεξιὰ τοῦ Χριστοῦ! Καὶ μετὰ εἶδατε τὸν Χριστὸ νὰ τοὺς κρατᾶει καὶ τοὺς δυὸ ἀπὸ τὸ χέρι! Καὶ τὸ ὄραμα αὐτὸ τὸ ἐξηγήσατε, ὅτι ὁ Χριστὸς θέλει νὰ ἐνωθοῦν ὅλες οἱ θρησκείες! Καὶ νὰ γίνουν μία Θρησκεία!

Ὅταν κάποιος νομίζει, ὅτι ὀραματίζεται τὰ μυστήρια τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τότε καὶ τὸ ὄραμα εἶναι ΑΠΑΤΗ, καὶ ἡ ἐρμηνεία του ΛΑΘΟΣ. Ἕνα τέτοιο ὄραμα δὲν προέρχεται ἀπὸ τὸν Χριστό, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ἐχθρὸ καὶ πολέμιο τῆς Πίστεώς μας. Τί λέμε στὸ τέλος τοῦ «Πάτερ ἡμῶν»; «...ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ».

* * *

ΑΝΘΡΩΠΕ τοῦ Θεοῦ, ποιὸς μπορεῖ νὰ σταθῆ δίπλα στὸν Θεό; Δὲν εἶπε ὁ Χριστὸς στὸ Εὐαγγέλιο γιὰ τοὺς Ἑβραίους: «Ἴδού ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος» (Ματθ. κε΄ 38); Ἡ προφητεία ἐπαληθεύτηκε. Οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἔχουν πιά οὔτε θυσίες, οὔτε ἱερωσύνη. Ἐπαυσε ἀπὸ τότε, πού κατὰ τὴν ὦρα τῆς Σταυρικῆς θυσίας, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω.

Ἄλλα οὔτε καὶ οἱ Μουσουλμάνοι ἔχουν θυσίες καὶ ἱερωσύνη.

Πῶς λοιπὸν αὐτὸ ποὺ πάλωσε καὶ πετάχθηκε καὶ ἀντικαταστάθηκε μὲ ἄλλο καινούργιο, δηλαδὴ ἡ πίστη τῶν Ἰουδαίων, θὰ ξαναενωθῆ μὲ τὴν νέα θρησκεία τοῦ Χριστοῦ;

Ἄλλα καὶ μὲ τοὺς Μουσουλμάνους, πῶς μπορούμε νὰ ἐνωθοῦμε, ἀφοῦ μᾶς μισοῦν, καὶ ὑπεράνω ὄλων θέτουν τὸν Μωάμεθ;

* * *

ΑΛΛΑ πότε τὸ εἶδατε αὐτὸ τὸ ὄραμα; Ρίξε μιὰ ματιὰ στὴν ἐποχὴ μας καὶ θὰ τὸ καταλάβεις!

Πολλοὶ ἄσχετοι μὲ κάθε πίστη, λένε πῶς τάχα θέλουν τὴν ἔνωση ὄλων τῶν θρησκειῶν. Καὶ σεῖς παρουρηθήκατε ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐπιθυμία.

Ὅλοι θέλομε νὰ δώσει ὁ Θεὸς ἐνότητα πίστεως στὸν κόσμο. Μὰ ἐσεῖς τὰ μπερδεύετε τὰ πράγματα. Ἄλλο ἢ συμφιλίωση τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἄλλο ἢ συμφιλίωση τῶν θρησκειῶν.

Ἡ κάθε μιὰ ἔχει τοὺς δικούς της ὅρους καὶ δικά της ὅρια. Ἄλλο ἢ ἔνωση τῶν λαῶν, καὶ ἄλλο ἢ ἔνωση τῶν θρησκειῶν! Ὁ Χριστιανισμὸς ἐπιβάλλει σὲ ὅλους νὰ ἀγαπᾶμε μὲ ὅλη μας τὴν καρδιὰ τοὺς πάντες, ὅποια πίστη κ' ἂν ἔχουν! Συγχρόνως ὅμως μᾶς διατάζει νὰ κρατᾶμε ἀλώβητη τὴν Πίστη μας καὶ τὰ Δόγματά της.

Σὰν Χριστιανὸς πρέπει νὰ ἐλεεῖτε ὅλο τὸν κόσμο, ὅλους τοὺς ἀνθρώπους! Ἀκόμη καὶ τὴν ζωὴ σας νὰ δώσετε γι' αὐτούς. Ἄλλα τίς Ἀλήθειες τοῦ Χριστοῦ δὲν ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ τίς θίξετε. Γιατὶ δὲν εἶναι δικές σας.

* * *

ΑΥΤΟ ἐγίνε μέσα σας ἡ πέτρα τοῦ σκανδάλου. Ξεχάσατε ὅτι ἡ Πίστη τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι ἰδιοκτησία

μας, νὰ τὴν κάνωμε ὅ,τι θέλωμε. Καὶ ἔτσι ἦλθε αὐτὴ ἡ σύγχυση στὴν ψυχὴ σας. Καὶ δὲν βλέπατε πιά οὔτε τὸν Χριστό, οὔτε τὸν Μωάμεθ.

Βλέπατε μόνο τὴν σύγχυση αὐτὴ τῆς ψυχῆς σας!
Φροντίστε νὰ ἀπαλλαγῆτε ἀπὸ τὴν σύγχυση αὐτὴ, ὅσο πιὸ γρήγορα μπορεῖτε.

Β΄.

α. «Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι Ἐποκάλυψις»

ΕΑΝ ΚΑΠΟΙΟΣ χάση τὴν πίστι του στὸν Θεό, τοποθετεῖ στὴν θέσι τῆς κάποια ἀνοησία. Καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ εἶδη ἀνοησίας εἶναι δύκολο νὰ εὑρεθῆ μεγαλύτερη ἀπὸ αὐτὴν: ὅτι κάποιος ποὺ καλεῖ τὸν ἑαυτὸ του Χριστιανό, πηγαίνει καὶ περισυλλέγει μίζερες ἀποδείξεις περὶ Θεοῦ καὶ αἰωνίου ζωῆς, ἀπὸ ἄλλες πίστεις καὶ φιλοσοφίες. Αὐτὸς ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ πάρῃ χρυσὸ ἀπὸ ἕναν πλούσιο, δὲν πρόκειται βεβαίως νὰ τὸ λάβῃ ἀπὸ ἕναν φτωχό...

Ὁ Χριστιανισμὸς ἔχει ἀνοίξει διάπλατα τὴν πόρτα τοῦ ἄλλου κόσμου, σὲ τέτοιο βαθμό, ὥστε νὰ εἶναι σχεδὸν λάθος νὰ τὸν ἀποκαλέσουμε θρησκεία, διότι αὐτὸ ἴσως ὠδηγοῦσε κάποιον στὸ λάθος νὰ τὸν θολώσῃ μὲ τὶς ἄλλες πίστεις καὶ θρησκείες.

Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι Ἐποκάλυψις, Θεοῦ Ἐποκάλυψις.

β. Ἡ γνῶσις τοῦ Πατρὸς διὰ τοῦ Υἱοῦ

ΑΥΤΟΣ ποὺ βλέπει τὸ φῶς, βλέπει καὶ τὸν ἥλιο πίσω ἀπὸ αὐτό. Πῶς μπορεῖ κάποιος νὰ βλέπῃ τὸ φῶς χωρὶς νὰ βλέπῃ τὸν ἥλιο; Ἄν ὁ ἥλιος δὲν μᾶς ἔστειλε τὸ φῶς του, κανεὶς ἀπὸ ἐμᾶς δὲν θὰ ἐγνώριζε περὶ τῆς υπάρξεώς του. Ὅλη ἡ γνῶσις μας γιὰ τὸν

ἥλιο ἔρχεται σὲ μᾶς διὰ μέσου τοῦ φωτός του. Κανείς δὲν εἶδε τὸν ἥλιο μὲ τὴν βοήθεια κάποιου ἄλλου φωτός, παρὰ μόνον αὐτοῦ ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸν ἥλιο τὸν ἴδιο.

Ἔτσι εἶναι καὶ μὲ τὴν γνώσι μας τοῦ Πατρὸς διὰ τοῦ Υἱοῦ. Αὐτὸς ποὺ δὲν γνωρίζει τὸν Υἱὸ δὲν μπορεῖ νὰ γνωρίσῃ τὸν Πατέρα. Αὐτὸς ποὺ γνωρίζει τὸν Υἱὸ γνωρίζει καὶ τὸν Πατέρα ἐπίσης. Αὐτὸς ποὺ βλέπει τὸν Υἱό, βλέπει καὶ τὸν Πατέρα ἐπίσης. Ὁ Θεὸς δὲν μπορεῖ νὰ εἰδωθῇ χωρὶς τὸ Φῶς Του, τὸ Ὅποιο ἦλθε μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Τὸ Φῶς τοῦ Πατρὸς εἶναι ὁ Υἱός. «*Ἐγὼ εἶμι τὸ Φῶς*», εἶπε ὁ Χριστός. Καὶ τὸ φῶς λάμπει στὸ σκοτάδι. Ὁ φυσικὸς κόσμος θὰ ἦταν σὲ πλήρες σκότος ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου· καὶ ὁ πνευματικὸς καὶ ἠθικὸς κόσμος καὶ ὅλη ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ θὰ σκοτίζονταν ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ Φῶς τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς. Καὶ αὐτὸ τὸ Φῶς εἶναι ὁ Χριστός, ὁ Κύριος.

Στὰ ἀλήθεια, ἀδελφοί μου, δὲν ὑπάρχει πραγματικὸ φῶς ποὺ νὰ φωτίζῃ τὴν ὑπαρξὶ τοῦ Θεοῦ ἄλλο, ἀπὸ τὸν Χριστὸ τὸν Κύριο. Αὐτὸς ποὺ Τὸν βλέπει, βλέπει τὸν Θεό. Αὐτὸς ποὺ δὲν Τὸν βλέπει, εἶναι στὸ σκοτάδι.

Ὡ Κύριε, Γιὲ τοῦ Θεοῦ, βοήθησον τὰς ψυχὰς ἡμῶν πάντοτε, ἵνα θεωρῶσι Σέ, καὶ διὰ Σοῦ ἵνα θεωρῶσι τὸν Οὐράνιον Σου Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸν Παράκλητον, τὴν ὁμοούσιον καὶ ἀδιαίρετον Τριάδα· Σοὶ πρέπει δόξα καὶ αἶνος εἰς αἰῶνας. Ἀμήν.

Γ'.

ἮΟχι θρησκεία, ἀλλὰ Ἁποκάλυψις

Ἑρώτησις: Στὴν περίπτωσι αὐτὴ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ σκεφθοῦμε, ὅτι ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία εἶναι πάνω ἀπὸ ὅλες τὶς θρησκείες στὸν κόσμο, δὲν εἶναι ἔτσι;

Ἀπάντησις: Ἡ Χριστιανικὴ Πίστις δὲν θὰ πρέπει νὰ συγκρίνεται μὲ ἄλλες θρησκείες καὶ κατ' ἀκρίβειαν δὲν πρέπει νὰ καλῆται «θρησκεία» καθόλου, μὲ τὸ παγανιστικὸ νόημα τοῦ ὄρου. Γιατὶ δὲν εἶναι μία θρησκεία μεταξὺ τῶν θρησκειῶν, ἀλλὰ εἶναι ἡ Πίστις ἐν Χριστῷ καὶ ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἡ προσωπικὴ καὶ μοναδικὴ καὶ τελικὴ Ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο, πρὸς χάριν τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλη Ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ δοθῇ καὶ ἄλλος Μεσσίας ἐκτὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν ἀναμένεται μέχρι τοῦ τέλους τοῦ κόσμου.

Ἐρώτησις: *Πῶς τότε θὰ πρέπει νὰ σκεφθοῦμε γιὰ τὴν σύγχρονη τάσι ὠρισμένων κύκλων νὰ τοποθετοῦν (στὸ αὐτὸ ἐπίπεδο) τὴν Χριστιανικὴ Πίστι μὲ ὅλες τὶς ἄλλες θρησκείες;*

Ἀπάντησις: Εἶναι μία λανθασμένη τάσις καὶ ἓνα ἐπικίνδυνο πείραμα. Διότι «*Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται*» (Γαλ. στ' 7), οὔτε τὸ Αἷμα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ μπορεῖ νὰ γίνῃ ἰσοδύναμο μὲ τὸ μελάνι τῶν γραμματέων. Γι' αὐτὸ ἂν καὶ ἐμεῖς, ὡς μέλη τῆς ἀρχαίας μας Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς εἴμεθα δεμένοι στὴν ἀνεμπόδιστη φιλανθρωπία πρὸς ὅλα τὰ ἀνθρώπινα ὄντα, ὅμως μᾶς ἀπαγορεύεται αὐστηρὰ νὰ συμβιβάζουμε τὴν κληρονομημένη μας ἀπὸ τὸν Θεὸ ἀποκεκαλυμμένη Ἀλήθεια μὲ ἀνθρωπόπλαστες θρησκείες ἢ φιλοσοφίες.

Ἐρώτησις: *Μὲ τί μέσα θὰ πολεμήσουμε ἐναντίον μιᾶς τέτοιας τάσεως;*

Ἀπάντησις: Πρῶτα ἀπ' ὅλα, μὲ τὴν βαθειὰ γνῶσι τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεώς μας, μὲ τὸ νὰ ἐφαρμόζουμε αὐτὴν στὴν καθημερινή μας ζωὴ καὶ νὰ προσκολλώμεθα σὲ αὐτήν, ὅπως οἱ ἐπιστήμονες προσκολλῶνται στὴν ἀνακάλυψι τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιρικὴ ἐναντίον ἐκείνων ποὺ ἀκόμη ἴσως πίστευαν ὅτι εἶναι ἐπίπεδη. Δεύτερον, μὲ φιλόανθρωπε καὶ σοφῆς προσπάθειες – ποτὲ μὲ βία – νὰ ἀνυψώσουμε τοὺς

ἀνθρώπους τῶν χαμηλῶν καὶ χαμηλοτέρων πίστεων πρὸς τὰ ὕψη τῆς τελείας μας Πίστεως, ἀντὶ νὰ καταρρίπτουμε αὐτὸ ποὺ εἶναι τέλειο καὶ νὰ τὸ ἀναμιγνύουμε μὲ τὸ ἀτελὲς πρὸς χάριν κάποιας εὐκολίας (ἢ κάποιου συμφέροντος).

Ἑρώτησις: Ἀλλὰ γιατί καλοῦμε τὴν Πίστι μας Ζῶσα Πίστι;

Ἀπάντησις: Ἐπειδὴ Πίστις καὶ Ζωὴ εἶναι ἀδιαχώριστα συνδεδεμένα, ὅπως τὸ αἷτιο καὶ τὸ ἀποτέλεσμα.

Τὸ ἅγιο Εὐαγγέλιο γράφει: «Ὁ πιστεύων εἰς τὸν Υἱὸν (τοῦ Θεοῦ) ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ Υἱῷ οὐκ ὄσεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτὸν» (Ἰωάν. γ' 36). Ἐπίσης ἐλέχθη: «ὁ δίκαιος ἐκ Πίστεως ζήσεται» (Ἑβρ. ι' 38).

Δ΄.

*Ἡ Β΄ Βατικανὴ Σύνοδος
περὶ τῶν ἐξωχριστιανικῶν
Θρησκειῶν*

Ἀρχιμανδρίτου Σπυρίδωνος Σπ. Μπιλάλη, Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, τ. Α΄, Κριτικὴ τοῦ Παπισμοῦ, ἐκδόσεις «Ὁρθοδόξου Τύπου», Ἀθήναι 1969, § 6, «Ἡ Β΄ Βατικανὴ Σύνοδος περὶ τῶν ἐξωχριστιανικῶν Θρησκειῶν», σελ. 383-389.

Ἡ Β΄ Βατικανὴ Σύνοδος περὶ τῶν ἐξωχριστιανικῶν Θρησκειῶν

Η Β΄ ΒΑΤΙΚΑΝΗ Σύνοδος εἰς τὸν ρωμαϊκὸν οἰκου-
μενισμόν της ἠθέλησε νὰ συμπεριλάβῃ καὶ τὰς
σχέσεις τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰς ξένας Θρη-
σκευίας. Εἰς τοῦτο ἀποβλέπει ἡ ὑπὸ τῆς Συνόδου ἐκδο-
θεῖσα καὶ εὐρέως κυκλοφορήσασα «*Δήλωσις περὶ τῶν
σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν μὴ Χριστιανικῶν
Θρησκειῶν*».

Ἡ Σύνοδος ἀναφερομένη εἰς τὰς σχέσεις τῆς ρω-
μαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν «Ἰνδουισμόν» καὶ
τὸν «Βουδδισμόν», τονίζει: «*Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία οὐ-
δὲν ἐξ ὧσων εἶναι ἀληθῆ καὶ ὅσια εἰς τὰς Θρησκευίας
ταύτας ἀπορρίπτει*»¹. Ἐν συνεχείᾳ, ἡ «*Δήλωσις*» πα-
ροτρύνει τὰ τέκνα τῆς «Καθολικῆς Ἐκκλησίας», ὅπως
ἀρχίσουν «*ἐν συνέσει καὶ ἐν ἀγάπῃ διάλογον καὶ συν-
εργασίαν μετὰ τῶν ὁπαδῶν τῶν ἄλλων Θρησκειῶν*»².

Εὐλόγως ὁμως διερωτᾶται ὁ ἀναγνώστης τῆς Βα-
τικανείου *Δηλώσεως*: Ποῖα «*ἀληθῆ καὶ ὅσια*» εὐρίσκουν
οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ ἐπίσκοποι, οἱ παρακαθήσαντες εἰς
τὴν κοσμοπολιτικὴν Σύνοδόν των, εἰς τὴν θρησκευτι-
κὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ, ὅταν, κατὰ τὴν ὁμο-
λογίαν των, ἡ Ἀνατολικὴ αὐτῆ Θρησκεία στηρίζεται
εἰς τὴν «*ἀνεξάντλητον γονιμότητα τῶν μύθων*»³; Τὰ
ὅσια καὶ τὰ ἀληθῆ εὐρίσκονται μόνον εἰς τὸν Χριστια-
νισμόν καὶ ὄχι εἰς τὸν Ἰνδουισμόν, ὁ ὁποῖος ὀδηγεῖ

1. «*Δήλωσις περὶ τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν μὴ Χρι-
στιανικῶν Θρησκειῶν*» τῆς Β΄ ἐν Βατικανῶ Συνόδου, ἑλληνικὴ
μετάφρασις, σελ. 4, **Typis Polyglottis Vaticanis**, 1966.

2. «*Δήλωσις...*», ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 5.

3. «*Δήλωσις...*», ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 4.

τὸν ἀπλοῦν Ἰνδοῦιστὴν νὰ λατρεύῃ σήμερον «ἓνα ἀφαντάστως μέγαν ἀριθμὸν θεῶν» καὶ νὰ θεωρῆ ὡς ἱερὸν ζῶον τὴν ἀγελάδα⁴.

Περὶ τῶν «οἰῶν καὶ τῶν ἀληθῶν» τοῦ Βουδδισμοῦ ἀρκοῦμεθα εἰς τὴν παρατήρησιν τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Νικολάου Λούβαρι:

«Ὁ Βουδδισμὸς, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ἀπαισιοδοξίας, ἡ ὁποία ἐμφανίζει τὸν κόσμον ὡς τι ἀπολήτως κακόν, κυρήττει τὴν ἀπὸ τοῦ βίου ἀπαλλαγὴν. Διότι, ὡς λέγει ὁ Βούδδας, τὰ πάντα εἶναι κακά, ἡ γέννησις κ.λ.π. Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ θέλει νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἄνθρωπον. Αἱ ἰδέαι ὁμῶς αὐτοῦ δὲν ἐνέχουσιν ἠθικὸν χαρακτήρα... Τὸ κακόν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου θέλει νὰ ἀπολυτρώσῃ ἡμᾶς, εἶναι τὸ φυσικὸν κακόν...»⁵.

Ποία σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ Χριστοῦ καὶ Βούδδα, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸς ὁ διάλογος μεταξὺ Χριστιανῶν καὶ Βουδδιστῶν; Οἱ Βουδδισταί, ὡς ἔξω τοῦ Χριστιανισμοῦ ἰστάμενοι, ἔχουν ἀνάγκην κηρύγματος ἐπιστροφῆς καὶ ὄχι διαλόγου. Ἐπὶ ποίου σημείου νὰ συνδιαλεχθῆ ἡ Χριστιανικὴ Ἀλήθεια μετὰ τῆς πλάνης τοῦ Βουδδισμοῦ;

Ὁ Ν. Λούβαρις, εἰς τὸ κύκνειον ἄσμα του «Συμπόσιον Ὅσιων», γράφει περὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Βούδδα:

«Χριστὸς καὶ Βούδδας ἀποτελοῦν μίαν μεγάλην ἀντίθεσιν πρὸς ἀλλήλους... Ὁ Βούδδας σημαίνει τὸ γεροντικὸν ἐπισφράγισμα ἐνὸς πολιτισμοῦ, ποῦ εἶχεν ἐξαντλήσει πλέον ὅλας του τὰ δυνατότητας. Ὅ,τι προσφέρει ὁ μέγας αὐτὸ Ἰνδὸς εἶναι ὁ ζωντανὸς θάνατος. Ζῆ μόνον διὰ νὰ ἀποθάνη, διότι σκοπὸς τοῦ βίου εἶναι ἡ εἴσοδος εἰς τὸ Νιρβάνα, εἰς τὸ μηδέν... Τὸ κήρυγμα τοῦ Βούδδα ἐπαγγέλεται τὸν λυτρωμὸν ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτὴν καὶ τὸν πολλαπλοῦν πόνον τῆς. Ἄλλ' ὁ λυτρωμὸς

4. Ὁρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία, τ. ΣΤ', σελ. 903.

5. Νικολάου Λούβαρι, Ἡ Ὁρησκεία τοῦ Βάγγερ, σελ. 14, Ἀθῆναι, 1928.

αὐτὸς εἶναι δυνατὸς μόνον διὰ τοῦ θανάτου, διὰ τῆς νεκρώσεως τῆς βουλήσεως πρὸς τὴν ζωὴν, διὰ τῆς ἐξόδου ἐξ αὐτῆς καὶ τῆς εἰσόδου εἰς τὴν παθητικὴν μακαριότητα τοῦ Νιρβάνα... Τούναντίον, ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ σημαίνει τὴν εἴσοδον εἰς τὴν αἰώνιαν ζωὴν, σημαίνει ἀνακαινισμόν καὶ μεταμόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀγῶνος τῆς ὑπερνικῆσεως, τῆς αὐτοθυσίας καὶ τῆς ἀγάπης... Ὁ Χριστὸς θεωρεῖ ἑαυτὸν ὡς μέσον πρὸς εἴσοδον εἰς τὴν αἰωνιότητα, ὡς τὴν θύραν διὰ τῆς ὁποίας εἰσερχόμεθα εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ... Δὲν ἀπαιτεῖ ὁ Χριστὸς παραίτησιν ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ αὐτῆν. Ὅ,τι ἀπαιτεῖ εἶναι ἡ ἀλλαγὴ κατευθύνσεως εἰς τὴν ζωὴν, ἡ στροφὴ πρὸς τὸ οὐσιώδες, τὸ αἰώνιον περιεχόμενόν της. Νὰ εἴμεθα ὅπως ἦτο ὁ Χριστὸς, νὰ ζῶμεν ὅπως ἐζήσεν ὁ Χριστὸς, νὰ ἀποθνήσκωμεν ὅπως ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν ὁ Χριστὸς, αὐτὸ εἶναι τὸ περιεχόμενον, αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ὅταν ἡ βασιλεία αὕτη κατοικῆ ἐντὸς ἡμῶν, τότε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ὁ κόσμος οὗτος καὶ ἡ παρούσα ζωὴ κοιλὰς κλαυθμῶνος, ὡς θεωρεῖ αὐτὴν ὁ Βούδδας, πόνος μόνον καὶ δάκρυα καὶ δυστυχία... Ὁ Βούδδας εἶναι τὸ ἐπιστέγμασμα ἐνὸς πολιτισμοῦ, ποῦ εἶχε περιπέσει εἰς παρακμὴν, ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς σημαίνει τὴν ἀνατολὴν μιᾶς νέας ἀγλαοῦς ἡμέρας...»⁶.

Τί ἄρα γε εἶχον κατὰ νοῦν οἱ ἀρχιτέκτονες τοῦ Ρωμαιοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ κοσμοπολιτισμοῦ, ὅταν διὰ τῆς Βατικανείου Δηλώσεως ἀνεφέροντο εἰς τὰ «ἀληθῆ καὶ τὰ ὅσια» τοῦ Βουδδισμού; Μήπως ἤθελον νὰ ἱκανοποιήσουν ἢ καὶ νὰ ἐνθαρρύνουν τοὺς ἀποχριστιανισθέντας Εὐρωπαίους, τοὺς μετέχουντας μιᾶς «ἀρκετὰ ἰσχυρᾶς κινήσεως ὑπὲρ ἐνὸς ἀνανεωμένου καὶ με-

6. **Νικολάου Λούβαρι**, Συμπόσιον Ὁσίων, Α΄. Χριστὸς - Θεολογία, σελ. 85, 86, 87, 89, Ἀθήναι, 1962.

ταρρυθμισμένου Βουδδισμού, ἡ ὁποία εἶναι γνωστὴ ὡς Εὐρωπαϊκὸς Νεοβουδδισμὸς;»⁷.

* * *

Ἡ ΒΑΤΙΚΑΝΕΙΟΣ Δήλωσις περὶ τῶν μὴ χριστιανικῶν θρησκειῶν ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν Μουσουλμανικὴν θρησκείαν.

Εἶναι χαρακτηριστικὸς ὁ ὕμνος τῆς *Δηλώσεως* πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κορανίου:

«Ἡ Ἐκκλησία ἀτενίζει ἐπίσης μετ' ἐκτιμήσεως τοὺς Μουσουλμάνους, οἱ ὅποιοι λατρεύον τὸν μόνον ζῶντα καὶ ὑπάρχοντα Θεόν..., εἰς ὃν ἡ ἰσλαμικὴ πίστις ἀσμένως ἀναφέρεται... Μολοντί δὲν ἀναγνωρίζουν τὸν Ἰησοῦν ὡς Θεόν, σέβονται ἐν τούτοις Αὐτὸν ὡς προφήτην... Ἐκτιμοῦν (οἱ Μουσουλμάνοι) τὴν ἠθικὴν ζωὴν καὶ λατρεύουν τὸν Θεὸν κυρίως διὰ τῆς προσευχῆς, τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῆς νηστείας»⁸.

Περίεργος ὄντως ἡ θεολογία τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου! Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ λατρεύουν οἱ Μωαμεθανοὶ τὸν ἀληθῆ, «τὸν μόνον ζῶντα καὶ ὑπάρχοντα Θεόν», ἐφ' ὅσον δὲν πιστεύουν καὶ δὲν λατρεύουν τὸν Χριστὸν ὡς Θεόν; Δὲν ἀνέγνωσαν, λοιπόν, οἱ θεολόγοι τοῦ Βατικανοῦ τὸν κατηγορηματικὸν λόγον τοῦ Κυρίου: «Ὁ μὴ τιμῶν τὸν Υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν Πατέρα τὸν πέμπσαντα αὐτόν;» (Ἰωάν. ε' 23). Οὐδὲ τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου ἀνέγνωσαν οἱ εἰδήμονες τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου: «Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν Υἱόν, οὐδὲ τὸν Πατέρα ἔχει»; (Α' Ἰωάν. β' 23).

Ἄκατανόητος εἶναι καὶ ἡ θέσις τῆς Βατικανείου *Δηλώσεως* περὶ τῆς ἐκτιμήσεως ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων τῆς ἠθικῆς ζωῆς. Ποίαν ἠθικὴν ζωὴν παρὰ τῷ Μωαμεθανισμῷ ἐννοεῖ ἡ *Δήλωσις*; Μήπως τὴν ἠθικὴν ζωὴν τῶν χαρεμίων; Ἐμελέτησαν ἀρὰ γε τὸ Κοράνιον οἱ συντάκται τῆς *Δηλώσεως* καὶ κατέληξαν εἰς τὸν ἀ-

7. Ν. Λούβαρι, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 85.

8. «*Δήλωσις...*», ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 5.

ναφερθέντα ὕμνον; Ἀσφαλῶς, οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ ὕμνηται τῆς μουσουλμανικῆς λατρείας καὶ ἠθικῆς δὲν ἀγνοοῦν, ὅτι ἡ Μωαμεθανικὴ θρησκεία στηρίζεται ἐξ ὀλοκλήρου εἰς σειρὰν ἀπατῶν ἐνὸς ἀγύρτου δικτάτορος, τοῦ Μωάμεθ, ὑποδυθέντος τὸν ρόλον τοῦ προφήτου. Καὶ μόνον ἡ ἀπλῆ ἀνάγνωσις τοῦ Κορανίου πείθει περὶ τῆς ἠθικῆς ποιότητος τῆς Μωαμεθανικῆς θρησκείας.

Ὁ Th. Carlyle, κρίνων τὸ ἠθικὸν περιεχόμενον τοῦ Κορανίου, γράφει:

«Ἡ ὑψηλὴ διδασκαλία τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐκδικούμεθα, εἶναι ἄγνωστος ἐνταῦθα ὀφείλεις νὰ ἐκδικῆσαι, λέγει ὁ Μωάμεθ»⁹.

Κατὰ τὸν Carlyle, ὁ Μωάμεθ

«λαλεῖ πρὸς τὸν ἄλλον εἰς γλώσσαν ἀλάξευτον, εἰς διάλεκτον πλήρη ἀρρυθμίας, ὠμότητος κατὰ-μεστον ἀνοησιῶν... Κάμνει περιέργον σύμμειξιν ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ»¹⁰.

Ἡ ἐκδίκησις καὶ ἡ «σύμμειξις ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ», ἡ ὑπὸ τοῦ Κορανίου συνιστωμένη, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸν τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἠθικῆς ζωῆς ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων, περὶ τῆς ὁποίας ὀμιλεῖ ἡ Δήλωσις τῆς Β΄ Βατικανικῆς Συνόδου. Εἶναι ἀπορίας ἄξιον πῶς ἐγράφη τοιοῦτος ὕμνος πρὸς τὴν μουσουλμανικὴν ἠθικὴν, ὅταν οἱ μελετῶντες ἐπισταμένως τὸ Κοράνιον, ἀποφαινῶνται:

«Ὁφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἡ ἀνάγνωσις τοῦ βιβλίου τούτου εἶναι τόσον κουραστικὴ, ὅσον οὐδενὸς ἄλλου βιβλίου. Εἶναι ἀνιαρόν, συγκεχυμένον συνονθύλευμα, ἀκατέργαστον, ἀκαλλιέργητον πεδῖον ἀπεραντολογιῶν, ταύτολογιῶν καὶ ἐμπλοκῶν, ἐν συντόμῳ ἀφόρητος χυδαιότης... Τὸ Κοράνιον ἀναγινώσκομεν, καθ' ὃν τρόπον διε-

9. Thomas Carlyle, Οἱ Ἑρῶες, μετάφρασις Ἀνδρ. Δαλεζίου, σελ. 91, Ἀθῆναι, 1924.

10. Thomas Carlyle, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 122.

ξερχόμεθα τὰ ρακώδη καὶ δυσανάγνωστα ἀρχεῖα τοῦ κράτους, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅπως ἀρυσθῶμεν πληροφορίας, συνδεομένους πρὸς τι περιέργων ἱστορικὸν πρόσωπον»¹¹.

Ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἀδυνατοῦμεν νὰ κατανοήσωμεν ποίαν σκοπιμότητα ὑπηρετεῖ ὁ ὕμνος πρὸς τὴν Μουσουλμανικὴν θρησκείαν, ὁ περιλαμβανόμενος εἰς τὴν Δήλωσιν τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου.

* * *

Η Β΄ ΒΑΤΙΚΑΝΗ Σύνοδος ὀμιλεῖ καὶ περὶ «ἀδελφικοῦ διαλόγου» πρὸς τοὺς Ἰουδαίους¹². Πρὸς ἐπιτυχίαν μάλιστα τοῦ μετὰ τῶν Ἰουδαίων διαλόγου ἡ Σύνοδος ἀπήλλαξε τοὺς Ἰουδαίους ὡς σύνολον ἐκ τῆς εὐθύνης τοῦ συγγεροῦ ἐγκλήματος τῆς Σταυρώσεως τοῦ Κυρίου:

«Μολοντί αἱ Ἰουδαϊκαὶ Ἀρχαὶ μετὰ τῶν ὁπαδῶν των ὤθησαν εἰς τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ, ὅσα διεπράχθησαν ἐν τούτοις κατὰ τὸ πάθος Του δὲν δύνανται νὰ καταλογισθοῦν οὔτε ἀδιακρίτως εἰς ὅλους τοὺς τότε ζῶντας Ἰουδαίους, οὔτε εἰς τοὺς Ἰουδαίους τῶν ἡμερῶν μας»¹³.

Εἶναι γεγονός, ὅτι ἡ καινὴ ἐντολὴ τῆς ἀγάπης, ἡ κηρυχθεῖσα ὑπὸ τοῦ σταυρωθέντος Κυρίου, δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἔχρθαν καὶ τὸν φανατισμὸν ἐναντίον οὐδενός, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως δὲ αὐτῆς ὀρθῶς ἡ Βατικανεῖος Δήλωσις

«ἐκφράζει τὴν λύπην της διὰ τὰ μίση, τοὺς διωγμούς καὶ τὰς ἀντισημιτικὰς ἐκδηλώσεις, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο ἐναντίον τῶν Ἰουδαίων καθ' ὁριανδῆποτε ἐποχὴν καὶ ὑφ' οἰωνδῆποτε»¹⁴.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ μετὰ συγκινήσεως ἐνθυμεῖται

11. Thomas Carlyle, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 81.

12. «Δήλωσις περὶ τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν μὴ χριστιανικῶν θρησκειῶν», ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 7.

13. «Δήλωσις...», ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 7.

14. «Δήλωσις...», ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 7.

τις, ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐσώθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν περίοδον τῆς Γερμανικῆς κατοχῆς (1941-1944) ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι μὲ προφανῆ κίνδυνον τῆς ζωῆς των περιέκρυπτον τοὺς κινδυνεύοντας Ἰουδαίους ἐκ τοῦ ἀπηνούς ἀντισημιτικοῦ διωγμοῦ τοῦ ἀθέου Ἀδόλφου Χίτλερ.

Ἀπὸ τοῦ σημείου ὅμως αὐτοῦ μέχρι τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν πλείστων ἐκ τῶν Ἰουδαίων, τῶν συγχρόνων πρὸς τοὺς σταυρωτάς, ἐκ τῆς εὐθύνης τῆς Σταυρώσεως, ὑπάρχει μεγάλη διαφορά.

Ἀναμφιβόλως, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εἶχον τὴν κυρίαν εὐθύνην τῆς Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ. Οἱ ἄρχοντες ὅμως τῶν Ἰουδαίων ἀπεδείχθησαν ἀδίστακτοι, διότι ἐβασίσθησαν καὶ ἐπὶ τοῦ λαοῦ, τὸν ὁποῖον τελικῶς ἐπεισαν νὰ ζητήσῃ ἀντὶ τοῦ Βαραβῆ τὸν Χριστὸν: «Οἱ δὲ ἀχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραβῆν ἀπολύσῃ αὐτοῖς» (Μάρκ. ιε´ 11).

Περὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ὄχλου γράφει ὁ ἱερὸς Εὐαγγελιστής: «Οἱ δὲν πάλιν ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν» (Μάρκ. ιε´ 13). Ὄταν ὁ Πιλάτος, εἰς μίαν τελευταίαν δραματικὴν προσπάθειαν διασώσεως τοῦ Κυρίου, ἐνίψε τὰ χεῖράς του, λέγων πρὸς τὸν μαινόμενον Ἰουδαϊκὸν λαόν, «ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε» (Ματθ. κζ´ 24), τότε «ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ’ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν» (Ματθ. κζ´ 25). Ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις τοῦ καιροσκόπου Πιλάτου, ἡ ἀνακηρύξασα τὸν Χριστὸν ἔνοχον σταυρικοῦ θανάτου, ἀπέβλεπε κυρίως εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῆς συναγωγῆς τῶν πονηρευομένων Ἰουδαίων: «Ὁ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραβῆν καὶ παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν φραγγελώσας, ἵνα σταυρωθῇ» (Μάρκ. ιε´ 15).

Ἐκ τῶν συγχρόνων τοῦ Κυρίου Ἰουδαίων οἱ πιστεύσαντες καὶ ἐπιστραφέντες εἰς τὸν Χριστὸν ἀπηλλάγησαν πάσης εὐθύνης ὡς πρὸς τὸ συγερὸν ἔγκλημα τῆς Σταυρώσεως. Πάντες οἱ ἄλλοι, καὶ ἐὰν δὲν παρευ-

ρέθησαν κατὰ τὴν δίκην τοῦ Ἰησοῦ, υιοθέτησαν πάντα τὰ γενόμενα καὶ ἐστράφησαν μὲ πάθος κατὰ τοῦ Κυρίου, διώκοντες ἀπηνῶς τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Χριστοῦ. Πῶς, λοιπόν, εἶναι δυνατόν ὁ διώκτης Ἰουδαϊκὸς λαὸς νὰ ἀπαλλαγῇ ἐκ τῆς εὐθύνης τῆς Σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ διὰ μιᾶς ἀπλῆς *Δηλώσεως* τῆς Β΄ Βατικανῆς Συνόδου;

Ἐπειτα, οἱ Ἰουδαῖοι ὡς λαὸς οὐδέποτε ἔπαυσαν μισοῦντες καὶ διώκοντες τὴν θρησκείαν τοῦ Ἐσταυρωμένου. Ἡ ἱστορία ἀναφέρει, ὅτι οἱ πλείστοι τῶν διωγμῶν κατὰ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ὑπεκινήθησαν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, διακατεχομένων ὑπὸ ἀσπόνδου μίσους κατὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ...

Ποῖον νόημα, λοιπόν, ἔχει ὁ ψευδὴς καὶ ὑποπτος φλιερηνισμὸς τοῦ Ρωμαϊκοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ κοσμοπολιτισμοῦ, ἔνεκα τοῦ ὁποίου ἡ Β΄ Βατικανή Σύνοδος ἔσπευσεν, ὅλως ἀμελετήτως, νὰ ἐκδώσῃ διὰ τῆς μνημονευθείσης *Δηλώσεως*, ἀπαλλακτικὸν βούλευμα χάριν τῶν Ἰουδαίων, τῶν αἰωνίων ἐχθρῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ; Βάσει τοῦ Βατικανείου βουλεύματος ἤρχισαν θεαματικαὶ ἀνταλλαγαὶ ἐπισκέψεων παπικῶν καρδινάλιων καὶ ἐβραίων ἀρχιεραθβίνων, ἀποτελοῦσαι, προφανῶς, «ἀδελφικὸν διάλογον» τῶν ρωμαιοκαθολικῶν καὶ τῶν Ἰουδαίων.

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, τὸ Πρωτεῖον τοῦ ὁποίου ἐπικαλοῦνται οἱ Παπικοί, δὲν ἐξέδιδεν ἀπαλλακτικὰ βουλεύματα χάριν τῶν ὁμοεθνῶν του Ἑβραίων, ἀλλ' ἀπηύθυνε κήρυγμα ἐλέγχου καὶ μετανοίας πρὸς τοὺς σταυρωτὰς τοῦ Χριστοῦ (Πράξ β΄ 23 καὶ 24).

* * *

Η ΒΑΤΙΚΑΝΕΙΟΣ *Δήλωση*, ἡ ἀναφερομένη εἰς τὸν διάλογον τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Ἰνδουϊστῶν, Βουδδιστῶν, Μωαμεθανῶν καὶ Ἑβραίων δὲν παρέμεινε κενὸς λόγος, ἀλλὰ παρουσίασεν ἡδὴ τὰς πρώτας ἐμφανεῖς ἐκδηλώσεις συνεργασίας.

Ὁ «Ὁρθόδοξος Τύπος» ἀνεδημοσίευσεν ἐσχάτως φωτογραφίαν τῆς «Καθολικῆς», ἐμφανίζουσαν τοὺς συνελθόντας προσφάτως εἰς διάσκεψιν ἐν Οὐάσιγκτῶνι ἐκπροσώπους τοῦ Ἰσλαμισμού, Βουδδισμού, Ἰνδουϊσμοῦ, Ἑβραϊσμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ¹⁵. Ποῖαι ἄρα γε ζυμώσεις ἐπιτελοῦνται εἰς τὰς τραγελαφικὰς αὐτὰς Διασκέψεις, αἱ ὁποῖαι ὑπενθυμίζουν προοίμια Θρησκευτικοῦ Συγκρητισμοῦ, ὀδηγοῦντος εἰς μίαν ἀπαράδεκτον Πανθρησκείαν; Οἱ μὲν Βουδδισταὶ καὶ Ἰνδουῖσταὶ ἐπιδιώκουν ὡς γνωστὸν τὴν ταχυτέραν ἐμφάνισιν τῆς Πανθρησκείας «MPA» εἰς τὸν κόσμον, οἱ δὲ Ἑβραῖοι ἔχουν τοὺς γνωστοὺς ἀμετακινήτους σκοποὺς των, οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ὁμως ποῖαν μυστικὴν σκοπιμότητα ὑπηρετοῦν, λαμβάνοντες μέρος εἰς Διασκέψεις μετὰ τῶν ἄλλοθρήσκων;

Ἡ Β' Βατικανὴ Σύνοδος ἤνοιξε διάλογον ἀκόμη καὶ μετὰ τῶν Μασσῶνων, τῶν Κομμουνιστῶν καὶ τῶν ἀθέων.

Ὁ Ἀμίγκας Ἀλιβιζᾶτος γράφει ἐν προκειμένῳ:

«Δὲν πρέπει νὰ παροραθῇ τὸ σπουδαῖον γεγονός, ὅτι ἡ Σύνοδος αὐτὴ ἐκ πρωτοβουλίας προφανῶς τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ ΣΤ' τέμνει νέαν ὁδὸν ἐπαφῆς πρὸς τὸν ἔξω αὐτῆς Χριστιανικὸν καὶ μὴ ἀκόμη κόσμον, μέχρι καὶ τῶν Μασσῶνων, τῶν Κομμουνιστῶν καὶ αὐτῶν τῶν ἀθέων ἀκόμη, τοὺς ὁποῖους οὔτε καταδικάζει, οὔτε καλεῖ εἰς ἐπιστροφὴν, ἀλλ' ἀπλῶς, ὡς προσήκει εἰς τὸ χριστιανικὸν πνεῦμα, εἰς διάλογον διαφωτισμοῦ»¹⁶.

Εἶναι ὄντως παράδοξος ἡ ἐρμηνεία, ἡ διδομένη ὑπὸ ὀρθοδόξου καθηγητοῦ θεολόγου εἰς τὴν στάσιν τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τῶν Μασσῶνων καὶ τῶν ἄλλων ἐχθρῶν τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως. Ἀπάδει, λοιπόν, πρὸς τὸ χριστιανικὸν πνεῦμα ἡ καταδίκη τῶν Μασ-

15. «Ὁρθόδοξος Τύπος», ἀριθ. 85, σελ. 4, Μάρτιος, 1968.

16. Μ.Δ. Σπυροπούλου (ἐπιμελ.), Ὁρθόδοξος θεώρησις τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, Ἀθήναι 1967, σελ. 32.

σώνων, τών Κομμουνιστών και τών άθέων και ή υπό τής Έκκλησίας πρόσκλησις, ὅπως ἐπιστρέψουν ἐκ τής πλάνης εἰς τόν Χριστόν; Διατί τότε οἱ Πατέρες τής Έκκλησίας κατεδίκαζον διὰ τών Συνόδων πάντας τοὺς πολεμοῦντας τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν; Ἐπειτα τί εἶδους «διάλογος διαφωτισμοῦ» εἶναι δυνατόν νὰ γίνη μετὰ τοῦ Μασσώνου καὶ τοῦ Κομμουνιστοῦ, ἐὰν δὲν ἀκούσουν οὗτοι, ὅτι καὶ ἡ Μασσωνία καὶ ὁ Κομμουνισμὸς ὡς στρατευομένη ἀθεΐα καταδικάζονται ἀπολύτως ὑπὸ τής Έκκλησίας τοῦ Χριστοῦ;

Τὸ μέλλον θὰ δείξη εἰς ποῖον θρησκευτικὸν χάος εἶναι δυνατόν νὰ ὀδηγήσῃ ὁ Ἐξωχριστιανικὸς Οἰκουμενισμὸς τής Ρώμης, ὁ εἰσαγόμενος ὑπὸ τής Β΄ Βατικανῆς Συνόδου διὰ τής «Δηλώσεως περὶ τών σχέσεων τής Έκκλησίας μετὰ τών μὴ χριστιανικῶν θρησκειῶν»!

Ὁ Πάπας στὴν Συναγωγὴ τής Ρώμης (13.4.1986)

Ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β΄ ἐπισκέφθηκε τὴν μεγάλη ἑβραϊκὴ Συναγωγὴ τής Ρώμης τὴν **13.4.1986** καὶ συναντήθηκε μετὰ τὸν Μεγάλον Ραββῖνον τής Ρώμης. Αὐτὸ τὸ «πρωτοφανὲς γεγονός» ἐστὶν ἡ μακροαίωνα ἱστορία τοῦ Καθολικισμοῦ, καθὼς ἐπίσης αὐτὸ ποὺ ἀκολούθησε τὴν 27.10.1986, μετὰ τὴν **Πανθρησκευτικὴ Συνάντησι τής Ἀσσίζης**, διεκηρύχθη ὅτι «ἦταν ἀπαίτησι καὶ καρπὸς τοῦ πνεύματος τής Β΄ Βατικανῆς Συνόδου γιὰ ἀνοιγμὰ καὶ διάλογον τής Έκκλησίας μετὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τής γῆς».

Τὸ Βατικανὸν καλλιεργεῖ ἐπίμονα καὶ μεθοδικὰ τὸν **ἐξωχριστιανικὸν Οἰκουμενισμὸν** μετὰ κέντρον τὸν Πάπα. Ἔτσι, ἐδραϊνεται ὁ **Παποκεντρικὸς Συγγρητισμὸς**, μέσω τοῦ ὁποῖου ἐπιδιώκεται ὁ **ἀμοιβαῖος ἐμπλουτισμὸς τών Θρησκειῶν**.

Ε΄.

*Οί «μονοθεϊστικές» θρησκείες:
Έχουμε τὸν ἴδιο Θεὸ
μὲ τοὺς μὴ Χριστιανούς;*

π. Βασιλείου Σακκά, «Οί "μονοθεϊστικές" θρησκείες: Έχουμε τὸν ἴδιο Θεὸ μὲ τοὺς μὴ Χριστιανούς», ἐν **Ἱερομονάχου Σεραφείμ Ρούτζ**, *Ἡ Ὀρθοδοξία καὶ ἡ Θρησκεία τοῦ Μέλλοντος*, ἐκδόσεις «**Ἐγρήγορη**», Ἀθήνα 2000, Κεφ. 1, σελ. 36-41 (ἐκ τοῦ περιοδ. «**La Foi Transmise**», 5.4.1970).

Βάσει καὶ τῆς ἀγγλικῆς ἐκδόσεως δ' (1979), ἔγιναν μικρὲς βελτιώσεις.

Οί «μονοθεϊστικῆς» θρησκείες: Ἔχουμε τὸν ἴδιο Θεὸ μὲ τοὺς μὴ Χριστιανούς;

«Οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ Ἰσλαμικοὶ λαοί, καὶ οἱ Χριστιανοί... αὐτὲς οἱ τρεῖς ἐκφράσεις τοῦ ἴδιου μονοθεϊσμοῦ, ὁμιλοῦν μὲ τὶς αὐθεντικότερες καὶ ἀρχαιότερες, κι ἀκόμα μὲ τὶς τολμηρότερες καὶ πειστικότερες φωνές. Γιατί νὰ μὴν εἶναι δυνατό, τὸ ὄνομα τοῦ ἴδιου Θεοῦ, ἀντὶ νὰ προκαλεῖ ἀδιάλλακτη ἐναντιότητα, νὰ ὀδηγεῖ μᾶλλον σὲ ἀμοιβαῖο σεβασμὸ, κατανόηση καὶ εἰρηνικὴ συνύπαρξη; Δὲν θὰ ἔπρεπε ἡ ἀναφορὰ στὸν ἴδιο Θεό, στὸν ἴδιο Πατέρα, χωρὶς προκαταλήψεις στὴ θεολογικὴ συζήτηση, νὰ μᾶς ὀδηγήσει μᾶλλον νὰ ἀνακαλύψουμε μιὰ ἡμέρα αὐτὸ ποῦ εἶναι τόσο προφανές, ἀλλὰ καὶ τόσο δύσκολο – ὅτι εἴμαστε ὅλοι παιδιὰ τοῦ ἴδιου Πατέρα κι ὅτι γι' αὐτὸ εἴμαστε ὅλοι ἀδελφία;»

(Πάπας Παῦλος ΣΤ', «La Croix», 11.8.1970)

ΤΗΝ Πέμπτη, 2 Ἀπριλίου 1970, μιὰ μεγάλη θρησκευτικὴ ἐκδήλωση ἔλαβε χώρα στὴ Γενεύη.

Μέσα στὸ πλαίσιο ἐργασιῶν τῆς Δεύτερης Συνδιάσκεψης τοῦ «Συνδέσμου Ἐνωμένων Θρησκειῶν», οἱ ἀντιπρόσωποι δέκα μεγάλων θρησκειῶν εἶχαν προσκληθεῖ νὰ συγκεντρωθοῦν στὸν Καθεδρικό Ναὸ τοῦ Ἁγίου Πέτρου.

Αὐτὴ ἡ «κοινὴ προσευχὴ» βασιζόταν στὸ ἀκόλουθο κίνητρο: «Οἱ πιστοὶ ὅλων αὐτῶν τῶν θρησκειῶν εἶχαν προσκληθεῖ νὰ συνυπάρξουν στὴ λατρεία τοῦ ἴδιου Θεοῦ!».

Ἄς δοῦμε ἂν αὐτὸς ὁ ἰσχυρισμὸς εἶναι ἐγκυρος στὸ φῶς τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Μὲ σκοπὸ νὰ ἐξηγήσουμε καλύτερα τὸ θέμα, θὰ περιοριστοῦμε στὶς τρεῖς θρησκείες ποῦ ἔχουν ἱστορικὰ ἀκολουθηθεῖ ἢ μιὰ τὴν ἄλλη μὲ αὐτὴ τὴ σειρά: Ἰουδαϊσμός, Χριστιανισμός, Ἰσλάμ.

Αυτές οι τρεις θρησκείες για την ακρίβεια, προβάλλουν αξιώσεις για κοινή καταγωγή: ως λάτρες του Θεού του Άβραάμ. Έτσι είναι μια πολύ διαδεδομένη γνώμη και καθώς όλοι αξιώνουμε ότι είμαστε απόγονοι του Άβραάμ (οι Έβραιοι και οι Μουσουλμάνοι κατά σάρκα και οι Χριστιανοί πνευματικά), έχουμε όλοι ως Θεοὸ τὸ Θεὸ τοῦ Άβραάμ και λατρεύουμε και οι τρεις μας (ὁ καθένας με τὸ δικό του τρόπο, φυσικά) τὸν ἴδιο Θεό. Και αὐτὸς ὁ ἴδιος Θεὸς συνιστᾷ με κάποιο τρόπο τὸ σημεῖο ἐνότητας και «ἀμοιβαίας κατανόησης» κι αὐτὸ μᾶς προσκαλεῖ σὲ μιὰ «ἀδελφική σχέση», ὅπως τόνισε ὁ Μεγάλος Ραββῖνος Δρ. Safran, παραφράζοντας τὸν Ψαλμό: «Ἴδού δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτό...» (Ψάλμ. ρλβ' 1).

Μ' αὐτὴ τὴν ὀπτική εἶναι φανερό, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, Θεὸς και Ἄνθρωπος, ὁ Υἱὸς ὁ Αἰώνιος και Συνάναρχος με τὸν Πατέρα, ἢ Ἐνσάρκωσή Του, ὁ Σταυρός Του, ἢ ἔνδοξη Ἀνάστασή Του και ἡ Δευτέρα και τρομερὴ Παρουσία Του – γίνονται δευτερεύουσες λεπτομέρειες ποὺ δὲν μποροῦν νὰ μᾶς ἐμποδίσουν ἀπὸ τὸ νὰ «συναδελφωθῶμε» με αὐτοὺς ποὺ τὸν θεωροῦν ὡς «ἓνα ἀπλὸ προφήτη» (σύμφωνα με τὸ Κοράνι) ἢ ὡς «τὸ γιοῦ μιᾶς πόρνης» (σύμφωνα με συγκεκριμένες Ταλμουδικές παραδόσεις)! Έτσι θὰ βάζαμε τὸν Ἰησοῦ τὸ Ναζωραῖο και τὸν Μωάμεθ στὸ ἴδιο ἐπίπεδο. Δὲν ξέρω ποῖος Χριστιανὸς ἄξιος τοῦ ὀνόματός του μπορεῖ νὰ τὸ δεχτεῖ αὐτὸ στὴ συνείδησή του.

Κάποιος μπορεῖ νὰ πει, ὅτι σ' αὐτές τις τρεις θρησκείες, ἂν θάλουμε στὴν ἄκρη τὸ παρελθόν, μπορεῖ κανεὶς νὰ συμφωνήσει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ἓνα ἐξαιρετικὸ πλάσμα κι ὅτι εἶχε σταλεῖ ἀπὸ τὸ Θεό. Ὅμως γιὰ μᾶς τοὺς Χριστιανούς, ἂν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι **Θεός**, δὲν μποροῦμε νὰ τὸν θεωρήσουμε οὔτε ὡς «προφήτη», οὔτε ὡς «ἀπεσταλμένο τοῦ Θεοῦ», παρὰ μόνο ὡς ἓνα μεγάλο ἀπατεῶνα χωρὶς σύγκριση,

ἀφοῦ διακήρυξε ὅτι ἦταν «*Υἱὸς τοῦ Θεοῦ*», κάνοντας ἔτσι τὸν ἑαυτὸ Του ἴσο μὲ τὸ Θεὸ (Μάρκ. 15' 61-62).

Σύμφωνα μὲ αὐτὴ τὴν οἰκουμενιστικὴ λύση τοῦ ὑπερ-ὁμολογιακοῦ ἐπιπέδου, ὁ Τριαδικὸς Θεὸς τῶν Χριστιανῶν θὰ ἦταν τὸ ἴδιο μὲ τὸν μονοθεϊσμὸ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, τοῦ Ἰσλάμ, τοῦ ἀρχαίου αἰρετικοῦ Σαβελλίου, τῶν συγχρόνων ἀντι-Τριαδικῶν, καὶ διαφόρων αἰρέσεων τύπου *πεφωτισμένων σεκτῶν*. Δὲν θὰ ὑπῆρχαν **Τρία Πρόσωπα σὲ Μία Θεότητα**, ἀλλὰ ἓνα Πρόσωπο, ἀμετάβλητο γιὰ κάποιους, ἢ ποῦ ἀλλάζει μὲ ἐπιτυχία «προσωπίδες» (Πατὴρ – Υἱὸς – Ἅγιον Πνεῦμα) γιὰ ἄλλους! Καὶ ἐν τούτοις, κάποιος θὰ μπορούσε νὰ ὑποκριθεῖ ὅτι αὐτὸς ἦταν «**ὁ ἴδιος Θεός**».

Νὰ κάτι ποῦ κάποιος θὰ μπορούσε νὰ προτείνει ἀφελῶς: «Παρὰ ταῦτα ὑπάρχει γιὰ τὶς τρεῖς θρησκείες ἓνα κοινὸ σημεῖο: καὶ οἱ τρεῖς ὁμολογοῦν **Θεὸ Πατέρα!**». Ἀλλὰ, σύμφωνα μὲ τὴν Ἁγία Ὁρθόδοξη πίστη, αὐτὸ εἶναι παράλογο. Πάντα ὁμολογοῦμε: «*Δόξα τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ὁμοουσίῳ καὶ Ζωοποιῷ καὶ Ἀδιαιρέτῳ Τριάδι*». Πῶς μπορούμε νὰ χωρίσουμε τὸν Πατέρα ἀπὸ τὸν Υἱό, ὅταν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διαβεβαιώνει ὅτι «*Εγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἑσμεν*» (Ἰωάν. 1' 30); Καὶ ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, ὁ Ἀπόστολος τῆς Ἀγάπης, ἐπιβεβαιώνει ξεκάθαρα: «*Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν Υἱὸν οὐδὲ τὸν Πατέρα ἔχει*» (Α' Ἰωάν. 6' 23);

Ἀλλὰ, ἀκόμα κι ἂν καὶ οἱ τρεῖς μας καλοῦμε τὸ Θεὸ **Πατέρα**: τίνος εἶναι πραγματικὰ Πατέρας; Γιὰ τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς Μουσουλμάνους εἶναι ὁ Πατέρας τῶν ἀνθρώπων στὸ ἐπίπεδο τῆς **δημιουργίας**· ἐνῶ γιὰ μᾶς τοὺς Χριστιανούς Αὐτὸς εἶναι, πρῶτα ἀπὸ ὅλα, «*πρὸ καταβολῆς κόσμου*» (Ἰωάν. 1ζ' 24), «*ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*» (Ἐφεσ. α' 3) καὶ μέσῳ τοῦ Χριστοῦ εἶναι Πατέρας μας «*εἰς υἰοθεσίαν*» (Ἐφεσ. α' 4-5) στὸ ἐπίπεδο τῆς **λύτρωσης**. Τί ὁμοιότητα ὑπάρχει, λοιπόν, ἀνάμεσα στὴ θεϊκὴ Πατρότητα στὸ Χριστιανισμὸ καὶ στὶς ἄλλες θρησκείες;

Ἄλλοι μπορεῖ νὰ ποῦν: «Ἄλλὰ ὁ Ἀβραάμ λάτρευε τὸν ἀληθινὸ Θεό· καὶ οἱ Ἑβραῖοι μέσω τοῦ Ἰσαὰκ καὶ οἱ Μουσουλμάνοι μέσω τῆς Ἄγαρ εἶναι οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ τοῦ γνήσιου λάτρη τοῦ Θεοῦ».

Ἐδῶ κάποιος θὰ πρέπει νὰ ξεκαθαρίσει πολλὰ πράγματα: ὁ Ἀβραάμ καθόλου δὲν λάτρευε τὸ Θεὸ στὴ μορφῇ τοῦ ἀπρόσωπου μονοθεϊσμοῦ ποὺ τὸν λατρεύουν οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ στὴ μορφῇ τῆς Ἁγίας Τριάδος. Διαβάζουμε στὴν Ἁγία Γραφή: «*᾿Ωφθη δὲ αὐτῷ ὁ Θεὸς πρὸς τῆ δρυῖ τῆ Μαμβρῆ... καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν*» (Γέν. ιη´ 1-2).

Ἦντο ποιά μορφῇ λάτρευε ὁ Ἀβραάμ τὸ Θεό; Μὲ τὴν ἀπρόσωπη μορφῇ, ἢ μὲ τὴ μορφῇ τῆς Θεϊκῆς Ἐννείας Τριάδος; Ἐμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ τιμοῦμε αὐτὴ τὴ φανέρωση τῆς Ἁγίας Τριάδος στὴν Παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, ὅταν στολιζοῦμε τοὺς ναοὺς μας μὲ κλάδους ποὺ συμβολίζουν τὶς ἀρχαῖες βελανιδιές, κι ὅταν τιμοῦμε στὸ μέσο τους τὴν εἰκόνα τῶν Τριῶν Ἀγγέλων, ὅπως τὴν τίμησε ὁ Πατέρας μας Ἀβραάμ! Ἡ κατὰ σάρκα καταγωγὴ ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ μᾶς εἶναι ἄχρηστη ἂν δὲν εἴμαστε ἀναγεννημένοι στὰ ὕδατα τοῦ Βαπτίσματος, τὴν πίστη στὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὅπως ἔχει πεῖ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος: «*Ἀβραάμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη*» (Ἰωάν. η´ 56).

Τέτοια ἦταν ἐπίσης ἡ πίστη τοῦ προφητάνακτος Δαβίδ, ὁ ὁποῖος ἄκουσε τὸν Οὐράνιο Πατέρα νὰ λέει στὸν Ὁμοούσιο Υἱό Του: «*Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου*» (Ψάλμ. ρθ´ 1· Πράξ. θ´ 34). Τέτοια ἦταν ἡ πίστη τῶν Τριῶν Παίδων ἐν τῇ καμίνῳ, ὅταν σώθηκαν ἀπὸ τὸν «*Υἱὸν τοῦ Θεοῦ*» (Δαν. γ´ 25). Τέτοια καὶ ἡ Πίστη τοῦ ἁγίου Προφήτη Δανιήλ, ὁ ὁποῖος εἶδε τὸ Ὅραμα τῶν δύο φύσεων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὸ Μυστήριό τῆς Ἐνσάρκωσης, ὅταν ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἦρθε στὸν Παλιὸ τῶν Ἡμερῶν (Δαν. ζ´ 13).

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος, ἀπευθυνόμενος στοὺς (βιολογικὰ ἀδιαφιλονίκητους) ἀπογόνους τοῦ Ἀβραάμ, εἶπε: «*Εἶ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἐστε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ἐποιεῖτε*» (Ἰωάν. η' 39), καὶ τὰ ἔργα αὐτὰ εἶναι «*ἵνα πιστεύσητε εἰς Ὅν ἀπέστειλεν Ἐκεῖνος [ὁ Θεὸς Πατὴρ]*» (Ἰωάν. στ' 29).

Ποιοὶ λοιπὸν εἶναι οἱ **ἀπόγονοι** τοῦ Ἀβραάμ; Οἱ κατὰ σάρκα γιοιὸ τοῦ Ἰσαάκ, ἢ οἱ γιοιὸ τῆς Ἄγαρ τῆς Αἰγύπτιας; Εἶναι ὁ Ἰσαάκ ἢ ὁ Ἰσμαῆλ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἀβραάμ; Τί διδάσκει ἡ Ἁγία Γραφή μετὰ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ Ἀποστόλου; «*Τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει, καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, καὶ τῷ σπέρματί σου, Ὅς ἐστι Χριστός*» (Γαλ. γ' 16). Εἶναι ἐκεῖ, στὸν Ἰησοῦ Χριστό, ποὺ ὁ Ἀβραάμ ἐγένε **πατέρας πολλῶν ἐθνῶν** (Γεν. ιζ' 5· Ρωμ. δ' 17).

Μετὰ ἀπὸ τέτοιες ὑποσχέσεις καὶ τέτοιες διαβεβαιώσεις, τί νόημα ἔχει ἡ σαρκικὴ καταγωγή ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ; Σύμφωνα μετὰ τὴν Ἁγία Γραφή, ὁ Ἰσαάκ θεωρεῖται ὡς τὸ **σπέρμα** ἢ ὁ **ἀπόγονος**, ἀλλὰ μόνο ὡς **εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ**. Ἀντίθετα μετὰ τὸν Ἰσμαῆλ (τὸ γιοὸ τῆς Ἄγαρ, Γεν. ιστ' 1), ὁ Ἰσαάκ γεννήθηκε στὴν θαυματουργικὴ «ἐλευθερία» μιᾶς στείρας μητέρας, σὲ μεγάλη ἡλικία καὶ ἐναντία στοὺς νόμους τῆς φύσης, παρόμοια μετὰ τὸ Σωτήρα μας, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε ἀπὸ μιὰ Παρθένο. Ἀνέβηκε τὸ λόφο τοῦ Μοριά, ὅπως ὁ Ἰησοῦς ανέβηκε τὸ Γολγοθᾶ, μεταφέροντας στοὺς ὤμους του τὰ ξύλα τῆς θυσίας. Ἕνας Ἄγγελος ἔσωσε τὸν Ἰσαάκ ἀπὸ τὸ θάνατο, ἀκριβῶς ὅπως ἕνας Ἄγγελος ἀπεκύλισε τὴν πέτρα τοῦ μνημείου γιὰ νὰ μᾶς δεῖξει ὅτι ὁ τάφος ἦταν ἀδειος, ὅτι ὁ Ἀναστημένος δὲν βρισκόταν πιά ἐκεῖ. Τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς, ὁ Ἰσαάκ συνάντησε τὴ Ρεβέκκα στὸ λιβάδι καὶ τὴν ὀδήγησε στὴ σκηνὴ τῆς μητέρας του Σάρας, ὅπως καὶ ὁ Ἰησοῦς θὰ συναντήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν Του ἐν νεφέλαις γιὰ νὰ φέρῃ Αὐτὴν στὰ οὐράνια σκηνώματα, τὴ Νέα Ἱερουσαλήμ, τὴν πολυπόθητη Πατρίδα.

Ὅχι! Δὲν ἔχουμε τὸν ἴδιο Θεὸ μὲ τοὺς μὴ Χριστιανούς! Τὸ ἀπολύτως οὐσιώδες – *ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνεν* – γιὰ νὰ γνωρίσουμε τὸν Πατέρα, εἶναι ὁ Υἱός: «Ὁ ἐωρακῶς ἐμὲ ἐώρακε τὸν Πατέρα· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ» (Ἰωάν. ιδ' 9, 6). Ὁ Θεὸς μας εἶναι ἓνας Θεὸς ἐνσαρκωμένος, τὸν ὁποῖο «ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ἔθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν» (Α' Ἰωάν. α' 1). Ὁ αἴλος ἔγινε ὑλικὸς γιὰ τὴ σωτηρία μας, ὅπως λέγει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, κι ἔχει **ἀποκαλύψει** τὸν Ἐαυτὸν Του σὲ μᾶς.

Ἄλλὰ πότε Αὐτὸς ἀποκαλύφθηκε στοὺς σημερινούς Ἑβραίους καὶ Μουσουλμάνους, ἔτσι ὥστε νὰ μπορούμε νὰ ὑποθέσουμε πῶς γνωρίζουν τὸ Θεό; Ἄν ἔχουν κάποια κατανόηση τοῦ Θεοῦ ἔξω ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, τότε ὁ Χριστὸς ἐνσαρκώθηκε, ἀπέθανε καὶ ἀναστήθηκε ματαίως!

Ὅχι, δὲν **γνωρίζουν** τὸν Πατέρα! Ἐχουν κάποια **ἰδέα** περὶ Πατέρα, ἀλλὰ κάθε ἰδέα περὶ Θεοῦ εἶναι ἓνα **εἶδωλο**, διότι ἡ ἰδέα εἶναι προϊόν τῆς φαντασίας μας, δημιουργία ἐνὸς θεοῦ *κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσή* μας. Γιὰ μᾶς τοὺς Χριστιανούς ὁ Θεὸς εἶναι **ἀσύλληπτος, ἀκατανόητος, ἀπερίγραπτος** καὶ **αἴλος**, ὅπως λέει ὁ Μέγας Βασίλειος.

Γιὰ τὴ σωτηρία μας ἔγινε (στὸ βαθμὸ πού εἴμαστε ἐνωμένοι μαζί Του) συνειλημμένος, περιγραπτός καὶ ὑλικός, ἐξ **ἀποκαλύψεως** στὸ Μυστήριό τῆς Ἐνσάρκωσης τοῦ Υἱοῦ Του. **Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.** Καὶ γι' αὐτὸ ὁ Ἅγιος Κυπριανὸς τῆς Καρχηδόνας λέει, ὅτι ὁποῖος δὲν ἔχει τὴν Ἐκκλησία γιὰ Μητέρα, δὲν ἔχει τὸν Θεὸν γιὰ Πατέρα!

Μακάρι ὁ Θεὸς νὰ μᾶς διαφυλάξει ἀπὸ τὴν Ἀποστασία καὶ ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Ἀντιχριστοῦ, τὰ προκαταρκτικὰ σημεῖα τοῦ ὁποῖου πολλαπλασιαζόνται μέρα μὲ τὴ μέρα. Μακάρι Αὐτὸς νὰ μᾶς προστατέψει ἀ-

πὸ τὴ μεγάλη θλίψη, τὴν ὁποία οὔτε καὶ οἱ ἐκλεκτοὶ δὲν θὰ εἶναι σὲ θέση νὰ ὑπομείνουν δίχως τὴ χάρη Ἐκείνου ποὺ θὰ μικρύνει αὐτὲς τὶς ἡμέρες. Καὶ μακάρι Αὐτὸς νὰ μᾶς προστατέψει διατηρώντας μας στὸ «μικρὸν ποίμνιον» (Λουκ. ιβ´ 32), τὸ «λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν Χάριτος» (Ρωμ. ια´ 5), ἔτσι ὥστε σὰν τὸν Ἀβραάμ νὰ μπορέσουμε νὰ ἀναγαλλιάσουμε στὸ Φῶς τοῦ Προσώπου Του, με τὶς πρεσβεῖες τῆς Παναγίας Μητέρας τοῦ Θεοῦ καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας, ὄλων τῶν κατοίκων τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ νέφους τῶν Μαρτύρων, Προφητῶν, Ἱεραρχῶν, Εὐαγγελιστῶν, καὶ Ὁμολογητῶν ποὺ ἔμειναν πιστοὶ μέχρι θανάτου, ποὺ ἔχυσαν τὸ αἷμα τους γιὰ τὸ Χριστό, ποὺ μᾶς ἐγέννησαν διὰ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὰ ὕδατα τοῦ Βαπτίσματος. Εἴμαστε τέκνα τους, ὅπωςδῆποτε ἀσθενῆ, ἀμαρτωλὰ καὶ ἀνάξια, ἀλλὰ δὲν θὰ τείνουμε τὰ χέρια μας πρὸς ἓνα **ξένο θεό!** Ἀμήν.

ΣΤ΄.

**Ὁ ἴδιος Θεὸς
ἢ ἄρνησις τοῦ Βαπτίσματος;**

**Μητροπολίτου Νικοπόλεως Μελετίου, Ἄγαλλίαμα
Καρδίας, ἔκδοσις ε΄, Πρέβεζα 1997.**

Ὁ ἴδιος Θεὸς ἢ ἄρνησις τοῦ Βαπτίσματος;

Ο **ΑΛΗΘΙΝΟΣ** Θεὸς εἶναι ἓνας. Σὲ ἐπικοινωνία μαζί Του ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται, ὅταν τὸν ὁμολογήσει· καὶ βαπτισθῆ στο ὄνομά Του. Τότε παίρνει τὴν χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τότε ὁ ἄνθρωπος γίνεται υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Τότε ἀποκτᾷ ἐλπίδα σωτηρίας.

*«Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς, σωθήσεται·
ὁ ἀπιστήσας, κατακριθήσεται» (Μάρκ. 1στ´ 16).*

Τὸ βάπτισμα γίνεται στο ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος. Γιατὶ ὁ Θεὸς εἶναι ἓνας· ἡ Ἁγία Τριάς: ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱὸς καὶ Ἅγιο Πνεῦμα.

* * *

Ὅποιος δὲν ὁμολογεῖ ἢ δὲν πιστεύει, ὅτι Θεὸς εἶναι μόνον ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, καὶ ἂν ἀκόμη ἔχει βαπτισθῆ, **τὸ ἀρνεῖται τὸ βάπτισμά του καὶ τὸ χάνει.**

Ὅποιος λέγει, ὅτι στὶς διάφορες θρησκείες (Χριστιανισμό, Μωθεμανισμό, Βουδδισμό κ.λ.π.) οἱ ἄνθρωποι μὲ διαφορετικὰ ὀνόματα λατρεύουν τὸν ἴδιο Θεό, **τὸ βάπτισμα τὸ ἔχει ἀρνηθῆ ἔμπρακτα! Τὸ ἔχει χάσει.** Γιατὶ ἔχει χάσει τὴν οὐσία τῆς Χριστιανικῆς Πίστης, ποὺ εἶναι ἡ πίστη καὶ ἡ ὁμολογία ὅτι:

- σωτήρας εἶναι μόνο ὁ Χριστός·
- ὁ Χριστὸς εἶναι ἀληθινὸς Θεός, ὁμοούσιος ὁμόθρονος καὶ συνάναρχος μὲ τὸν Θεὸν Πατέρα.

Διαθρησκειακή Συνάντησις Ἀσσίζης (24.1.2002)

Στις 24.1.2002, μέσα στο πλαίσιο καὶ τῆς **Ἑβδομάδος Προσευχῶν γιὰ τὴν Ἐνότητα**, ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β΄ ὑποδέχθηκε στὴν Ἀσσίζη τῆς Ἰταλίας τοὺς ἐκπροσώπους ὅλου τοῦ φάσματος τῶν Θρησκειῶν τῆς Οἰκουμένης, γιὰ μιὰ **ἡμέρα προσευχῆς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης**.

Ἦσαν παρόντες πολλοὶ ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταί, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κ. Βαρθολομαῖος, ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἰγνάτιος καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος.

Χριστιανοὶ καὶ ἀλλόθρησκοι, ὑπὸ τὴν ἡγετική παρουσία τοῦ Πάπα, «προσευχήθηκαν μέσα στὸ ἴδιο χῶρο καὶ χρόνο». Ἡ Ἀσσίζη προβλήθηκε καὶ πάλι ὡς **Σύμβολο τοῦ Παποκεντρικοῦ Συγκρητισμοῦ** καὶ ὁ Πάπας ἐμφανίσθηκε ὡς **ἐνοποιοῦ κέντρο** τῶν Θρησκειῶν καὶ ἰδιαίτερα τῶν Χριστιανῶν.

Ζ΄.

**«Ὁ διαθρησκειακὸς
Οἰκουμενισμὸς καλπάζει»**

Ἐπόμνημα περὶ Οἰκουμενισμοῦ, ἔκδοσις β΄, περιόδ. «Παρακαταθήκη», Θεσσαλονίκη 1999, § Β΄, σελ. 11-13.

- Τὸ Ἐπόμνημα ὑπογράφεται ἀπὸ 17 Κληρικούς καὶ Λαϊκούς, ἐκ τῶν ὁποίων 3 εἶναι Καθηγηταὶ Πανεπιστημίου καὶ 8 Καθηγούμενοι Ἱερῶν Μονῶν τῆς Ἑλλάδος.

- Ὑπεβλήθη τὴν 23.9.1998 στὴν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου.

«Ὁ διαθηρσκειακὸς Οἰκουμενισμὸς καλπάζει»

Ο ΔΙΑΘΗΡΣΚΕΙΑΚΟΣ Οἰκουμενισμὸς καλπάζει. Δὲν μένει εἰς τὰ ὄρια ἐνὸς φιλοσοφικοῦ ἢ κοινωνικοῦ διαλόγου. Προχωρεῖ εἰς θεολογικὸν ἐπίπεδον καὶ προσπαθεῖ νὰ εὕρη κοινὰ σημεῖα πίστεως μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ ἑτεροθρήσκων. Δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὰς βασικὰς διαφορὰς. Διακηρύττει ὅτι καὶ εἰς τὰς λοιπὰς θρησκείας, καὶ μάλιστα τὰς μονοθεϊστικὰς, ὑπάρχει σωτηρία. Οὕτως ἀνατρέπει τὴν θεμελιώδη χριστιανικὴν πίστιν ὅτι «οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς»¹, καὶ τὸ «ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ἡμῖν, ἀνάθεμα ἔστω»².

Ὁ διαθηρσκειακὸς συγκρητισμὸς σχετικοποιεῖ τὴν εὐαγγελικὴν ἀλήθειαν.

Προχωρεῖ ἀκόμη οὗτος καὶ εἰς τὸ λατρευτικὸν ἐπίπεδον. Ὁρθόδοξοι Ἱεράρχαι ἢ καὶ Πρωθιεράρχαι συμμετέχουν εἰς πανθρησκειακὰς ἐκδηλώσεις ὡς τῆς Ἀσίσζης ἢ εἰς κοινὰς συμπροσευχὰς καὶ δοξολογίας μεθ' ἑτεροδόξων καὶ ἑτεροθρήσκων, καὶ δὴ Ἰουδαίων καὶ Μουσουλμάνων. Διερωτᾶται τις, ποῖον Θεὸν δοξολογοῦν; Τὸν Ἰεχωβά, τὸν Ἀλλάχ, ἢ τὸν ἐν Χριστῷ ἀποκαλυφθέντα Τριαδικὸν Θεόν;

Οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι ἐκήρυττον εἰς τὰς Συναγωγὰς, ἀλλὰ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον Ἐσταυρωμένον³, διὸ καὶ ἠκολούθουν διωγμοί, φυλακίσεις, βασανιστήρια καὶ θάνατοι.

1. Πράξ. δ' 12.

2. Γαλ. α' 8.

3. Α' Κορ. θ' 2.

Οἱ προσευχόμενοι ἐν Ἀσσίζη Ὁρθόδοξοι διὰ τὴν εἰρήνην παρὰ τὸ πλευρὸν ἀκόμη καὶ εἰδωλολατρῶν καὶ μάγων, πῶς λησμονοῦν τὸ τοῦ Ἀποστόλου: «Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνη καὶ ἀνομία; τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστῶ πρὸς Βελίαλ; ἢ τίς μερίς πιστῶ μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ συγκατάθεσις ναῶ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων;»⁴, καὶ τὸ «οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων»⁵;

Πῶς λησμονοῦν τοὺς ἀγῶνας τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων, τῶν Μαρτύρων, τῶν Ὁμολογητῶν καὶ τὴν ἀσυμβίβαστον στάσιν των ἔναντι τῶν ἀρνούμενων τὸν ἀληθῆ Θεὸν καὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Θεάνθρωπον καὶ μόνον Σωτῆρα τῶν ἀνθρώπων;

Ἄρα γε πάντα ταῦτα συμβαίνουν ἐξ ἐπιπολαιότητος καὶ διπλωματικῆς νοοτροπίας (ἀσυγγνώστου βεβαίως), ἢ ἀποτελοῦν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος τῆς Νέας Ἐποχῆς, διὰ τὸν ἐρχομὸν τῆς ὁποίας οὐκ ὀλίγοι ἐργάζονται;

Διερωτώμεθα τί θὰ ἔλεγον οἱ Ἅγιοι Νεομάρτυρες οἱ ἐλέγξαντες παρρησίᾳ τὴν πλάνην τοῦ Μωάμεθ, ἐὰν ἤκουον τὰ ὅσα ὁ Σεβ. Ἐλβετίας [κ. Δαμασκηνός] καὶ ἕτεροι κληρικοὶ καὶ θεολόγοι, ναυαγήσαντες περὶ τὴν πίστιν, λέγουν καὶ γράφουν σχετικοποιοῦντες τὴν Πίστιν, ὅτε μὲν «Κατὰ βάθος, μία ἐκκλησία ἢ ἓνα τέμενος... ἀποβλέπουν στὴν ἴδια πνευματικὴ καταξίωση τοῦ ἀνθρώπου»⁶, ὅτε δὲ «Ὁ Μωάμεθ δὲν εἶναι λοιπὸν μόνον ἓνας προφήτης ποὺ ὀδηγεῖ ὀλόκληρους λαοὺς στὸ στάδιο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀλλὰ ἓνας ἐξάγγελος τοῦ ἐσχάτου, τῆς ἐπικειμένης Κρίσεως, καὶ ὁ Θεός,

4. Β΄ Κορ. στ΄ 14-16.

5. Α΄ Κορ. ι΄ 21.

6. Σεβ. Ἐλβετίας, ἐν Ὁρθοδοξία καὶ Ἰσλάμ, ἐκδ. Ἰ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου 1997, σελ. 16.

μέσω αὐτοῦ, καταλογίζει στοὺς Χριστιανοὺς τὴν "ἐχθρότητα καὶ τὸ μῖσος" ποὺ τοὺς διαιροῦν»⁷.

7. Μητρ. Γεώργιος Κόντρ, ἐν Ὀλιβιὲ Κλεμάν, *Ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ἡμᾶς*, Ἀκρίτας 1997, σελ. 269.

Η΄.

*Διάλογοι, Συγκρητισμός
καὶ Ἀδιαφορία γιὰ τὴν Ἀλήθεια*

Στυλιανῷ Γ. Παπαδοπούλου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ὁρθοδόξων Πορεία – Ἐκκλησία καὶ θεολογία στὴν τρίτη χιλιετία, ἐκδόσεις «News Books and Magazines Ltd», [Ἀθήνα] 2000, σελ. 116-121.

Διάλογοι, Συγκρητισμός καὶ Ἀδιαφορία γιὰ τὴν Ἀλήθεια

*Οἱ Διάλογοι: αὐτονόητοι,
ἀναποτελεσματικοὶ καὶ προβληματικοὶ*

ΡΙΖΙΚΗ πρόκληση στὴν ἐποχὴ μας καὶ ἄρα πρόβλημα μα σοβαρὸ γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴ θεολογία της ἀπέβησαν καὶ οἱ **Διάλογοι: Διορθόδοξοι, Διαχριστιανικοὶ καὶ Διαθρησκειακοί**. Ἀπὸ τὰ μέσα ἤδη τοῦ 20οῦ αἰῶνα, πύκνωσαν τόσο πολὺ καὶ ἐπιβλήθηκαν στὴ συνείδηση πάντων τόσο πειστικά, ποὺ πλέον ἢ συμμετοχὴ σὲ Διαλόγους θεωρεῖται αὐτονόητη.

Ἔτσι, καὶ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία συμμετέχει σχεδὸν σὲ ὅλους τοὺς Διαλόγους, τοὺς ὁποίους συνδιοργανώνει καὶ διεξάγει μὲ χριστιανικὲς Ὁμολογίες ἢ μὲ ἄλλες θρησκείες. Συχνὰ πυκνὰ, ὅμως ἡ Ἐκκλησία μας ἀντιμετωπίζει διλήμματα καὶ προβληματίζεται ἔντονα γιὰ τοὺς Διαλόγους αὐτοὺς. Στὴν **ἀναποτελεσματικότητα** καὶ στὶς ἐνδογενεῖς ἀδυναμίες ἐστιάζονται οἱ λόγοι τοῦ προβληματισμοῦ καὶ τῶν διλημμάτων.

Ἡ **ἀναποτελεσματικότητα**, ὅσο αὐτὴ ὀφείλεται στοὺς μὴ Ὁρθόδοξους, συνδέεται μὲ τρία στοιχεῖα.

Πρῶτον, μὲ τὴ σταθερὴ ἐμμονὴ τῶν διαλεγομένων ἐταίρων μας στὴ διδασκαλία καὶ στὶς ἀπόψεις τῆς Ὁμολογίας ἢ τῆς θρησκείας τους. Δὲν συνέβη, μέχρι σήμερα, κάποια Ὁμολογία νὰ δεχτεῖ νὰ ἐγκαταλείψει στοιχεῖο τῆς διδασκαλίας της ὡς ἀποτέλεσμα τῶν θεολογικῶν συζητήσεων στὸ πλαίσιο Διαλόγου μὲ Ὁρθόδοξους. Κάποιοι ἴσως δευτερεύουσες καὶ πρακτικὲς

μόνο πλευρές δυνατόν να δέχτηκαν οί έταίροι μας ν' αλλάξουν· ποτέ στοιχείο τής διδασκαλίας τους, τό όποίο, βέβαια, έμεϊς έπιθυμούμε να αλλάξουν.

Δεύτερον, ή άναποτελεσματικότητα συνδέεται με τόν **φονταμενταλισμό** (θεμελιοκρατία). Αύτός, δηλαδή ό κάθε φορέας του, ένεκα τοϋ φανατισμοϋ, άδυνατεί ή δέν έπιθυμεί να άσκήσει πραγματική θεολογία, άπό τήν όποία και μόνο μπορούμε να έλπίσουμε πρόοδο σέ θεολογική συζήτηση και, φυσικά, ύποχώρηση άπό κάποια άποψη.

Τρίτον, ή τυχόν **συγκρητιστική διάθεση** μελών μιās Όμολογίας (χριστιανικής-προτεσταντικής-άγγλικανικής) όδηγεί έπίσης σέ άναποτελεσματικότητα. Έχει μικρή και μόνο σχετική σημασία ή άποδοχή, π.χ., άπό κάποια τέτοια όμολογιακή όμάδα μιās Όρθόδοξης διδασκαλίας, διότι παράλληλα ή ίδια όμολογιακή όμάδα μπορεί να δεχθεί άλλη διδασκαλία άλλης Όμολογίας, άνατρεπτική εκείνης που δέχτηκε άπό τούς Όρθόδοξους. Αυτό, σέ τέτοιες περιπτώσεις, είναι δυνατόν, έπειδή **έκλαμβάνονται ως σχετικά τά δόγματα τής Έκκλησίας και συνήθως προϋποτίθεται ή θεωρία τών κλάδων** (ότι όλες οι Όμολογίες κατέχουν μέρος αλήθειας). Η θεωρία αυτή, που έκτρέφει άνομολόγητα **συγκρητιστικές διαθέσεις** αλλά, και τήν **άνοχη-άνεκτικότητα** (tolérance), δέν χωράει στό πνεϋμα τής Όρθόδοξης Έκκλησίας. Η **άνοχη** αυτή στήν Όρθόδοξη Έκκλησία ύπερβαίνεται και άποβαίνει θετική στάση. Ό γνήσιος όρθόδοξος όφείλει όχι άπλώς ν' άνέχεται, αλλά και να αγαπάει τά μέλη όποιασδήποτε Όμολογίας ή θρησκείας, ένώ δέν παραλείπει να έξηγεϊ τήν πίστη του, δείχνοντας τό που σφάλλουν οί άλλοι. **Και φαίνεται ότι τό έσχατο, τό περισσότερο, που έπιδιώκει σήμερα ή Οικουμενική Κίνηση, στους κόλπους τής όποίας διεξάγονται ποικίλοι Διάλογοι, είναι ή άνοχη, ή tolérance.** Αύτή όμως δέν είναι

καθαυτὸ χριστιανικὴ ἀρετὴ, στοιχεῖο γνήσια θετικό. Εἶναι μόνον **ἀνθρώπινο μέτρο**.

Θεῖο μέτρο, ἐδῶ, καὶ ἀρετὴ χριστιανικὴ εἶναι ἡ ἀγάπη, μὲ τὴν ὁποία μόνον ὑπερβαίνεται τὸ μίσος καὶ ἡ ἀποστροφή. Δυστυχῶς ὅμως γιὰ τὴν Οἰκουμενικὴ Κίνηση, ποὺ ἀπορροφᾷ σήμερα τεράστιες πνευματικὲς δυνάμεις, ἡ ἀγάπη δὲν μπορεῖ ν' ἀποτελέσει ἐπίτευγμά της, διότι ἡ ἀγάπη ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, γεννιέται μόνον ἀπὸ τὴν ἀλήθεια. Μόνον αὐτοὶ ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἀποκεκαλυμμένη ἀλήθεια, αὐτοὶ ποὺ τὴν ζοῦν μὲ συνέπεια, εἶναι δυνατὸ νὰ πραγματοποιήσουν τὴν ἀρετὴ τῆς ἀγάπης.

Ἐνότητα, θεολογία καὶ ἀλήθεια

Εἶναι φανερὸ πὼς ἡ ἀρετὴ τῆς ἀγάπης εἶναι θεολογικὴ ἀρετὴ. **Καὶ στὴν Οἰκουμενικὴ Κίνηση ἡ θεολογία δὲν εἶναι στὰ πρῶτα desiderata.** Ἐκεῖ σχετικοποιεῖται τὸ γεγονός τῆς ἀλήθειας καὶ κατ' ἀνάγκην ἡ θεολογία εἶναι ὑποτονικὴ. Καὶ ὅσο θὰ ὑποχωρεῖ ἡ θεολογία, τόσο θὰ προχωρεῖ ἡ διάσπαση. Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸ ὅτι στὴ Γενικὴ Συνέλευση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ποὺ ἐγίνετο στὸ Βανκοῦβερ τοῦ Καναδά, τὸ 1983, οἱ **δογματικοθεολογικὲς διαφορὲς κατακυρώθηκαν ὡς νόμιμες, θεσμοθετήθηκαν σχεδόν, δὲν θεωρήθηκαν ἐμπόδιο γιὰ τὴν ἐνότητα** (δὲν πρόκειται ἐδῶ γιὰ τὶς τοπικὲς παραδόσεις, τὰ ἔθιμα καὶ τὶς πρακτικὲς κάθε τοπικῆς Ἐκκλησίας).

Διαμαρτύρεται ὁ σημερινὸς Γενικὸς Γραμματέας τοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν γιὰ τὴν ἐπιφυλακτικότητά τῶν Ὁρθόδοξων ἐναντι τοῦ Συμβουλίου τούτου. Δὲν θέλει, ὅμως, νὰ καταλάβει ὅτι αὐτὸ ὀφείλεται στὸ γεγονός ὅτι **τὸ Συμβούλιο ἀδιαφορεῖ γιὰ τὴν ἐνότητα στὴν ἀλήθεια.** Ἀπὸ σκοπὸς ποὺ ἀρχικὰ ὑπῆρξε

«ή ενότητα εν τῇ ἀληθείᾳ», τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἀλήθεια ἀπέβη μόνο περιθωριακό.

Ἐνδεικτικὸ τῆς ἐνδογενοῦς καὶ κατανοητῆς θεολογικῆς νοοτροπίας τοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ὅπου κυριαρχεῖ τὸ προτεσταντικὸ πνεῦμα, εἶναι ὅτι δὲν ἐνοχλεῖται ἀπὸ τὴν πολυδιάσπαση τῶν προτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν. Κάθε νέα Ὁμολογία, ὅσο ἀρκραία καὶ ἀντιτριάδικη καὶ ἀντιευαγγελικὴ κι ἂν εἶναι, γίνεται δεκτὴ στοὺς κόλπους τοῦ ὡς ἰσότιμο μέλος. Αὐτὸ δείχνει γιὰ τὸν ὅποιοδήποτε ὀρθόδοξο, **θλιθερὴ κι ἐφάμαρτη ἀδιαφορία γιὰ τὴν ἀλήθεια.**

Ἔτσι, ἐνῶ ἀπὸ τὶς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰῶνα δημιουργήθηκε ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνηση πρὸς ἐπιδίωξη τῆς ἐνότητας «ἐν τῇ ἀληθείᾳ», στὸ τέλος ἀκριβῶς τοῦ ἴδιου αἰῶνα καὶ στὴν ἀνατολὴ τοῦ ἐπόμενου, **ἐπικυρώνεται ἡ ἀδιαφορία μας γιὰ τὴν ἀλήθεια, ἐφόσον, καθὼς νομίζουμε, μπορούμε νὰ ἔχουμε ἐνότητα μὲ διαφορετικὴ πίστη, μὲ διαφορετικὲς «ἀλήθειες».** Καὶ δὲν ἔχουμε οὔτε τὸν στοιχειώδη ρεαλισμό, γιὰ νὰ καταλάβουμε ὅτι πραγματικὴ ἐνότητα ἐξασφαλίζεται μόνο στὴν ἀλήθεια, ἢ ὅποια ὅμως εἶναι μία. Ἡ ἀλήθεια εἶναι Μυστήριον καί, ἀφοῦ μᾶς φανερώνεται-ἀποκαλύπτεται, ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Θεό, ὀφείλουμε νὰ μετέχουμε σ' αὐτὴν – καὶ μόνο σ' αὐτὴν – ρεαλιστικά. Ἐπομένως, ὅσο ἀδιαφοροῦμε γιὰ ἐνότητα «ἐν τῇ ἀληθείᾳ», ἐνότητα δὲν θὰ ἔχουμε. Ὁ Θεὸς ποὺ φανερώνει (σὲ ὅσους ἐπιζητοῦν) τὴν ἀλήθεια, αὐτὸς παρέχει καὶ τὴν ἀληθινὴ ἐνότητα. Κάθε ἄλλη ἐνότητα μένει ἀνέριστη, ἐπιφανειακὴ, μὴ πραγματικὴ.

Θ΄.
Διαχριστιανικὸς
καὶ
διαθρησκευτικὸς συγκρητισμὸς

Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου,
«Διαχριστιανικός και διαθρησκευτικός συγκρητισμός», περιοδ.
«Ἐκκλησιαστική Παρέμβαση», Δεκέμβριος 2001, σελ. 9 και 11.

Διαχριστιανικὸς καὶ διαθρησκευτικὸς συγκρητισμὸς

ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ μας ἐπικρατεῖ σὲ μεγάλο βαθμὸ ὁ λεγόμενος **συγκρητισμὸς** καὶ αὐτὸς εἶναι ποῦ δημιουργεῖ τεράστια σύγχυση στὸ χριστεπώνυμο πληθῶμα. Σὲ ἐποχὲς διωγμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ξεκαθαρίζονται τὰ πράγματα, ἐμφανίζονται οἱ Μάρτυρες καὶ οἱ Ὁμολογητὲς τῆς Πίστεως, ἐνῶ σὲ ἐποχὲς ἐξωτερικῆς ἡρεμίας καλλιεργεῖται σὲ πολλὰ ἐπίπεδα ἡ λεγόμενη **ἐκκοσμίκευση**.

1. Ἡ λέξη **συγκρητισμὸς** ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Πλούταρχο καὶ λέγεται ὅτι ἀποδίδεται στὴν ἔνωση τῶν Κρητῶν, παρὰ τὶς διαφορὰς, μπροστὰ σὲ ἓνα κίνδυνο. Τὸν δέκατο ἔνατο αἰῶνα ὁ ὄρος **συγκρητισμὸς** προσέλαβε καὶ θρησκευτικὴ σημασία καὶ μὲ τὸν ὄρο αὐτὸ ἐννοεῖται ἡ ἀνάμειξη μερικῶν θρησκευτικῶν ἰδεολογικῶν ἀπόψεων, καὶ τρόπου ζωῆς.

Σήμερα ἡ λέξη **συγκρητισμὸς** ἀποδίδεται καὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους ὄρους, ὅπως τὴν μετανεωτερικότητα ἢ μεταμοντερνισμό, τὸν οἰκουμενισμό, τὴν νέα ἐποχὴ, τὴν ὀλιστικὴ θεωρία, τὴν πολιτισμικὴ παγκοσμιοποίηση, τὴν νέα τάξη πραγμάτων κ.λ.π.

Ἀναλύοντας περισσότερο τὸν ὄρο **συγκρητισμὸς**, μὲ τὰ σύγχρονα δεδομένα, μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι μὲ τὸν ὄρο αὐτὸν ἐννοεῖται ἡ προσπάθεια νὰ ἐντοπίζουμε τὰ **κοινὰ σημεῖα** μεταξὺ τῶν διαφόρων Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν καὶ διαφόρων Θρησκευτῶν καὶ νὰ παραθεωροῦμε τὶς διαφορὰς μεταξὺ τῶν Ὁμολογιῶν καὶ Θρησκευτῶν. Οἱ **συγκρητιστὲς** βλέπουν τὰ **κοινὰ σημεῖα**, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν οὕτως ἢ ἄλλως σὲ ὅλες τὶς Θρησκευτικὰς καὶ δὲν βλέπουν τὶς θεολογικὰς διαφορὰς.

2. Υπάρχουν άνθρωποι σήμερα που έχουν παντελή άγνοια των αληθειών της πίστεως και ισχυρίζονται ότι ένας Θεός υπάρχει και όλοι οι άνθρωποι πιστεύουν στον ένα και μοναδικό Θεό, αλλά ο καθένας του δίνει διαφορετική έρμηνεία. Βεβαίως ένας είναι ο Θεός, που δημιούργησε τον κόσμο και τον άνθρωπο, αλλά διαφορετική είναι η προσέγγιση που κάνουν οι άνθρωποι σε αυτόν τον Θεό. Μερικοί άνθρωποι, αυτήν την κίνηση της ψυχής του ανθρώπου προς τον Θεό την στρέφουν έσφαλμένα στα κτίσματα και τα πιστεύουν ως θεούς. Μπορεί ακόμη κανείς να θεοποιήσει και τον ίδιο του τον εαυτό.

Η άποψη που έχει κανείς για τον Θεό είναι πολύ σημαντική, γιατί δείχνει την ποιότητα του προσώπου και του ίδιου και του Θεού. Για παράδειγμα, εάν κανείς δεν ταυτίζει ένα συγκεκριμένο όνομα με ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, τότε είναι δυνατόν να σκέπτεται ένα όν, να φαντάζεται κάποιο άλλο πρόσωπο που δεν έχει αυτό το όνομα και έτσι η αγάπη του στρέφεται σε ένα φάντασμα του αληθινού προσώπου. Αυτό λέγεται και σχιζοφρένεια. Πρόκειται για μια σχιζοφρενική κατάσταση. Το παράδειγμα αυτό εάν μεταφερθεί στον θρησκευτικό και θεολογικό χώρο, δείχνει το μεγάλο πρόβλημα που έχουν εκείνοι, που ισχυρίζονται ότι όλοι πιστεύουν στον ίδιο Θεό.

Εάν δεν υπάρχει **άληθινή μέθοδος προσεγγίσεως του Θεού**, τότε η γνώση αυτή είναι έσφαλμένη με αποτέλεσμα ο άνθρωπος να λατρεύει φάσματα της αληθείας, φανταστικούς θεούς, τα ίδια τα πάθη και τον ίδιο άρρωστημένο εαυτό, κλείνεται στον κόσμο της φαντασίας, που οδηγεί σε μια **έσφαλμένη πνευματικότητα** και τελικά σε μια **θρησκευτική σχιζοφρένεια**. Τότε ανάδινύονται ψευδοπροφήτες με έντονες κοινωνικές διαστάσεις.

3. Η Όρθοδοξη Έκκλησία διαθέτει την **άληθινή γνώση του Θεού**, γιατί οι Άγιοι Πατέρες ακολούθησαν

τὴν **ἀληθινὴ μέθοδο γνώσεως τοῦ Θεοῦ** καὶ στὴν συνέχεια αὐτὴ τὴν γνώση τὴν διευτύπωσαν μὲ ὄρους γιὰ νὰ τὴν διαφυλάξουν ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματά της, ἤτοι τὴν παραχάραξή της. Καὶ ἡ **ἀληθινὴ γνώση τοῦ Θεοῦ** χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν εἰρήνην ποὺ δημιουργεῖ, τὴν ἐσωτερικὴ πληρότητα, τὴν ἀγάπη, τὴν ὑπαρξιακὴ ἀναγέννηση, τὶς κοινωνικὲς καὶ κτισιολογικὲς ἀλλαγές.

Στὴν ἐποχὴ μας ὑπάρχει ὁ λεγόμενος **διαχριστιανικὸς συγκρητισμὸς**, σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖο θεωρεῖται ὅτι ὅλες οἱ Χριστιανικὲς Ὁμολογίες πιστεύουν στὸν ἴδιο Ἰησοῦ Χριστό. Ὅμως ἂν μελετήσουμε καλὰ τὴν παπικὴ θεολογία, θὰ διαπιστώσουμε ὅτι ἔχει ἐσφαλμένη καὶ πεπλανημένη Τριαδολογία, ἀφοῦ εἰσήγαγε μέσα στὸν Θεὸ τὴν διαρχία, ἐπίσης ἔχει καὶ ἐσφαλμένη Χριστολογία. Τὸ ἴδιο παρατηροῦμε καὶ στὶς ἄλλες χριστιανικὲς προτεσταντικὲς θεολογίες, οἱ ὁποῖες φθάνουν στὸ σημεῖο νὰ ἀρνηθοῦν ἀκόμη καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπομένως, ὅταν κάνουμε συγκρίσεις μεταξὺ Ὁρθόδοξιας καὶ ἄλλων Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν, γιὰ νὰ μὴ ὑποπέσουμε στὸν **πειρασμὸ τοῦ συγκρητισμοῦ**, δὲν πρέπει νὰ ἐξετάζουμε τὰ **κοινὰ τους σημεῖα**, ἀλλὰ τὶς διαφορὲς τους. Γιατὶ στὸν τονισμὸ τῶν διαφορῶν φαίνεται ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ πληρότητα.

Τὸν **συγκρητισμὸ** ὅμως τὸν παρατηροῦμε καὶ στὸν θρησκευτικὸ χῶρο. Ὑπάρχουν μερικοί, ποὺ ἰσχυρίζονται ὅτι ὑπάρχουν **κοινὰ σημεῖα** μεταξὺ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῶν ἄλλων Θρησκευτῶν. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν **κοινὰ σημεῖα**, ὅμως ἐμεῖς πρέπει νὰ βλέπουμε τὶς διαφορὲς.

4. Τελευταία, διάβασα ἓνα βιβλίο ἐνὸς θεολόγου, ποὺ δημιουργεῖ αὐτὴ τὴν σύγχυση. Ὁ συγγραφεὺς ἰσχυρίζεται ὅτι ὑπάρχουν συγκλίσεις μεταξὺ ὄλων τῶν Θρησκευτῶν καὶ δίνει μερικὰ παραδείγματα. Θὰ ἀρκεσθῶ στὴν ὑπογράμμιση μερικῶν ἀπὸ αὐτά.

Ίσχυρίζεται ότι ο Χριστιανισμός είναι κοντά στον Ίουδαϊσμό, αφού και στις δύο αυτές Θρησκείες γίνεται λόγος για την υπεροχή του προσώπου έναντι της νοητής ουσίας, για το ότι το όνομα του Θεού είναι ενέργεια, για το ότι ο Θεός δεν θεωρείται μόνον ως η αιτία της δημιουργίας, αλλά ενεργεί ως παρουσία κ.λ.π. Επίσης, ισχυρίζεται ότι ο Χριστιανισμός συγκλίνει με τον Μουσουλμανισμό, αφού στο Κοράνιο γίνεται λόγος για τον Ίησού, που είναι ο Προφήτης του Θεού, είναι ο λόγος του Θεού, που το πνεύμα τον έριξε στην Μαρία, όμολογεί την παρθενική σύλληψη και γέννηση του Χριστού, αλλά παραγνωρίζει την Σταύρωσή Του. Ακόμη ισχυρίζεται ότι ο Χριστιανισμός συγγενεύει, ιδίως στην άσκητική ζωή, με τον Ίνδουϊσμό και τον Βουδισμό.

Όμως το θέμα είναι ότι δεν πρέπει να υπογραμμίζουμε τα **κοινά σημεία**, αλλά να βλέπουμε τις διαφορές. Αυτό έχει μεγάλη σημασία, γιατί η διαφορά έγκειται κυρίως στο πρόσωπο του Χριστού, που είναι Υιός Θεού και Υιός ανθρώπου, Θεάνθρωπος. Σε αυτό το πρόσωπο του Χριστού, όπως το όμολογεί, το πιστεύει και το ζη ή Όρθόδοξη Έκκλησία, φαίνεται όλη η διαφοροποίηση μεταξύ των Θρησκειών. Οί Ίουδαίοι τον περιμένουν ακόμη, οί Μουσουλμάνοι δεν τον θεωρούν ως Υιό του Θεού – Θεάνθρωπο και οί Ίνδουϊστές τον θεωρούν ένα από τους κατώτερους θεούς, αφού λατρεύουν πολλούς θεούς, ως ειδωλολάτρες.

5. Θα ήθελα να χρησιμοποιήσω ένα «χοντρό» παράδειγμα, για να φανή ότι στα θεολογικά θέματα μεταξύ των Χριστιανικών Όμολογιών και Θρησκειών δεν πρέπει να βλέπουμε τα **κοινά σημεία**, τα οποία ούτως ή άλλως υπάρχουν, αλλά τις διαφορές.

Μεταξύ του ανθρώπου και των ζώων υπάρχουν πολλά **κοινά σημεία**. Έχουν το ίδιο πεπτικό σύστημα,

τις ίδιες αντιδράσεις του οργανισμού, αφού μάλιστα στα ζώα γίνονται διάφορα πειράματα και στην συνέχεια εφαρμόζονται στους ανθρώπους, τον ίδιο τρόπο αναπαραγωγής. Μάλιστα, όπως απέκάλυψε η σύγχρονη γενετική τα ποντίκια έχουν [μόνο] 300 γονίδια λιγότερα από τον άνθρωπο. Όμως, παρά τα κοινά σημεία υπάρχουν χιλιάδες και τεράστιες διαφορές, που φαίνονται στο κατ' εικόνα και καθ' όμοίωση, αφού ο άνθρωπος έχει νοερό – λογικό και αύτεξουσio, που δεν έχουν τα ζώα.

“Αν, λοιπόν, βλέπουμε μόνον τα **κοινά σημεία** μεταξύ ζώων και ανθρώπων και παραγνωρίζουμε τις διαφορές, τότε μπορούμε να καταλήξουμε στο έσφαλμένο συμπέρασμα ότι οι άνθρωποι και τα ζώα είναι το ίδιο. Αυτό είναι το μεγάλο σφάλμα. Είναι το ίδιο σφάλμα που δημιουργεί ο **διαχριστιανικός και διαθρησκειακός συγκρητισμός**.

6. Η πρόσφατη έλευση του Πάπα στην Ελλάδα [Μάιος 2002] συνετέλεσε και στην ανάδειξη μιάς **τραγικής πραγματικότητας** στο ότι, δηλαδή, μερικοί εκκλησιαστικοί άρχοντες διακρίνονται από τον **τραγικό αυτό διαχριστιανικό και διαθρησκειολογικό συγκρητισμό**. Αυτή είναι η **μεγαλύτερη πλάνη της εποχής μας, ο μεγαλύτερος και ισχυρότερος πειρασμός**. Γι' αυτό και είναι ανάγκη να μελετούμε τα έργα των Άγιων Πατέρων και να δεχόμαστε πνευματική καθοδήγηση από τους Άγίους, ώστε να αποκτήσουμε ορθόδοξη θεολογική εκκλησιαστική συνείδηση για να ορθοτομούμε τον λόγο της αλήθειας, ιδιαίτερος εμείς οι Κληρικοί και μάλιστα οι Έπίσκοποι, διότι με τον τρόπο αυτό θα ξεχωρίσουμε την αλήθεια από την πλάνη.

Ἐπίσκεψις τοῦ Πάπα στὴν Ἀθήνα (4-5.5.2001)

«Ἡ ἔλευσις τοῦ Πάπα στὴν Ἑλλάδα συνετέλεσε στὴν ἀνάδειξη μιᾶς τραγικῆς πραγματικότητος. Στὸ ὅτι, δηλαδή, μερικοὶ ἐκκλησιαστικοὶ ἄρχοντες διακρίνονται ἀπὸ τὸν τραγικὸ διαχριστιανικὸ καὶ διαθρησκευτικὸ συγκρητισμὸ. Αὐτὴ εἶναι ἡ μεγαλύτερη πλάνη τῆς ἐποχῆς μας, ὁ μεγαλύτερος καὶ ἰσχυρότερος πειρασμός».

(Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου).

Γ.
Διαθρησκειακός Συγκρητισμός

**Μητροπολίτου Κυρηναίας Παύλου, «Διαθησκειακός
Συγκρητισμός», έφημερ. «Ὁρθόδοξος Τύπος», ἀριθ. 1450/
15.3.2002, σελ. 1 καὶ 5.**

Διαθρησκειακός Συγκρητισμός

ΜΟΛΙΣ την Δευτέρα, 4 Μαρτίου 2002, ημέρα κατά την οποία οργανώθηκε η δημοσιογραφική διάσκεψη για το πολυδιαφημισμένο «Παγκόσμιο Συνέδριο», είλαβome πρόσκληση, από την οποία πληροφορηθήκαμε επίσης για το **Διαθρησκειακό Συνέδριο**, με τίτλο «*Συνάντηση Θρησκειών και Πολιτισμών*», το οποίο οργάνωσε το Πολιτιστικό Ίδρυμα τής Μονής Κύκκου **έν άγνοία τής Ίεράς Συνόδου τής Έκκλησίας τής Κύπρου**.

Το **Συνέδριο** αυτό, κατά τούς διοργανωτές του, «έχει ήδη καταγραφεί ως κοσμοϊστορικής σημασίας γεγονός, με στόχο την ειρηνική συνύπαρξη σέ μιá πολυπολιτισμική και πολυθρησκευτική κοινωνία». Στή δημοσιογραφική Διάσκεψη που έδωσε ό συντονιστής τής Όργανωτικής Έπιτροπής είπε, ότι το **Συνέδριο** «θά φέρει σέ έπαφή Πατριάρχες, Άρχιεπισκόπους, Έπισκόπους, Καρδινάλιους, Πάστορες, Ραββίνους, Ίμάμηδες, Άγιατολλάδες, Ίνδουϊστές, Βουδδιστές, Ταοϊστές, Σιντοϊστές, πρόεδρους, ύπουργούς, βουλευτές, δημοσιογράφους, άκαδημαϊκούς, πρυτάνεις, κοσμήτορες, πανεπιστημιακούς και άλλους διακεκριμένους έπιστήμονες από όλο τόν κόσμο...».

Πανεπιστημιακός διδάσκαλος, που έμφανίζεται ως εκπρόσωπος τύπου του **Συνεδρίου**, προσπάθησε σέ ραδιοτηλεοπτικές αύτου έμφανίσεις νά διασκεδάσει τούς εύλογους φόβους και τίς άνησυχίες τών Όρθοδόξων για το **Συνέδριο** αυτό, ίσχυριζόμενος ότι αύτο δέν χαρακτηρίζεται από **διαθρησκειακό συγκρητισμό**, προβάλλοντας τήν άποψη, ότι ή έπικοινωνία αύτη «πηγάξει όχι μέσα από τή δογματική διάσταση, άλ-

λά από την ήθικη διάσταση» και ότι αυτό θα «έστιασθει στην ανταλλαγή απόψεων όχι στη λατρεία, όχι στη θεολογία, στην πίστη», αλλά «στο τί έχουν να καταθέσουν στον τομέα της ήθικης, στον τομέα του ανθρώπινου διαλόγου... σέ επίπεδο όχι δογματικής θεολογίας, αλλά πρακτικής έμπειρίας...».

Ή θεολογική του διδασκάλου αυτού πλάνη είναι έμφανής, διότι απομονώνει, δυστυχώς, τὸ ἦθος ἀπὸ τὸ Δόγμα καὶ τὴ Λατρεία, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀδιάσπαστα καὶ ἀλληλένδετα. Ἀναλόγως τὸ τί πιστεύει κανεῖς, εἶναι καὶ ὁ τρόπος τῆς λατρείας, ἀλλὰ καὶ τὸ ἦθος τῆς συμπεριφορᾶς του.

Ἡ Ἐκκλησία, ὅμως, ἀπορρίπτει κάθε εἶδους **καινοτομία** καὶ ἀποδοκιμάζει τὴν ἐκκοσμίκευση καὶ τὴν διπλωματία. Μεγαλόστομες διακηρύξεις καὶ **θλάσφημες κενολογίες** δημιουργοῦν σύγχυση καὶ ταραχή. Σύγχρονος Ἀμερικανὸς Ὁρθόδοξος, ὁμολογεῖ σὲ σύγγραμμά του, ὅτι «τὸ κύμα τῶν προσφάτων προτεσταντῶν προσηλύτων ἦρθε μέσα στὴν Ἐκκλησία ὄχι ἐξ αἰτίας τῶν εὐγενικῶν τους προσπαθειῶν στὸ "διάλογο", ἀλλὰ ἐξ αἰτίας τῆς αἰώνιας, πατερικῆς καὶ Ἀποστολικῆς μαρτυρίας» (Fr. Schaeffer, «Ἀναζητώντας τὴν Ὁρθόδοξη Πίστη στὸν αἰῶνα τῶν ψεύτικων θρησκειῶν», μετφ. Ἀρχιμ. Αὐγ. Μύρου, ἐκδόσεις «Μακρυγιάννη», Κοζάνη, 2000, σελ. 506).

Ὁ διαθρησκειακὸς συγκρητισμὸς ἔχει, δυστυχώς, διεισδύσει στὴν Ὁρθόδοξη ἀκαδημαϊκὴ θεολογία, ὥστε νὰ ὑπάρχουν σήμερα μερικοὶ πανεπιστημιακοὶ διδάσκαλοι, οἱ ὁποῖοι τολμοῦν καὶ θεολογοῦν ἐν ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας καὶ μὲ τὴν **κραυγαλέα ἀντίθεσή** τους πρὸς τὸ Ἱερὸ Εὐαγγέλιο καὶ τὴν Ἱερὰ Παράδοση, ἀντὶ νὰ καλλιεργοῦν «τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τὴν κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος», δημιουργοῦν σύγχυση στὸ χριστεπώνυμο πλήρωμα, **μετατρέποντας τὴν Ἐκκλησία στὰ μάτια τῶν πιστῶν ἀπὸ Θεανθρώπινο**

Όργανισμὸ σὲ Οὐμανιστικὴ Θρησκευτικὴ Λέσχη. Ταυτόχρονα ἀρέσκονται νὰ προβάλλονται ἀπὸ τὴν ἐκκοσμικευμένη κοινωνία ὡς οἱ ἐκφραστὲς τοῦ σύγχρονου πνεύματος καὶ προσπαθώντας νὰ φιμώσουν κάθε ἀντίθετη φωνή, ἀποκαλοῦν αὐτούς, ποὺ «*ὀρθοτομοῦν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας*», ὡς φανατικούς. Μὲ τὴν ἴδια αὐτὴ νοοτροπία θὰ μπορούσαν καὶ οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες καὶ Ὁμολογητὲς νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς φανατικοὶ καὶ ἀδιάλλακτοι.

Ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε ἔπαυσε νὰ προσεύχεται «*ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως*». Ὅμως, ἡ εἰρήνη αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ προέρχεται ἀπὸ κανένα παρὰ ἀπὸ τὸν «*Ἀρχοντα τῆς εἰρήνης*». Γι' αὐτὸ ταυτόχρονα ἡ Ἐκκλησία δέεται «*ὑπὲρ τῆς ἀνωθεν εἰρήνης*».

Μὲ ἀλοζονικὸ ὕφος, ἀπορρίπτουν τὴ **χριστοκεντρικὴ ἀγάπη** καὶ προβάλλουν τὴν **ἀνθρωποκεντρικὴ** καὶ περιπίπτουν σὲ **θεολογικὲς ἀστοχίες**. Δέχονται, δηλαδή, ὅτι ὁ Τριαδικὸς Θεὸς τῶν Χριστιανῶν εἶναι ὁ ἴδιος μὲ τὸ Θεὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ Μουσουλμάνων. Μὲ τὰ **θεολογικὰ αὐτὰ ὀλισθήματα** ἔρχονται σὲ **προφανῆ ἀντίθεση** πρὸς τὸ φρόνημα καὶ τὴ διδασκαλία τῶν Ἁγίων Μαρτύρων, τῶν Ὁμολογητῶν καὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων, οἱ ὁποῖοι σὲ καιροὺς διωγμῶν υπεράσπισαν μὲ σθένος τὴν Ὁρθόδοξη Πίστη.

Οἱ ἀκαδημαϊκὲς αὐτὲς συναντήσεις δὲν μποροῦν νὰ καλύψουν τὸ ἀγεφύρωτο χάσμα, ποὺ ὑπάρχει μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἑτεροδόξων Ὁμολογιῶν καὶ ξένων Θρησκειῶν.

Ἡ σύγχρονη κοινωνία, ἡ ὁποία ἐν ὀνόματι τῆς ἀνεξιθρησκείας σχετικοποιεῖ τὴν Ὁρθόδοξη Πίστη, ἀδυνατεῖ νὰ ἀντιληφθεῖ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία κατέχει τὴν πλήρη ἀλήθεια.

Ἡ «*μωρία τοῦ Σταυροῦ*» δὲν γίνεται δεκτὴ ἀπὸ τοὺς ἀλλοθρήσκους, οἱ ὁποῖοι δέχονται τὰ δόγματα προσαρμοσμένα στὰ μέτρα τους. Ἐπρεπε οἱ Ὁρθόδοξοι,

οι όποιοι «*ἀγαλλομένῳ ποδί*» σπεύδουν νὰ συμμετέχουν σ' αὐτὲς τὶς **διαθρησκειακὲς συναντήσεις**, νὰ ἐγνώριζαν ὅτι «*πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι*» (Α΄ Ἰωάν. δ΄ 3). Οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας πίστευαν ὅτι «*οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία· οὐδὲν γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς*» (Πράξ δ΄ 12).

Τὸ πιὸ λυπηρὸν εἶναι ὅτι οἱ Ὀρθόδοξοι **ἀδυνατοῦν νὰ κατανοήσουν τὸ ἦθος τῶν Ἁγίων Πατέρων**. Γι' αὐτὸ συκοφαντοῦν αὐτούς, οἱ ὅποιοι σταθερὰ ὁμολογοῦν τὴν Πίστη στὸν Ἐνανθρωπήσαντα Θεὸ καὶ Σωτῆρα τοῦ κόσμου, ὅτι εἶναι φανατικοὶ καὶ μισαλλόδοξοι.

Ἡ ἐπίλυση τῶν προβλημάτων δὲν γίνεται μὲ τὸ **διαθρησκειακὸ συγκρητισμό**, ὁ ὅποιος μόνον τὴν ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπισύρει, οὔτε μὲ τὴ **συγκρητιστικὴ ἰσοπέδωση**, ἀλλὰ μὲ τὴν καταφυγὴ στὸν ἀληθινὸν Τριαδικὸ Θεὸ καὶ τὴν ἀφοσίωση στὴν Ἐκκλησία.

Ὡς φρουροὶ τῆς ἀμωμῆτου Ὀρθόδοξου ἡμῶν Πίστεως, δὲν θὰ παύσωμε νὰ προβάλλουμε ἀλώβητη τὴν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου, στηρίζοντες τὸ ἐμπιστευθὲν ἡμῖν ποιμνιο, ἀλλὰ καὶ δίδοντες τὴ θεοφιλεῖ Ὀρθόδοξη Ὁμολογία, ὅτι ἡ Ἐκκλησία, μὴ ἔχουσα σχέση μὲ κοσμικὸ πνεῦμα καὶ διπλωματία, συνεχίζει νὰ διακηρύττει, ὅτι «*οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία*» (Πράξ δ΄ 12).

ΙΑ΄.

*Ἡ «Συμπροσευχὴ»
εἰς τὴν Ἀσίσιν καὶ τὸ Πρωτεῖον*

Στεργίου Ν. Σάκκου, Όμ. Καθηγητοῦ Α.Π.Θ., «Ἡ "Συμπροσευχή" εἰς τὴν Ἀσσίζην καὶ τὸ Πρωτεῖον», ἔφημερ. «**Ὁρθόδοξος Τύπος**», ἀριθ. 1449/8.3.2002, σελ. 1.

Ἡ «Συμπροσευχή» εἰς τὴν Ἀσσίζην καὶ τὸ Πρωτεῖον

ΕΠΕΡΑΣΕ κάθε προηγούμενο φέτος ἡ διαβόητη **διαθρησκειακὴ συνάντηση** στὸ μοναστήρι τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου τῆς Ἀσσίζης, στὶς 24 Ἰανουαρίου ἐ.ἔ.

Συμμετεῖχαν περίπου 250 ἄνθρωποι, ἐκπροσωπώντας 12 θρησκείματα: Ἕνα μωσαϊκὸ ἀπὸ παπικούς, λουθηρανούς, κουάκερους, ἰουδαίους, ἰσλαμιστές, ἰνδουιστές, βουδιστές, σιντοιστές, τζαϊνιστές, κομφουκιστές κ.τ.λ. Μεταξὺ ὄλων αὐτῶν καὶ **ἐκπρόσωποι ὀρθόδοξων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν**, προσωπικότητες σοβαρές, κατὰ τὰ ἄλλα, καὶ ἀξιοσέβαστες, ποὺ ὁμολογουμένως **μᾶς ἀποκαρδίωσαν μὲ αὐτὴ τὴ συμμετοχή.**

Ἦταν μία ἐντυπωσιακὴ φιέστα. Τὴ διοργάνωσε ἄψογα καὶ τὴν ἀξιοποίησε ἄριστα πρὸς *«ἴδιον ὄφελος»*, βεβαίως, τὸ Βατικανό, τὸ ὁποῖο ἤδη διαθέτει μακροχρόνια πείρα σὲ τέτοιου εἴδους διαπλοκές. Ἡ ὄλη σκηνοθεσία προβλήθηκε καταλλήλως ὡς *«προσευχή γιὰ τὴν εἰρήνη»*, ἐντυπωσίασε δὲ – καὶ ὄχι ἀδικαιολόγητα – τὴν κοινὴ γνώμη. Ἡ εἰρήνη, βλέπετε, εἶναι ἓνα ἀγαθό, ποὺ ἰδιαίτερα συγκινεῖ καὶ «πουλαεῖ» στὶς μέρες μας. Τὸ κακὸ εἶναι ὅτι **στὸ ὄνομά της ἐπιχειρεῖται ἡ ἐξαγορὰ καὶ τὸ ξεπούλημα τῆς Ἀγίας Πίστης μας.** Γι' αὐτὸ σωστὰ καὶ θεάρεστα ἔπραξε ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος μας κ. Χριστόδουλος, ποὺ ἀρνήθηκαν τὴ συμμετοχὴ τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας σ' αὐτὸ τὸ θρησκευτικὸ... κομφούζιο.

Ἀσφαλῶς δὲν ἀμφιβάλλει κανεὶς ὅτι εἶναι ὠραῖο καὶ ἱερὸ ἔργο ἡ προσευχὴ γιὰ τὴν περιπόθητη εἰρήνη

τοῦ κόσμου. Πρόκειται γιὰ χρέος καὶ δικαίωμα ὄλων τῶν ἀνθρώπων τῆς γῆς. Ὅ,τι κι ἂν πρεσβεύει ὁ καθένας, εὐλόγο εἶναι νὰ ἀπευθύνει στὸ Θεὸ του αὐτὸ τὸ αἴτημα. Δὲν ἐξετάζω αὐτὴ τῆ στιγμὴ τὸ νόημα μιᾶς προσευχῆς, ἡ ὁποία προέρχεται βέβαια ἀπὸ καλὴ καὶ εὐσεβῆ πρόθεση, ἀλλὰ ἀπευθύνεται σὲ λάθος διεύθυνση: Σ' ἓναν Θεὸ ὅπως τὸν ἔπλασε ἡ ἀνθρώπινη προσπάθεια κι ὄχι ὅπως αὐτὸς ἀποκαλύφθηκε στὸ πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὅπως ὁποτε, ἐνῶ οἱ λάτρεις τῶν διαφόρων Θρησκειῶν μποροῦν νὰ προσεύχονται καὶ νὰ συμπροσεύχονται, ἀπαρτίζοντας θρησκευτικὰ κοκτέιλ τύπου Ἀσσίζης, δὲν ἰσχύει τὸ ἴδιο γιὰ τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανούς. Ἡ Ὀρθοδοξία δὲν κρίνει μὲ γνώμονα τὴ διπλωματία καὶ τὸ μάρκετινγκ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ πορεύεται παρὰ μόνο ὅπως ὀρίζει ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅπως πολιτεύθηκαν οἱ Ἅγιοι Πατέρες καὶ θέσπισαν οἱ Ἱεροὶ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας.

Ρητὰ διαβεβαιώνει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὅτι «ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν» (Α΄ Ἰωάν. δ΄ 8), ὄχι ὁμως καὶ τὸ ἀντίστροφο. Καλὴ καὶ ἀγία καὶ πολύτιμη γιὰ τὴν ἰσορροπία τῆς κοινωνίας ἡ ἀγάπη, ἀλλὰ δὲν εἶναι αὐτὴ Θεός. Οὔτε μπορεῖ νὰ ὑπάρξει πραγματικὴ ἀγάπη χωρὶς τὴν κοινὴ πίστη στὸν ἓναν ἀληθινὸ Θεό.

«Εἰς τὰ τῆς πίστεως οὐ χωρεῖ μεσότης», ἀντιλαλεῖ στοὺς αἰῶνες ἡ πατερικὴ φωνή. Μὲ ποιὸ δικαίωμα κωφεύουμε καὶ καινοτομοῦμε; Ἐξάλλου ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς Ἱερῶν Κανόνων ἀπαγορεύει μὲ ποινὴ πνευματικοῦ θανάτου (καθαίρεση κληρικοῦ, ἀφορισμὸ λαϊκοῦ) τὴν συμπροσευχὴ ὀρθοδόξων με ἄλλοθρήσκους καὶ αἰρετικούς. Μὲ ποιὸ δικαίωμα ἀδιαφοροῦμε καὶ τοὺς καταπατοῦμε;

Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία δέεται καθημερινὰ «*ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου*». **Γιὰ ποιὸ λόγο πρέπει αὐτὸ τὸ αἴτημά της νὰ τὸ πατρωνάρεῖ ὁ πά-**

πας; Καὶ μὲ ποιό δικαίωμα; Εἶναι κατὰ πάντα ἀσύμφορη καὶ ἀπαράδεκτη ἡ συμμετοχὴ Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν σὲ κοινὴ προσευχὴ μὲ ἑτεροδόξους. Ἀπάδει πρὸς τὴν ἱστορία τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀντιβαίνει πρὸς τὴν ἴδια τὴν ὑπόστασίν της καὶ τὴν ἐκθέτει στὰ μάτια φίλων καὶ ἐχθρῶν. Τὸ τελευταῖο μαρτυρεῖ καὶ ἡ δημοσιευθεῖσα φωτογραφία. Προέρχεται ἀπὸ «*συμπροσευχή*» ποὺ εἶχε ὀργανώσει πρὸ ἐτῶν ὁ ἴδιος πάπας. Περιέχεται στὴ σελ. 249 τοῦ βιβλίου «*Ἀποκάλυψη· τὸ μεγαλειῶδες ἀποκορύφωμά της πλησιάζει*», τὸ ὁποῖο ἐξέδωσε τὸ 1988 ἡ αἴρεση τῶν μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά! Περιττεύει, νομίζω, κάθε ἐπιπλέον σχολιασμός.

Ἄλλὰ κι ἂν δὲν γινόμασταν περιγελῶς τῶν αἰρετικῶν, γιὰ ποιό λόγο θὰ ἔπρεπε νὰ διευκολύνουμε τὸν πάπα ὥστε νὰ κατακυρώνει καὶ νὰ κατοχυρώνει τὸ ἀνυπόστατο «*πρωτεῖο*» του μ' ὅλη αὐτὴ τὴν ὑπόθεση; Διότι ἔτσι παρουσιάζεται στὴν κοινὴ γνώμη ὡς ὁ μέγας εἰρηνοποιός, ποὺ πραγματώνοντας τὸ ὄνομά του, ρίχνει γέφυρες, γιὰ νὰ ἐνώσει τοὺς πάντες κάτω ἀπὸ τὴ δική του ἔμπνευση καὶ ἡγεσία.

Μήπως μᾶς εἶναι ἄγνωστη ἡ ἀνάμειξή του σὲ σφαγὲς καὶ ἀποτρόπαιες σκηνὲς πολέμου; Ἄρκει νὰ θυμηθοῦμε τὰ αἱματοκυλίσματα τῶν γειτόνων μας Ὁρθοδόξων Σέρβων παλαιὰ καὶ πρόσφατα. Μὴ λησμονοῦμε ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος πάπας στὶς 3 Ὀκτωβρίου τοῦ 1998 ἀνακήρυξε ἅγιο τὸν αἱμοσταγὴ καθολικὸ ἀρχιεπίσκοπο Στέπιναντς, τὸν ἠθικὸ αὐτουργὸ τῆς σφαγῆς 800.000 Ὁρθοδόξων Σέρβων.

Εἶναι, ἐξάλλου, γνωστὴ σ' ὅλους ἡ διείσδυση, ποὺ συστηματικὰ καὶ ὕπουλα ἐπιχειρεῖ στὸν ὀρθόδοξο χῶρο ὁ πάπας με τὴν ἐπάρατη οὐνία. Ἄν, πράγματι, ἐπιθυμεῖ τὴν προσέγγιση – ὀρθότερα τὴν ἐπιστροφή στὴν Ὁρθοδοξία – ὀφείλει νὰ πολιτευθεῖ μὲ στοιχειώδη εὐλικρίνεια, ἐγκαταλείποντας τὶς ὕπουλες μεθοδεύσεις.

Διαφορετικά, ἄς τὸν ἀφήσουμε ἤσυχο νὰ συμπροσεύχεται μ' ὅσους κι ὅποιους θέλει, πάντως ὄχι μὲ Ὁρθοδόξους Χριστιανούς.

Γιὰ ὅλους τοὺς παραπάνω λόγους, εἶναι τουλάχιστον **ἀναληθής** καὶ **ἄδικη** ἡ ἐκτίμηση τοῦ σεβ. ἐπισκόπου Ἀχαΐας κ. Ἀθανασίου, διευθυντῆ τοῦ γραφείου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωση.

Κατὰ τὴν ἀποψή του, ὅπως αὐτὴ ἀνακοινώθηκε στὸν τύπο («Βῆμα», 27.1.02), ἐπειδὴ οἱ χριστιανοὶ μας ἐπικρότησαν τὴν ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου νὰ μὴ συμμετάσχει στὴν συμπροσευχὴ τῆς Ἀσσίζης ὁ δικός μας Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος, *«δὲν εἶναι προετοιμασμένοι στὴν προοπτικὴ τοῦ διαλόγου, ἐνῶ ἄλλοι (ἀπὸ τοὺς χριστιανούς μας) ἔχουν μία ἀποψη πιὸ φονταμενταλιστικὴ γιὰ τὴν Ἐκκλησία».*

Ἡ εὐαισθησία τῶν χριστιανῶν μας, δὲν εἶναι φονταμενταλισμὸς οὔτε φανατισμὸς. Εἶναι **ζήλος εὐσεβείας** καὶ **Ὁμολογία Πίστεως**. Εἶναι ἀπλούστατα ἡ **ὕγιης ὀρθόδοξη στάση**, ποὺ εὐθυγραμμίζεται στὴν ἐπιταγὴ τοῦ Εὐαγγελίου, στὴ γραμμὴ τῶν Ἀγίων καὶ τῶν Πατέρων. Μακάρι, αὐτὴ τὴ στάση νὰ κρατᾶ πάντοτε ἡ ἐλλαδικὴ Ἐκκλησία!

IB'.

Ἡ Βεβήλωση τοῦ Διαλόγου

Χρήστου Γιανναρά, «Ἡ βεβήλωση τοῦ διαλόγου», ἐφη-
μερ. «Ἡ Καθημερινή», 17.3.2002, σελ. 10.

Ἡ Βεβήλωση τοῦ Διαλόγου

«Διάλογος» τῶν θρησκειῶν κατ' ἐπιταγήν: Τί θὰ ἀφήσει χωρίς νὰ τὸ γελοιοποιήσει ἡ ἐποχή μας»

⊖ **ΥΜΑΜΑΙ** πάντοτε τὴ φορτισμένη μὲ πάθος φωνὴ συνδικαλιστρίας σὲ ραδιόφωνο: «Οἱ θέσεις μας εἶναι ἀδιαπραγμάτευτες. Ὅμως ὁ ὑπουργὸς μᾶς ἀρνεῖται τὸν διάλογο»!

Μήπως ἀγνοοῦμε τὴ σημασία τῆς λέξης «ἀδιαπραγμάτευτος»; Σκέπτομαι ὅτι μᾶλλον εἶχε σωστὰ ἀφομοιώσει τὴν καθιερωμένη στὶς μέρες μας χρῆση τῆς λέξης «διάλογος».

Σήμερα μὲ τὴ λέξη «διάλογος» δὲν ἐννοοῦμε διαδικοῦ λόγο συ-ζήτησης (ἀπὸ κοινοῦ ζήτησης) ἀπαντήσεων ἢ λύσεων σὲ συγκεκριμένο πρόβλημα. Δὲν ἐννοοῦμε ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων, γνωμῶν, προτάσεων μὲ στόχο νὰ ὁδηγηθοῦμε σὲ κοινὴ ἀποδοχὴ μιᾶς θέσης. Ὅταν μιλάμε γιὰ «διάλογο» σήμερα ἐννοοῦμε κάτι ἐντελῶς ἄλλο:

«Διάλογος» σημαίνει ἀναμέτρηση ἐκβιασμῶν, ἐκβιαστικῆς ἰσχύος ἀντίπαλων συμφερόντων – στὸν «διάλογο» θὰ φανεῖ ποιὸς ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους μπορεῖ νὰ προκαλέσει στὸν ἄλλο ἢ στὸ κοινωνικὸ σύνολο μεγαλύτερο κόστος.

«Διάλογος» σημαίνει ἐπίσης τὴ δυνατότητα συνομιλιῶν ποὺ θὰ προσδώσουν μεγαλύτερη δημοσιότητα σὲ κάποιες ἀπόψεις, θέσεις ἢ σὲ αἰτήματα – θὰ προσελκύσουν τὸ εὐρύτερο ἐνδιαφέρον (μὲ αὐτὴν τὴν ἐννοια ζητοῦν «διάλογο» οἱ ἀεροπειρατὲς καὶ ποικίλοι «καταληψίες»).

«Διάλογος» σημαίνει ἀκόμα ἐπίδειξη καλῆς θέλησης πρὸς διαφωνοῦντες ἢ ἀντιπάλους, ἐπίδειξη γιὰ

τῆ δημόσια ἐντύπωση καὶ μόνο, γιὰ λόγους θετικῆς «εἰκόνας» καὶ «δημόσιων σχέσεων», χωρὶς καμιά προσδοκία ἀποτελεσμάτων.

Οἱ σύγχρονες αὐτὲς ἐκδοχὲς τοῦ «διαλόγου» εἶναι σὲ καθημερινὴ ἐργώδη ἐφαρμογὴ στὸν συνδικαλισμὸ, στὴν πολιτικὴ, στοὺς κατ' εὐφημισμὸν «κοινωνικοὺς ἐταίρους», στὶς ἰδεολογικὲς ἀντιθέσεις. Ἀκόμα καὶ στὶς θρησκευτικὲς διαφορὲς.

* * *

ΕΙΔΙΚΑ στὸν Χριστιανισμό, ποὺ τὸ δυτικοευρωπαϊκὸ τμῆμα του γέννησε καὶ τὴ λατρεία τοῦ «ἐργαλειοκοῦ» ὀρθολογισμοῦ, ὁ «διάλογος» θεσμοποιήθηκε, ἐδῶ καὶ μερικὲς δεκαετίες, μὲ σκοπὸ (ὑποτίθεται) τὴν ἐπαναπροσέγγιση, ἀλληλογνωριμία, πιθανῶς καὶ ἐπανάληψη τῶν διαφορῶν «ὁμολογιῶν» καὶ ὁμάδων.

Ἡ λογικὴ τῶν δια-χριστιανικῶν «διαλόγων» εἶναι ἄψογη: Οἱ ἀρχικὲς διαιρέσεις τῶν Χριστιανῶν καὶ πολλὲς ἀπὸ τὶς ἐν συνεχείᾳ κατατμήσεις προκλήθηκαν ἀπὸ παράγοντες ἐπικαιρικούς: διαφορὲς ἐπιπέδου τοῦ πολιτισμοῦ (ἀδυναμίας νὰ κατανοηθεῖ ἀπὸ βαρβαρικὰ φύλα ὁ φιλοσοφικὸς προβληματισμὸς τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ τότε κόσμου), ἀλλὰ καὶ πολιτικὲς ἀντιθέσεις, φιλοδοξίες, ἀνταγωνισμούς.

Ὅλες αὐτὲς οἱ ἀφορμὲς διαιρέσεων θὰ μπορούσαν σήμερα νὰ ἐπανεξεταστοῦν καὶ νὰ συζητηθοῦν ἀπροκάλυπτα μὲ τὴ νηφαλιότητα ποὺ γεννάει ἡ χρονικὴ ἀπόσταση καὶ ἡ ριζικὴ ἀλλαγὴ τῶν συνθηκῶν πολιτιστικῆς ἀνάπτυξης.

Ὅμως ἡ αὐτονόητη αὐτὴ λογικὴ δὲν στάθηκε δυνατὸ νὰ ἐφαρμοστεῖ στὴν περίπτωσι τῶν δια-χριστιανικῶν «διαλόγων»: Πρυτάνευσαν ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ οἱ σκληρυμένες στὴ διαδρομὴ τῶν αἰῶνων ἐξουσιαστικὲς φιλοδοξίες τῶν θεσμῶν. Κυριάρχησε ἡ ἀλλοτριωτικὴ «ἐκκοσμίκευση»: ἡ ἀλλοτρίωση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας σὲ ἰδεολογία, δηλαδὴ σὲ ψυ-

χολογικές «πεποιθήσεις», σε νεκρούς ιστορικούς τίτλους «πρωτείων» και άλλους φορμαλισμούς. Παρενεβλήθησαν και καινούργιες πολιτικές σκοπιμότητες: να έμφανιστεί ένωμένος ο χριστιανικός κόσμος όσο διαρκούσε η ψυχροπολεμική αντιπαράθεση με το άθεο κομμουνιστικό «μπλόκ» ή να υπηρετήσουν οι εκκλησίες την «είρηνιστική» προπαγάνδα κ.ά.π.

* * *

ΚΑΠΟΙΑ στιγμή έμφανίστηκαν και πρωτοβουλίες δια-θρησκειακών «διαλόγων» (διαλόγου μεταξύ διαφορετικών θρησκειών) και τους τελευταίους μήνες (μετά την τραγωδία της Νέας Υόρκης στις 11 Σεπτεμβρίου του 2001), τὸ ενδιαφέρον τῶν ΗΠΑ γιὰ τὴν προώθηση αὐτοῦ τοῦ εἶδους τῶν «διαλόγων» εἶναι περισσότερο ἀπὸ φανερό.

Ἡ πολιτικὴ σκοπιμότητα πρέπει μᾶλλον νὰ ἐντοπίζεται στὴν προσπάθεια γιὰ διεθνή ἀπομόνωση ἐκείνων τῶν πιστῶν τοῦ Ἰσλάμ, οἱ ὁποῖοι ἐπιμένουν νὰ μάχονται μὲ «πόλεμο ἱερό» καὶ τυφλὲς τρομοκρατικὲς μεθόδους, διεκδικώντας τὰ ὅσα στοιχειώδη ἀνθρώπινα δικαιώματα τοὺς ἀρνοῦνται οἱ Γολιάθ τῆς ἐποχῆς μας.

Ἔτσι, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς προσκλήσεις «θρησκευτικῶν ἡγετῶν» στὸν Λευκὸ Οἶκο καὶ τὴ θρησκευτολογικὴ ποικιλία τῶν δεήσεων ποὺ ἀνέπεμψαν, πραγματοποιήθηκε κατ' ἐπείγοντως καὶ συνέδριο στὶς Βρυξέλλες, τὸν Δεκέμβριο τοῦ 2001 «Περὶ Εἰρηνικῆς Συνυπάρξεως καὶ Διαλόγου μεταξὺ τῶν Τριῶν Μεγάλων Μονοθεϊστικῶν Θρησκειῶν» (Ἰουδαϊσμοῦ – Χριστιανισμοῦ – Ἰσλαμισμοῦ), ὅπως καὶ πρωτοβουλία τοῦ Πάπα τῆς Ρώμης γιὰ ἀντίστοιχη διαθρησκευτικὴ σύναξη στὴν Ἀσίζη (24 Ἰανουαρίου 2002).

Οἱ δια-θρησκειακοὶ «διάλογοι» μοιάζει νὰ ἀνταποκρίνονται πλήρως στὴν ἐκδοχὴ καὶ στὴν πρακτικὴ, μὲ τὴν ὁποία «διαλέγονται» σήμερα οἱ συνδικαλιστές, οἱ πολιτικοί, οἱ ἰδεολογίες. Ὑπηρετοῦνται οἱ ἴδιες σκοπι-

μότητες, ἂν ὄχι ἀναμέτρησης ἰσχύος ἐκβιασμοῦ, πάντως ἐπιδιώξεων προβολῆς καὶ δημοσιότητας, «δημοσίων σχέσεων», σὲ διεθνὲς ἐπίπεδο.

Σύγκλιση σὲ κοινὲς θέσεις ποὺ νὰ φωτίζουν τὴν τραγωδία τῆς ἀδικίας, τοῦ ἐγκλήματος, τῆς ἀλογίας στὴν ἀνθρώπινη φύση οὔτε ἐνδιαφέρει τοὺς «θρησκευτικούς ἡγέτες» οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ προκύψει ἀπὸ τέτοιους «διαλόγους».

Γι' αὐτὸ καὶ τὰ «πορίσματα» ἢ οἱ κοινὲς διακηρύξεις ποὺ δημοσιεύονται, ἐξαντλοῦνται σὲ παιδαριώδεις καὶ αὐτονόητους κοινούς τόπους, σὲ ἀφελεῖς ἠθικο-λογικὲς γενικότητες. «Ἐποστηρίζομεν τὰς ἀρχὰς τῆς ἀμοιβαίας ἀνοχῆς, σεβασμοῦ καὶ μετριοφροσύνης. Ἀναγνωρίζομεν τὸ δικαίωμα ὅλων τῶν λαῶν ὅπως διαβοῦν ἐν ἐλευθερίᾳ, εἰρήνῃ καὶ ἀσφαλείᾳ!»

Καὶ βλέπει κανεὶς «ἐκπροσώπους» πανάρχαιων θρησκευτικῶν παραδόσεων, ποὺ ἄρδευσαν τὴν ἀνθρώπινη ἱστορία γεννώντας ἰλιγγιώδεις πολιτισμούς, τοὺς βλέπει νὰ ὑποτάσσονται στὰ θελήματα τοῦ κάθε μικρονοϊκοῦ μεγιστάνα τοῦ χρήματος καὶ τῶν μηχανῶν τοῦ θανάτου.

Δὲν ξεχώρισε ἓνας «θρησκευτικὸς ἡγέτης» ποὺ νὰ ἔχει τὸ θάρρος ἔστω ἐνὸς «κοσμικοῦ» τοῦ Νόαμ Τσόμκι. Νὰ ὑψώσει φωνὴ γιὰ ὄσους Παλαιστίνιους τοὺς ἔκαψαν μὲ βόμβες φωσφόρου (ὁ θάνατος στὰ ναζιστικὰ κρεματόρια ἦταν ἀναψυχὴ σὲ σύγκριση μὲ αὐτὴν τὴ φρίκη – ὑπάρχει πάντα τὸ βιβλίον ἐνὸς Δυτικοῦ, τοῦ Ρόμπερτ Φίσκ ποὺ τεκμηριώνει γεγονότα) ἢ γιὰ τίς χιλιάδες ποὺ σφαγιάστηκαν, καταδικάστηκαν νὰ ζήσουν πρόσφυγες καὶ τρωγλοδῦτες, τοὺς ἄρπαξαν βάνουσα τὴ γῆ τους.

«Διάλογος» τῶν θρησκευτῶν κατ' ἐπιταγὴν: Τί θὰ ἀφήσει χωρὶς νὰ τὸ γελοιοποιήσει ἡ ἐποχὴ μας;

Γ΄.
Ὁ Ἅγιος Πολύκαρπος
καὶ
ὁ Ἐρπσκευτικὸς Συγκρητισμὸς

Πρωτοπρεσβυτέρου π. Γεωργίου Χρ. Εὐθυμίου, «Ὁ Ἅγιος Πολύκαρπος Σμύρνης καὶ ἡ στάση τῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τῶν αἵρέσεων καὶ τῶν αἰρετικῶν» [ἀπόσπασμα], ἔφημερ. «Χριστιανική», ἀριθ. 630 (943)/21.2.2002, σελ. 8.

Ὁ Ἅγιος Πολύκαρπος καὶ ὁ Θρησκευτικὸς Συγκρητισμὸς

ΕΠΙΘΥΜΩ, εἰς τὴν συνέχειαν, νὰ ἀναφερθῶ δι' ὀλίγων εἰς τὴν στάσιν τοῦ αὐθεντικοῦ αὐτοῦ Ποιμένος τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν αἰρετικῶν, οἱ ὅποιοι ἦσαν πολλοὶ καὶ ἐδημιούργουν ὀξύτατα προβλήματα εἰς τὴν ἀρχέγονον Ἐκκλησίαν, κάτι ἀνάλογον, δηλαδὴ, πρὸς τὰ συμβαίνοντα εἰς τὴν ἐποχὴν μας.

Ὁ Ἅγιος Πολύκαρπος ὡς μαθητὴς τῶν Ἀποστόλων, ἄρα φορεὺς τῆς Ἀποστολικῆς Παραδόσεως, ἀντιμετώπισε τὴν κατάστασιν κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ μάλιστα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐδέχθη τὴν μεγαλυτέραν ἐπίδρασιν.

Ἀντιμετωπίζων ὁ Ἅγιος τὸ πλῆθος τῶν Γνωστικῶν αἱρέσεων, αἱ ὁποῖαι *«προέκυψαν ἐκ τοῦ θρησκευτικοῦ συγκρητισμοῦ διὰ τῆς ἐνώσεως τεσσάρων εἰδῶν στοιχείων, ἑλληνικῶν, ἀνατολικῶν, ἰουδαϊκῶν καὶ χριστιανικῶν»* (Ἀρχιμ. Βασ. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σελ. 61), γράφει πρὸς τοὺς Φιλιππησίους εἰς τὴν διασωθεῖσαν ἐπιστολὴν του:

«Πᾶς ὃς ἂν μὴ ὁμολογῇ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι, ἀντίχριστός ἐστιν· καὶ ὃς ἂν μὴ ὁμολογῇ τὸ μαρτύριον τοῦ Σταυροῦ, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν· καὶ ὃς ἂν μεθοδεύῃ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου πρὸς τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας καὶ λέγῃ, μήτε ἀνάστασιν μήτε Κρίσιν εἶναι, οὗτος πρωτότοκός ἐστι τοῦ Σατανᾶ», διὰ νὰ καταλήξῃ συμβουλεύων ἀμέσως κατωτέρω, *«διὸ ἀπολιπόντες τὴν ματαιότητα τῶν πολλῶν καὶ τὰς ψευδοδιδασκα-*

λίας, ἐπὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς ἡμῖν παραδοθέντα λόγον ἐπιστρέψωμεν». (Κεφ. VII, σελ. 27).

Τὴν τοιαύτην ἀποστολοπαράδοτον στάσιν ἔναντι τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν αἰρετικῶν ἠκολούθησαν ἀπαρεγκλίτως, διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ὅλοι οἱ **ἀύθεντικοὶ Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας**, οἱ ὅποιοι, **διὰ τῆς αὐστηρότητος ἔναντι τῶν αἰρετικῶν καὶ τῆς ἀκοινωνησίας πρὸς αὐτούς**, ἀφ' ἑνὸς διεφύλασσον τὸ ποιμνιον τῆς Ἐκκλησίας ἐκ τῆς αἰρετικῆς «λύμης», ἀφ' ἑτέρου ἔδιδον τὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς αἰρετικούς νὰ συναισθανθοῦν τὴν κατάστασιν των καὶ νὰ μετανοήσουν, ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Εἶναι θρήνου πρόξενος ἡ σύγκρισις τῆς τοιαύτης, κρυσταλλίνης διαυγείας, στάσεως τοῦ ἱεροῦ Πολυκάρπου καὶ ὅλων τῶν ἀύθεντικῶν Ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν αἰρετικῶν, πρὸς αὐτὴν τῶν «μισθωτῶν» ποιμένων (ἐνωτικῶν, ἀντι-ἡσυχαστῶν, ἀντι-κολλυβάδων, οἰκουμενιστῶν, συγκρητιστῶν, «προοδευτικῶν», «ἐκσυγχρονιστῶν»), οἱ ὅποιοι «ἀγαπήσαντες τὸν νῦν αἰῶνα» (Β' Τιμ. δ' 9), παρὰ τον Χριστὸν καὶ διακατεχόμενοι ὑπὸ πνεύματος δειλίας καὶ συμπλέγματος μειονεξίας, ἔναντι τῶν κατὰ τὸ φαινόμενον ἰσχυρῶν αἱρέσεων καὶ αἰρετικῶν, προετίμησαν τὴν ὁδὸν τοῦ συμβιβασμοῦ καὶ τῆς διγλωσσίας, μιμούμενοι κατὰ ἀξιοθρήνητον τρόπον τὴν κοσμικὴν διπλωματίαν, «*μεταίροντες, οὕτως, ὄρια αἰῶνια, ἃ οἱ Πατέρες ἡμῶν ἔθεντο*».

* * *

Ἦς τιμήσωμεν τὸν ἱερομάρτυρα Πολύκαρπον ἐπόμενοι «*τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ*» (Α' Πέτρ. β' 21) ἐν παντὶ καὶ εἰς τὸν τρόπον ἀντιμετωπίσεως τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν αἰρετικῶν.

ΙΔ΄.
«Όριακός Σταθμός»
στην πορεία
πρός την Πανθησκεία

Διακήρυξις Κληρικῶν κατὰ τῆς Πανθορησκείας, ἐφημερ.
«Ὁρθόδοξος Τύπος», ἀριθ. 1450/15.3.2002, σελ. 1 καὶ 5·
ἐφημερ. «Νέοι Ἄνθρωποι», 22.3.2002, σελ. 10· ἐφημερ.
«Στυλὸς Ὁρθοδοξίας», ἀριθ. 22/Μάρτιος 2002, σελ. 23.

• Τὸ Ὑπόμνημα ὑπογράφουν 77 Κληρικοὶ τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος, ἐκ τῶν ὁποίων 2 Καθηγηταὶ Πανεπιστημίου,
καὶ 19 Καθηγούμενοι Ἱερῶν Μονῶν.

«Ὁριακὸς Σταθμὸς» στὴν πορεία πρὸς τὴν Πανθηρσκειά

«Τὸ Σῶμα τῆς Ἁγίας Ὁρθοδοξίας μας οὐδέποτε ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀποστόλων ἐγνώρισε παρόμοια ἀποστασία».

Η ΤΡΑΓΙΚΗ πτώση τῶν διδύμων πύργων τῆς Νέας Ὑόρκης, ποὺ συμπαρέσυρε στὸ θάνατο χιλιάδες ἀθώους πολίτες τῶν Η.Π.Α. [11.9.2001], φαίνεται ὅτι ἀποτελεῖ **ὀριακὸ σταθμὸ** στοὺς σχεδιασμοὺς τῶν ἀρχιτεκτόνων τῆς «Νέας Ἐποχῆς». Ἀμέσως μετὰ ἀκολούθησε ἡ **πτώση τῶν τειχῶν** ἀνάμεσα στὶς μέχρι τώρα διαφοροποιημένες στὴν διδασκαλία καὶ στὴν ἐν γένει ζωὴ θρησκείες.

Τὸ **ἄκρως ἀνησυχητικὸ** εἶναι, ὅτι ὀρθόδοξοι Ἱεράρχες ἐνεπλάκησαν στοὺς παγκοσμιοποιητικοὺς σχεδιασμοὺς, οἱ ὁποῖοι **ἀκυρώνουν** τὴ μοναδικότητα τῆς θεανδρικής προσωπικότητος τοῦ Σωτῆρος μας Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς Μιάς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Του καὶ τῆς μετέπειτα θεανθρωπίνης Παραδόσεως.

Λύπη μᾶς προξένησε ἡ πρωτοβουλία τοῦ Οἴκου μενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου καὶ τοῦ προέδρου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς κ. Πρόντι νὰ συνέλθουν οἱ ἐκπρόσωποι τῶν τριῶν θρησκείων Χριστιανισμοῦ, Ἰουδαϊσμοῦ καὶ Μουσουλμανισμοῦ στὶς Βρυξέλλες στὶς 19 καὶ 20 Δεκεμβρίου 2001. Τὸ Κοινὸ Ἀνακοινωθὲν ὄζει **πανθηρσκειακῆς νοοτροπίας** ἀσυμβίβαστης μὲ τὴν ὀρθόδοξη ἐν Χριστῷ ἀλήθεια, ἡ ὁποία συμπνίγεται μέσα στοὺς στόχους «τῶν ἐξοικειώ-

σεων» καὶ τῶν κοινῶν στοιχείων «τῶν ἡμετέρων μονοθεϊστικῶν Θρησκειῶν» τῆς Νέας Ἐποχῆς. Στὸ Κοινὸ Ἀνακοινωθὲν προτείνεται ἐπίσης «ἡ ἀφαίρεσις ἐκ τῶν διδακτικῶν ἐγχειριδίων πασῶν τῶν δηλώσεων ἢ ἀναφορῶν εἰς προκαταλήψεις τῶν πολιτιστικῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἐθνικῶν ομάδων».

Στὴν ἐπίσκεψή του στὸ Ἰράν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ὁμίλησε ἀπερίφραστα γιὰ τὴν **ιερότητα καὶ ἰσότητα** τῶν «ἱερῶν Γραφῶν», δηλαδὴ τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τοῦ Κορανίου.

Κορύφωση τῶν μέχρι σήμερα **πανθρησκειακῶν ἐκδηλώσεων** ἀποτελεῖ ἡ πρόσφατη συνάντηση τῆς Ἀσίας. Ἐκεῖ ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου προεβλήθη γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ ὁ Πάπας ὡς ἀρχηγὸς τῆς **Πανθρησκείας**. Μὲ πρόσκληση τοῦ Πάπα, διακόσιοι περὶ τοῦ ἀρχηγοὶ καὶ ἐκπρόσωποι ὄλων τῶν Θρησκειῶν συναντήθηκαν στὴν παραπάνω Ἰταλικὴ πόλη, ἀντήλλαξαν ἀγαπητικούς ἀσπασμούς, συμπροσευχήθηκαν καὶ συνέταξαν Κοινὸ Ἀνακοινωθὲν **πανθρησκειακῆς νοοτροπίας**. Ἐμφανῶς, βέβαια, ἀποφεύχθηκε ἡ συμπροσευχὴ μὲ ἕτεροθρήσκους, μολοντί ὀρισμένες πράξεις ἐνέχουν λατρευτικὸ χαρακτῆρα. **Τί νὰ σήμαινε ἄραγε ἡ προσφορὰ φωτὸς ἀπὸ ὅλους εἰς κοινὸν κηροστάσιον;**

Κατεδάφιση πάντως τῶν ἐκκλησιολογικῶν ὀρίων ἀποτελεῖ γιὰ τοὺς Ὀρθοδόξους ἡ συμπροσευχὴ μὲ τοὺς διαπιστωμένα αἰρετικούς ἕτεροδόξους, ἀπαγορευμένη ἀπὸ τοὺς Ἀποστολικούς ἱεροὺς κανόνες καὶ ἐκείνους τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἐπισημαστικὴ γιὰ ὅλους καὶ ἀκατανόητη μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ἡ δήλωση τοῦ Ἐπισκόπου Ἀχαΐας κ. Ἀθανασίου, Διευθυντοῦ τοῦ Γραφείου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὶς Βρυξέλλες, ποὺ καταχωρεῖται στὸ παπικὸ περιοδικὸ «Anvenire». Ἐκεῖ ὁ Θεοφιλέστατος, μεταξὺ ἄλλων παρομοίων ἐκτιμήσεων, θεωρεῖ τὸν Μακα-

ριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο καὶ τὴν περὶ αὐτὸν Ἱερά Σύνοδο δεσμίους τῶν ἀπληροφορήτων Χριστιανῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν φανατικῶν ἢ φονταμενταλιστικῶν τῆς ομάδων. Γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος – ὑποστηρίζει ὁ ὡς ἄνω Ἱεράρχης – δὲν μετέσχε στὸ **πανθησκειακὸ** σόου τῆς Ἀσίζης.

Προανάκρουσμα **πανθησκειακὸ** τῶν ἀνωτέρω ἐκδηλώσεων, ἐπίσης, ὑπῆρξε κυρίως τὸ βιβλίο τοῦ Olivier Clement «Ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς...» (ἐκδόσεις Ἀκρίτας), καὶ οἱ δηλώσεις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γαλλίας κ. Ἱερεμίου, ποὺ βρίσκονται στὸ ἴδιο βιβλίο. Πολὺ προκλητικὰ ὁ οἰκουμενιστὴς νεορθόδοξος Clement στὸ βιβλίο του ὑποστηρίζει ὅτι «Οἱ ἀναζητήσεις τῆς Νέας Ἐποχῆς μᾶς παραπέμπουν στὴν ὑψηλὴ θεολογία (ἐξ ὀρισμοῦ νηπτικῆ) τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας» (σελ. 281-282). Ἔτσι ἐξισώνεται ὁ νεοεποχίτικος διαλογισμὸς μὲ τὴν ὀρθόδοξη προσευχή.

Σ' αὐτὴ τὴν ἀλυσίδα τῶν **πανθησκειακῶν** συνευρέσεων ἐντάσσονται ἡ αἰφνιδίως ἀνακοινωθείσα **πανθησκειακὴ συνάντηση** τῆς Κύπρου, περὶ τὰ μέσα Μαρτίου, καὶ ἡ προγραμματισμένη ἀπὸ τὴν Διαρκῆ Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος **διαθησκειακὴ συνάντηση** τῶν Ἀθηνῶν γιὰ τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 2002. Τὸ πρωτόγνωρο αὐτὸ γεγονός γιὰ τὴν ὀρθόδοξη Ἑλλάδα ἐπιτείνει τὴν ἀγωνία τοῦ πιστοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν πορεία τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἐν ὄψει τῶν ἀνωτέρω ἐξελίξεων, **οἱ αὐτουργοὶ τῆς πανθησκείας ὀδηγοῦνται μόνοι τους στὴν ἀποκοπή τους ἀπὸ τὸ Σῶμα τῆς Ἁγίας Ὁρθοδοξίας μας, τὸ ὁποῖο οὐδέποτε ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀποστόλων ἐγνώρισε παρόμοια ἀποστασία.**

Εἶναι ἀδύνατον πλέον οἱ ὀρθοδοξοῦντες Ἱεράρχες, πρεσβύτεροι, διάκονοι καὶ ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ νὰ πείθονται εἰς ἡγουμένους, ποὺ ὄχι μόνον δὲν ἀγρυπνοῦν γιὰ

τήν σωτηρία, αλλά **όδηγούν στην άπώλεια**. Ἡ σωτηρία κάθε ἀνθρώπινου προσώπου ἀλλὰ καὶ τοῦ σύμπαντος κόσμου δὲν μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ μὲ τὸ ἀνακάτεμα ὄλων τῶν θρησκειῶν σὲ μιὰ **πανθρησκεία**, ἀλλὰ στὴν διὰ τῆς μετανοίας ἔνωση ὄλων μας μὲ τὸ μοναδικὸ θεανδρικό πρόσωπο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ Του, ἐκτὸς τῆς Ὁποίας δὲν ὑπάρχει σωτηρία.

Διαθρησκειακὴ Συνάντησις Ἀσσίζης (24.1.2002)

Στις **24.1.2002**, μέσα στὸ πλαίσιο καὶ τῆς **Ἑβδομάδος Προσευχῶν γιὰ τὴν Ἐνότητα**, ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β΄ ὑποδέχθηκε στὴν Ἀσσίζη τῆς Ἰταλίας τοὺς ἐκπροσώπους ὄλου τοῦ φάσματος τῶν Θρησκειῶν τῆς Οἰκουμένης, γιὰ μιὰ **ἡμέρα προσευχῆς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης**.

Ἦσαν παρόντες πολλοὶ ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταί, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κ. Βαρθολομαῖος, ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἰγνάτιος καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Τίρων καὶ πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος.

Χριστιανοὶ καὶ ἀλλόθρησκοι, ὑπὸ τὴν ἡγετικὴν παρουσίᾳ τοῦ Πάπα, «προσευχήθηκαν μέσα στὸ ἴδιο χῶρο καὶ χρόνο». Ἡ Ἀσσίζη προβλήθηκε καὶ πάλι ὡς **Σύμβολο τοῦ Παποκεντρικοῦ Συγκρητισμοῦ** καὶ ὁ Πάπας ἐμφανίσθηκε ὡς **ἐνοποῖο κέντρο** τῶν Θρησκειῶν καὶ ἰδιαίτερα τῶν Χριστιανῶν.

ΙΕ΄.
Τὸ «Πνεῦμα τῆς Ἀσείνης»

Γερομονάχου Κλήμεντος Ἀγιοκυπριανίου, «Τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀσπί-
ξης» – Ἡ Αἴρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ ὁ Παλοκεντρικὸς Συγκρητι-
σμός», περιοδ. «**Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις**», ἀριθ. 38/Σεπτέμβριος 2002,
σελ. 161-162.

Οι Οικουμενισταὶ ἀναγνωρίζουν de facto
τὸν Πάπα ὡς ἐνοποιοὺ παράγοντα

Τὸ «Πνεῦμα τῆς Ἀσίσζης» Ἡ Αἵρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ ὁ Παποκεντρικὸς Συγκρητισμὸς

«Γιὰ ποιοὺ λόγους θὰ ἐπρεπε νὰ διευκολύνουμε τὸν πάπα ὥστε νὰ κατακυρώνει καὶ νὰ κατοχυρώνει τὸ ἀνυπόστατο "πρωτεῖο" του μ' ὅλη αὐτὴ τὴν ὑπόθεση; Διότι ἔτσι παρουσιάζεται στὴν κοινὴ γνώμη ὡς ὁ μεγάλος εἰρηνοποιός, πού πραγματώνοντας τὸ ὄνομά του ρίχνει γέφυρες¹, γιὰ νὰ ἐνώσει τοὺς πάντες κάτω ἀπὸ τὴ δικὴ του ἐμπνευση καὶ ἡγεσία»².

(Καθηγητοῦ κ. Στεργίου Ν. Σάκκου)

α. Πανθηρκειακὸ «Προσκύνημα Εἰρήνης»

ΤΑ ΤΡΑΓΙΚΑ γεγονότα τῆς 11ης Σεπτεμβρίου 2001 ἔδωσαν μίαν ἰσχυρὰ ὠθησι στὶς δραστηριότητες γιὰ τὴν πραγμάτωσι τοῦ ὁράματος τῆς **Διαθρησκευτικῆς Κινήσεως**, δηλαδὴ τὴν συνεργασία τῶν Θρησκευτῶν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου.

Ἔτσι, στὶς 24 Ἰανουαρίου 2002, ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β΄ ὑποδέχθηκε στὴν Ἀσίσζη τῆς Ἰταλίας τοὺς ἐκπροσώπους ὅλου τοῦ φάσματος τῶν Θρησκευτῶν τῆς οἰκουμένης.

Περισσότεροι ἀπὸ διακοσίους θρησκευτικοὶ ἡγέτες

1. Ὁ ἱερατικὸς τίτλος Ποντίφιξ (Pontifex) τοῦ Πάπα σημαίνει «γεφυροποιός».

2. **Στεργίου Ν. Σάκκου**, Ὁμ. Καθηγητοῦ Α.Π.Θ., «Ἡ "συμπροσευχή" εἰς τὴν Ἀσίσζην καὶ τὸ Πρωτεῖον», ἔφημερ. «Ὁρθόδοξος Τύπος», ἀριθ. 1449/8.3.2002, σελ. 1.

καὶ ἀντιπρόσωποι συνενώθησαν σὲ μίαν ἡμέρα προσευχῆς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης.

Στὸ «προσκύνημα» αὐτὸ «τῆς εἰρήνης», ὅπως τὸ ἐχαρακτήρισε ὁ Πάπας, ἦσαν παρόντες πολλοὶ ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταί, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κ. Βαρθολομαῖος, ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἰγνάτιος καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος.

Ἐπίσης, συμμετεῖχαν Νεστοριανοί, Μονοφυσίται, Προτεστάνται, Ἀγγλικανοί, Λουθηρανοί, Μετερρυσμίσμενοι, Πρεσβυτεριανοί, Μεθοδισταί, «Ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ», Πεντηκοστιανοί, Βαπτισταί, Μεννονίται, τοῦ «Στρατοῦ τῆς Σωτηρίας», Κουάκεροι, Μοραβιανοὶ καὶ ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν» κ. Κόνραντ Ρεϊζερ.

Ἄνω τῶν ἑκατὸ ἦσαν συνολικῶς οἱ ἀντιπρόσωποι ἀπὸ τὸν Ἑβραϊσμό, τὸν Μουσουλμανισμό, τὸν Βουδδισμό, τὴν ἰαπωνικὴ Τενρίκιο, τὸν Σιντοϊσμό, τὸν Κομφουκιανισμό, τὸν Τζαϊνισμό, τὸν Σικχισμό, τὸν Ἰνδουϊσμό, τὸν Ζωροαστρισμὸ καὶ τὶς Παραδοσιακὲς Ἀφρικανικὲς Θρησκείες.

Ἡ Πλατεῖα Ἁγίου Φραγκίσκου, στὴν νοτιοδυτικὴ πλευρὰ τῆς ὁμωνύμου Βασιλικῆς, εἶχε διευθετηθῆ καταλλήλως γιὰ τὴν συνάντησι τῶν ἐκπροσώπων, τοὺς ὁποίους ἐχαιρέτισε ὁ Πάπας στὴν εἰσαγωγικὴ του ὁμιλία, προσφωνώντας τους.

Ἐπακολούθησε ἡ ἀνάγνωσις μηνυμάτων γιὰ τὴν εἰρήνη ἀπὸ δώδεκα ἐκπροσώπους, διακοπτομένη ἀπὸ μουσικὰ τεμάχια.

Ὁ λευκὸς θρόνος τοῦ Πάπα ἐδέσποζε συμβολικὰ στὸ μέσο τοῦ ἡμικυκλίου ὅπου ἐκάθησαν οἱ ἐκπρόσωποι.

Τελικά, ἔλαβε πάλι τὸν λόγο ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β΄ καὶ ἐδιάβασε τὸν κύριο καὶ ἐπίσημο λόγο του.

β. Διαθρησκειακὴ Κίνησις καὶ «Ἱερὰ Συμμαχία»

ΓΙΑ τὸν γηραιὸ Ποντίφικα ἢ διαθρησκειακὴ αὐτὴ συνάντησις ἦταν ἓνα «μεγάλου στοίχημα», τὸ ὁποῖο ἐκέρδισε, ἐφ' ὅσον προβλήθηκε γιὰ πολλοστὴ φορὰ τὸ γόητρο τῆς θέσεώς του.

«Τελικὰ μόνον ἐσεῖς μπορούσατε νὰ μᾶς συγκεντρώσετε ὅλους καὶ τὰ καταφέρατε», εἶπε ἀπευθυνόμενος στὸν Πάπα ἓνας ἀπὸ τοὺς παρόντες Ραββίνους.

Τὸ δυστύχημα εἶναι, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταὶ γιὰ μία ἀκόμη φορὰ ἐτέθησαν δουλικῶς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Βατικανοῦ. Ἔτσι, ἐδραίωσαν τὴν ψευδαίσθησι ὅτι ὁ αἰρετικὸς Πάπας ἀποτελεῖ πλέον ὄχι μόνον **ἐνοποιοὺ παράγοντα** τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν Θρησκειῶν, ἐφ' ὅσον ἠγεῖται τῆς **Διαθρησκειακῆς Κινήσεως**.

Ἡ Κίνησις αὐτὴ ἔχει ἤδη μίαν σαφῆ ταυτότητα, ἢ ὁποῖα ἀναδεικνύεται μέσα ἀπὸ τὸ **ἐγκοσμιοκρατικὸ ὄραμα** ἐνὸς πολυχρώμου παγκοσμίου οὐμανισμοῦ: γιὰ νὰ σωθῆ ὁ ἄνθρωπος, γιὰ νὰ σωθῆ ὁ πλανήτης μας, γιὰ νὰ βελτιωθῆ ὁ κόσμος, ἐπιβάλλεται δῆθεν ἡ στενὴ σχέσις καὶ συνεργασία τῶν Θρησκειῶν· εἶναι ἀναγκαῖα ἡ σύναψις μιᾶς τρόπον τινὰ **«Ἱερᾶς Συμμαχίας»**.

Μέσω ὁμῶς αὐτοῦ τοῦ συνασπισμοῦ τῶν Θρησκειῶν τοῦ κόσμου πρὸ τοῦ κοινῆς κινδύνου, παρὰ τίς ἀγεφύρωτες διαφορὰς τους, ἔχει ἤδη πραγματωθῆ τὸ πρῶτο στάδιο τοῦ **Συγκρητισμοῦ**.

Ἀπὸ τοῦ **1986** μέχρι σήμερα ἔχουν διοργανωθῆ ὑπὸ τοῦ Βατικανοῦ δέκα πέντε τακτικὰς ἐτήσιαις συναθροίσεις, μὲ τὸν γενικὸ τίτλο: **«Συναντήσεις Θρησκειῶν γιὰ τὴν Παγκόσμια Εἰρήνη»**, οἱ ὁποῖαι καλλιεργοῦν τὸ λεγόμενον **«Πνεῦμα τῆς Ἀσσίζης»**.

Ἡ παπικὴ φιλολογία γιὰ τὸ **«Πνεῦμα τῆς Ἀσσίζης»** ἔχει ἤδη λάβει μορφήν ἰδεολογίας.

Ὁ Πάπας δὲν παύει νὰ ἀπευθίνη ἐκκλήσεις: «*Ἄς συνεχίσωμε νὰ ζοῦμε τὸ πνεῦμα τῆς Ἀσείζης!*»!

Καὶ παπικοί Καρδινάλιοι προσεύχονται: «*Ὡ «Πνεῦμα τῆς Ἀσείζης», ἔλα νὰ κατοικήσεις μέσα σὲ ὅλους ἐμᾶς!*».

Τὸ «*Πνεῦμα τῆς Ἀσείζης!*»!... Ἡ σύγχρονη «*Βαβυλώνα*» τῶν Ὀρθοκλειῶν!...

Τὸ πνεῦμα τοῦ **Συγκρητισμοῦ!**... Χριστιανοὶ καὶ ἀλλόθρησκοι, ὑπὸ τὴν ἡγεσία τοῦ παναιρετικοῦ Πάπα, νηστεύουν καὶ «*προσεύχονται μέσα στὸν ἴδιο χῶρο καὶ χρόνο*», ἀποτελοῦντες μία «*παγκόσμια συναυλία προσευχῆς!*»!

γ. Ἀσείζη:

Σύμβολο τοῦ Παποκεντρικοῦ Συγκρητισμοῦ

ΤΟΝ Ἰανουάριο τοῦ 2002, στὴν ἑκτακτὴ **Συνάντησι** τῆς **Ἀσείζης**, χριστιανοὶ καὶ ἀλλόθρησκοι, ὑπὸ τὴν ἡγετικὴ παρουσία τοῦ Πάπα «*προσευχήθηκαν μέσα στὸν ἴδιο χῶρο καὶ χρόνο*».

Γιὰ μία ἀκόμη φορὰ ἡ **Ἀσείζη** προβλήθηκε παγκοσμίως ὡς **Σύμβολο** τοῦ **Παποκεντρικοῦ Συγκρητισμοῦ**.

Ὁ Πάπας ἐμφανίσθηκε ὡς **ἐνοποιοῦ κέντρο** τῶν **Ὀρθοκλειῶν**, ἀλλὰ **ἰδιαίτερα** τῶν **Χριστιανῶν**.

Μετὰ τὴν ἐπίσημη Ὁμιλία του, ὁ Ποντίφικας ἐκάλεσε τοὺς προσκεκλημένους του νὰ προσέλθουν στοὺς χώρους τῆς προσευχῆς.

Οἱ Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι συγκροτοῦσαν τὴν πολυμελέστερη ὁμάδα, κατήλθαν στὴν κάτω Βασιλικὴ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, εἰσώδευσαν σὲ σχῆμα λιτανείας καὶ ἔλαβαν θέσεις πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου.

Οἱ ἐκπρόσωποι ὄλων τῶν Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν συμπροσευχήθηκαν ἐπισημότατα κατὰ τὴν διάρκεια εἰδικῆς **Οἰκουμενικῆς Ἀκολουθίας**, μέσα στὸ πλαίσιο καὶ τῆς **Ἑβδομάδος Προσευχῶν γιὰ τὴν Ἐνότητα**.

Μετὰ τὴν εἴσοδο τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος ὁ Β' καὶ ὁ πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος εὐλόγησαν τὸ θυμίαμα καὶ οἱ Διάκονοι, ἕνας Λατίνος καὶ ἕνας ὀρθόδοξος, ἐθυμίασαν.

Ὁ Ποντίφικας ἔβαλε «*Εὐλογητός*». Ἐπακολούθησε μία ἐναλλαγὴ ἀναγνωσμάτων τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ εἰδικῶν δεήσεων γιὰ τὴν εἰρήνην, διακοπτομένων ἀπὸ στιγμὲς σιωπῆς.

Ἡ **Οἰκουμενικὴ Ἀκολουθία** ἐπισφραγίσθηκε μὲ τὴν ἀπαγγελίαν τοῦ «*Πάτερ ἡμῶν*» ἀπὸ κοινοῦ, συνοδείᾳ μουσικῆς.

Ἡ **Συνάντησις τῆς Ἀσσίζης 2002** σφραγίσθηκε μὲ τὴν κοινὴν δέσμευσιν τῶν ἐκπροσώπων τῶν Θρησκειῶν γιὰ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐημερίαν τῶν Λαῶν.

Τὸ **Κοινὸ Ἀνακοινωθὲν** ἀναγνώσθηκε ἀπὸ δέκα ἐκπροσώπους τὸ ἀπόγευμα τῆς 24ης Ἰανουαρίου.

Καὶ ὕστερα, ἄναψαν τὰ «*φῶτα*» τῶν Θρησκειῶν...

Στὴν Ὁμιλίαν τοῦ ὁ Πάπας εἶχε τονίσει, ὅτι «*τὰ σκοτάδια δὲν διαλύονται μὲ τὰ ὄπλα· ἀπομακρύνονται ὅταν ἀνάβονται φάροι φωτός*».

Τὸ **1994**, κατὰ τὴν **Ἡ' Συνάντησιν Θρησκειῶν γιὰ τὴν Εἰρήνην τοῦ Κόσμου**, ἡ ὁποία εἶχε πραγματοποιηθῆ καὶ πάλιν στὴν Ἀσσίζην, ὁ Καρδινάλιος Ἐδουάρδος Κάσσιντι εἶχε ὑπογραμμίσει **ἐκεῖνο ποῦ κυρίως ἐνώνει τὶς Θρησκείας**.

Τί πράγματι ἐνώνει τὶς Θρησκείες;

Κατὰ τὴν γνώμη τῶν **Συγκρητιστῶν**, αὐτὸ ποῦ ἐνώνει τὶς Θρησκείες εἶναι τὸ «*Πνεῦμα τῆς Ἀσσίζης*».

Καὶ ποῖο εἶναι αὐτὸ τὸ «*Πνεῦμα τῆς Ἀσσίζης*»;

Τὰ «φῶτα» τῶν Θρησκειῶν, κατὰ τοὺς Οἰκουμενιστάς, πρέπει νὰ ἐνωθοῦν ὅλα μαζὶ γιὰ νὰ «*φωτισθῇ*» ὁ κόσμος.

Ἄλλὰ, τί θέσι ἔχει στὴν συγκρητιστικὴ αὐτὴ ἔνωση τὸ μοναδικὸ **ΦΩΣ τοῦ κόσμου**, ὁ Θεάνθρωπος Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός;

«Τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος;»...

• Παρητηρήθη ὀρθότατα, ἐν σχέσει μὲ τὸ συγκρητιστικὸ ὄργανο μετὰ τὴν 11.9.2001, ὅτι

«εἶναι προφανὲς ὅτι θρῆσκόμεστε σ' ἓνα πρωτοφανῆ καλπασμὸ τοῦ διαθρησκειακοῦ οἰκουμενικοῦ συγκρητισμοῦ, ὁ ὁποῖος σχετικοποιεῖ τὰ πάντα»... «Ἀσσίζη 2002: Ἀκόμη ἓνα βῆμα πρὸς τὸν ὀλέθριο συγκρητισμό»³.

➔ Βλ. περιοδ. «**Ἐπίσκεψις**», ἀριθ. 606/28.2.2002, σελ. 6-7: «Ἡ Α.Θ. Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης στὴν Ἀσσίζη» ἔφημερ. «**Καθολικὴ**», ἀριθ. 2948/12.2.2002, σελ. 1: «Παρουῖσες ὄλες οἱ Θρησκείες στὴν Ἀσσίζη διεχώρισαν τὸν πόλεμο ἀπὸ τὴν θρησκεία» αὐτόθι, σελ. 4-5: «Νὰ γνωρίσωμε τὴν ὁδὸ τῆς εἰρήνης» (ἡ Ὁμιλία πρὸς τοὺς ἐκπροσώπους) **Καρδινάλιου Ρ. Ἐτσεγκαράϊ**, «Ἡ Ἀσσίζη στὴν καρδιά τοῦ Ἰωάννου Παύλου Β'», αὐτόθι, σελ. 4: **Μαρίας Ἀντωνιάδου**, «Ὁ Πάπας καὶ τὸ στοίχημα τῆς Ἀσσιζης», ἔφημερ. «**Τὸ Βῆμα**», 27.1.2002, σελ. Α30: **Γιώργου Ν. Παπαθανασίου**, «Σημαντικὲς ἀπουσίες ἀπὸ τὴν Ἀσσίζη», ἔφημερ. «**Τύπος τῆς Κυριακῆς**», 3.2.2002, σελ. 2-3: ἔφημερ. «**Καθολικὴ**», ἀριθ. 2955/14.5.2002, σελ. 4: «Δεκάλογος ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἀπὸ τὰ ὑψώματα τῆς Ἀσσιζης».

3. Νικολάου Π. Βασιλειάδη, Πανθρησκειακὸς Οἰκουμενισμὸς: Ἡ νέα ἀπειλή, σελ. 6 καὶ 33, ἐκδόσεις «**Ὁ Σωτήρ**», Ἀθῆναι 2002.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
«Η ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΣΤΑΣΙΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ
ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΙΑΚΟΥ ΣΥΓΚΡΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΕΡΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΔΑΙΟΙ»
ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΘΗΚΕ ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Γ. ΚΟΥΚΟΥΔΑΚΗ, ΒΟΥΛΓΑΡΟΚΤΟΝΟΥ 40 - ΑΘΗΝΑ
ΤΟΝ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ ΤΟΥ 2004
ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ ΦΥΛΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Δύο άπειλητικοί κίνδυνοι: Φανατισμός και Συγκρητισμός

Στὴν σύγχρονη κοινωνία μας, καὶ μάλιστα ἀκριβῶς στὴν ἀνατολὴ τοῦ νέου αἰῶνος καὶ τῆς τρίτης χιλιετίας, δύο κίνδυνοι παραμένουν πολὺ ἀπειλητικοὶ στὸ προσκῆνιο: ὁ πολὺμορφος **Φανατισμός καὶ ὁ πολὺμορφος **Συγκρητισμός**.**

Δεξιὰ εὐρίσκεται ὁ **Φανατισμός**, ὁ ὁποῖος συνήθως πολιτικοποιημένος, ἐξτρεμιστικὸς καὶ ξενόφοβος, μὲ τὴν προσφυγὴ στὴν βία, τὴν ἐπιθετικότητα καὶ τὴν μισαλλοδοξία, ἀναιρεῖ πλήρως τὸ **Ὁρθόδοξο ἦθος**, τὸ ὁποῖο εἶναι ἦθος ἀγάπης, εὐσπλαγχνίας, ἀποδοχῆς, καταλλαγῆς, φιλοξενίας, ἐλευθερίας καὶ μετριοπαθείας.

Ἄριστερὰ εὐρίσκεται ὁ **Συγκρητισμός**, ὁ ὁποῖος ὑπεράγαν ἀνεκτικὸς, συμβιβαστικὸς, διαλεκτικὸς, συνθετικὸς καὶ ἐγκοσμιοκρατικὸς, ἐλαχιστοποιεῖ τὴν σημασία τοῦ **Ὁρθοδόξου Δόγματος**, τὸ ὁποῖο ὀριοθετεῖ σαφῶς τὴν περιοχὴ τῆς Ἀληθείας καὶ τὴν περιοχὴ τῆς πλάνης· τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου· τοῦ Φωτὸς καὶ τοῦ σκότους· τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ σατανᾶ.

Ἡ Ἀγιωτάτη Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας, εὐρισκομένη ὡς **«Βασιλικὴ Ὁδὸς»** ἀκριβῶς στὸ μέσον, ἀποφεύγει σταθερὰ τοὺς ἐκ δεξιῶν καὶ τοὺς ἐξ ἀριστερῶν πειρασμοὺς καὶ κινδύνους, οἱ ὁποῖοι ἀπειλοῦν νὰ νοθεύσουν τὴν χαρισματικὴ **Μαρτυρία Της**, τὴν ὄντως **«Ἀλήθεια καὶ Ζωή»**, ποὺ ἐπαγγέλεται ὁ Θεάνθρωπος.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΩΝ ΕΝΙΣΤΑΜΕΝΩΝ

ISBN 960-8024-15-3